സാഹിത്യപ്രണയികൾ

രണ്ടാം ഭാഗം.

പ്രകാശകൻ,

തോമസ് പോൾ ബി എ.

സാഹിത്യപ്രണയികൾ

രണ്ടാം ഭാഗം

പ്രകാശകൻ,

തോമസ് പോൾ ബി. ഏ.

Publishing House,
Trivandrum

സാഹിത്യപ്രണയികൾ

രണ്ടാം ഭാഗം

I

മഹാകവി കുമാരനാശാൻ

ചിറയിങ്കീഴുതാലൂക്കു കടയ്ക്കാവൂർപകുതിയിൽ കായി
ക്കര എന്ന സ്ഥലത്തുള്ള തൊമ്മൻവിളാകത്തുവീട്ടിലാ
ണു മഹാകവി കുമാരനാശാൻ ജനിച്ചതു്. ൧൦൪൮-ാമാ
ണ്ടു മേടമാസം ൧-ാംനു-യായിരുന്നു ജനനം. അന്നു ഹി
ന്ദുക്കൾക്കും ബുദ്ധമതാനുയായികൾക്കും വിശേഷദിവസമാ
യ ചിത്രാപൌർണ്ണമിയായിരുന്നു. കൊച്ചുപെണ്ണെന്നു വി
ളിക്കുന്ന ഒരു കാളിയമ്മയും ശ്രീമാനായ ഒരു നാരായണ
നുമായിരുന്നു ആശാൻെറ മാതാപിതാക്കന്മാർ. കുമാര
നെന്ന് അവർ കുട്ടിക്കു നാമകരണം ചെയ്തതു്. വളരെ
ക്കാലത്തേക്കു ഈ പേരിൽതന്നെയാണ് അദ്ദേഹം പര
ക്കെ അറിയപ്പെട്ടിരുന്നതും.

ഏഴാമത്തെ വയസ്സിൽ പഴയ സമ്പ്രദായമനുസരിച്ച്
കുടിപ്പള്ളിക്കൂടത്തിൽ കുട്ടിയുടെ വിദ്യാഭ്യാസം ആരംഭി
ച്ചു. നിലത്തെഴുത്തും കുട്ടിവായനയും കഥാ[illegible]
ല്പം വശമാക്കാൻ കഴിഞ്ഞതിനാൽ ഉടയാൻകീഴിൽ
കൊച്ചുരാമൻവൈദ്യൻ എന്ന ഗുരുനാഥൻെറ അടുക്കൽ
സംസ്കൃതപാഠം തുടങ്ങുന്നതിനു അധികം കാലതാമസം

വേണ്ടിവന്നില്ല. ഈ കൊച്ചുരാമൻവൈദ്യൻ, നാരായണഗുരുസ്വാമിയുടെ ഗുരുവായ കുമ്മമ്പള്ളിരാമൻപിള്ള ആശാന്റെ ശിഷ്യനായിരുന്നു. സംസ്കൃതത്തിലെ പ്രഥമപാഠങ്ങളും ശ്രീകൃഷ്ണവിലാസം തുടങ്ങിയ ചില ലഘുകാവ്യങ്ങളും പഠിച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കും വൈദ്യൻ അദ്ധ്യാപകവൃത്തി മതിയാക്കിയതിനാൽ, ആ വഴിക്കുള്ള വിദ്യാഭ്യാസം തുടൎന്നു കൊണ്ടുപോകാൻ ആശാനു സാധിക്കാതെവന്നു. സ്വപിതാവിന്റെ അശ്രാന്തപരിശ്രമഫലമായി സ്വദേശത്തു സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ട ഒരു ഗവൎമ്മെണ്ടുപള്ളിക്കൂടത്തിൽ ചേൎന്നു പഠിക്കയാണു പിന്നെയുണ്ടായതു്. ൧൨ വയസ്സുവരെ ഈ അഭ്യസനം തുടൎന്നതായി പറയപ്പെടുന്നു. അതിനെത്തുടൎന്നു ആ സ്കൂളിൽതന്നെ ഏതാനും കാലം ഒരദ്ധ്യാപകനായി ജോലിനോക്കി. ഗവൎമ്മെണ്ടുനിയമമനുസരിച്ചു വയസ്സു പോരാതെവന്നതിനാൽ ആ ജോലി സ്ഥിരപ്പെട്ടില്ല. അകലെ പോയി മേൽക്ലാസ്സിൽ പഠിക്കാനുള്ള അസൌകൎയ്യംകൊണ്ടും സമയം വൃഥാ ചെലവഴിക്കാനുള്ള വൈമനസ്യത്താലും ഇക്കാലത്തു സമീപത്തുള്ള ഒരു കച്ചവടക്കാരന്റെ കണക്കെഴുത്തുപിള്ളയായി ജോലിനോക്കിത്തുടങ്ങി. ഇതു് ഏകദേശം രണ്ടുകൊല്ലത്തോളം നീണ്ടുനിന്നു.

സമീപസ്ഥനായ മണമ്പൂർഗോവിന്ദനാശാൻ അന്നു നടത്തിയിരുന്ന സംസ്കൃതപാഠശാലയിൽ ചേൎന്നു ൧൪-ാമത്തെ വയസ്സിൽ "കുമാരു" വീണ്ടും സംസ്കൃതം പഠിക്കാൻ തുടങ്ങി. അനിതരസാധാരണമായ മേധാശക്തിനിമിത്തം മാഘം, നൈഷധം, ഭോജചമ്പു, ശാകുന്തളം, കുവലയാനന്ദം മുതലായ കാവ്യനാടകാലങ്കാരഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ അടിയുറച്ചു പാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിക്കാൻ ആശാനു അധികം കാലതാമസം വേണ്ടിവന്നില്ല. ആ പാഠശാലയിൽ അന്നു

പഠിച്ചിരുന്ന വിദ്യാൎത്ഥികളിൽവച്ചു പ്രഥമസ്ഥാനം ആശാനുതന്നെ ആയിരുന്നു. ശിഷ്യവൎഗ്ഗത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി ഗുരുനാഥൻ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു നടത്താറുണ്ടായി

രുന്ന ചില കവിതാപരീക്ഷകളിൽ ഒന്നാംസ്ഥാനം കൈക്കലാക്കിയിരുന്നതും മറ്റാരുമല്ല.

പിൻകാലത്തു സുപ്രസിദ്ധനായിത്തീൎന്ന നാരായണഗുരുസ്വാമികളെ, അന്നു വെറും നാണുസ്വാമിയായി അ

ങ്ങുമിങ്ങും സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. കായിക്കര അദ്ദേഹത്തിനു അന്നു ചില ഭക്തന്മാരുണ്ടായിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. തൊമ്മൻവിളാകത്തുവീട്ടിലെ നാരായണനും ഒരു ഭക്തപ്രധാനിയായിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു സ്വാമികൾ കായിക്കരെ പോയി വിശ്രമിക്കാറുള്ള അവസരങ്ങളിൽ സ്വാമികളെ ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടുപോയി സൽക്കരിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ നാരായണനും വൈമുഖ്യം പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്നില്ല. ഇങ്ങിനെ ഏകദേശം പത്തു പതിനാലു വയസ്സായപ്പോൾമുതൽ തന്നെ നമ്മുടെ കഥാനായകനു സ്വാമികളെകണ്ടു പരിചയിക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. ആ കൊച്ചുകുട്ടിയുടെ ബുദ്ധിസാമർത്ഥ്യം കണ്ടു സന്തുഷ്ടനായ സ്വാമികൾ വിദ്യാഭ്യാസവിഷയത്തിൽ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കണമെന്നു മാതാപിതാക്കന്മാരോടു പറഞ്ഞു ചട്ടംകെട്ടാറുണ്ടായിരുന്നുവെന്നാണു പറയപ്പെടുന്നതു്. ഇവിടെ ഈ യാദൃച്ഛികപരിചയം ഒടുവിൽ സുദൃഢമായ ഗുരുശിഷ്യബന്ധത്തിലാണു ചെന്നവസാനിച്ചതെന്നുള്ളതു സുപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ.

൧൯ വയസ്സു തികയുന്നതിനു മുൻപുതന്നെ ആശാൻ പദ്യനിർമ്മാണം തുടങ്ങിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. മിക്ക കവികളും പദ്യരചനയ്ക്കുള്ള ആദ്യസോപാനമായി ശൃംഗാരരസത്തെയാണല്ലോ സ്വീകരിക്കാറുള്ളതു്. ആശാനും അക്കാര്യത്തിൽ വ്യത്യസ്തനല്ലായിരുന്നു. ഇക്കാലത്തു അദ്ദേഹമെഴുതിട്ടുള്ള പദ്യങ്ങൾ ഒട്ടുമിക്കതും ഇന്നു കാലപ്രവാഹത്തിലാണ്ടു തിരോഭൂതങ്ങളായി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. എങ്കിലും ആശാന്റെ ബാല്യസഖാക്കളിൽ ഇന്നും ജീവിച്ചിരിപ്പുള്ള ചിലർക്കൊക്കെ ഈ വക പദ്യങ്ങൾ മനഃപാഠമത്രെ.

ആരൂഢമാത്രയൌവനനായ ഒരു വിദ്യാർത്ഥിയുടെ ഈ കവിതാവാസന നാരായണഗുരുസ്വാമികളെ വളരെ സ

ന്തോഷിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം തന്റെ നവീനശിഷ്യനു കവിതാവിഷയത്തിൽ വേണ്ടുവോളം പ്രോത്സാഹനം നൽകി. ശൃംഗാരശ്ലോകങ്ങൾ എഴുതരുതെന്നു പ്രത്യേകം ഉപദേശിക്കയും ചെയ്തു. സാധാരണന്മാരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ വളരെ നിസ്സാരമായി തോന്നിയേക്കാവുന്ന ഈ ഉപദേശമാണു വാസ്തവത്തിൽ കുമാരനാശാന്റെ സഹൃദയങ്ങൾക്കും അസ്തിവാരക്കല്ലിട്ടതു്. "കലർപ്പില്ലാത്ത ശൃംഗാരം" എന്നു കേരളപാണിനിയും "ശൃംഗാരത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മശരീരം" എന്നു പി. കെ. നാരായണപിള്ള അവർകളും ഹൃദയപൂർവ്വം പ്രശംസിക്കുന്ന വിധം, ജനസമുദായത്തിന്റെ സന്മാർഗ്ഗികബോധത്തിനു ഏറ്റവും അനുയുക്തമായ രീതിയിൽ സഭ്യവും സദാചാരപ്രബോധകവുമായ പരിശുദ്ധശൃംഗാരത്തെ തന്റെ അനന്തരകൃതികളിൽ വിചിത്രമായി ചിത്രീകരിക്കാൻ കുമാരനാശാനെ ശക്തനാക്കിത്തീർത്തതു സ്വാമികളുടെ അന്നത്തെ ആ സദുപദേശംതന്നെയാണെന്നുള്ളതിൽ സംശയമില്ല.

ഏകദേശം പതിനെട്ടാമത്തെ വയസ്സിൽ ആശാൻ പാഠശാലാവിദ്യാഭ്യാസം മതിയാക്കി. അതിനു മുമ്പുതന്നെ സ്വാമികളുടെ സഹവാസം ആശാനെ ഒരു പുതിയ ആളാക്കിത്തീർത്തിരുന്നു. അദ്ദേഹം ശൃംഗാരരസത്തെ തീരെ വെറുത്തു. അത്രമാത്രം ഭക്തിരസത്തിൽ മുഴുകുകയും ചെയ്തു. കവിതയിലും ഈ ഭക്തിരസം പ്രതിഫലിച്ചു തുടങ്ങി. സ്തോത്രരൂപത്തിൽ ഒന്നുരണ്ടു ശതകങ്ങളും ദശകങ്ങളും മറ്റും ഈ അവസരത്തിൽ ആശാനുണ്ടാക്കീട്ടുണ്ടു്. അന്നത്തെ കവിതാമാതൃക കാണുന്നതിനു ഒരു പദ്യം ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കാം :—

ഘോരാകാരാട്ടഹാസപ്രകടിത കലഹം
മൃത്യു വന്നെത്തിടുന്നോക്കം—
നേരം നാരിജ്ജനത്തിൻ കളികളുമിളിയും
നോക്കുമുക്കുള്ള വാക്കും
പോരാ പോരിൽ തടുപ്പാൻ, പരമശിവപദാം—
ഭോജരേണുപ്രസാദം
പോരും പോരും കൃതാന്തപ്രതിഭയമകല—
ത്താക്കുവാനാക്കുമെന്നും.

ശൃംഗാരമയമായ ആദ്യ പദ്യത്തിൻെറയും കാമിനീഗർഹണ രൂപമായ പ്രസ്തുത പദ്യത്തിൻെറയും പോക്കു എത്രമാത്രം അന്യോന്യഭിന്നമാണെന്നു നോക്കുക! തമിഴിലും സംസ്കൃതത്തിലുമുള്ള പല വേദാന്ത ഗ്രന്ഥങ്ങളും വായിച്ചു പഠിക്കയായിരുന്നു അക്കാലത്തെ പ്രധാന ജോലി. സ്വാമികളുടെ സഹവാസം ഇതിനു ഒരു വലിയ സഹായമായും പ്രേരകമായും തീർന്നിരിക്കണം. ഇങ്ങിനെ സ്വല്പകാലത്തിനിടയ്ക്കു ആശാൻ വെറും ലൌകികപദവിയിൽ നിന്നു ഒരു വേദാന്തി എന്ന ഉയന്ന നിലയിലെത്തി. ഈ അവസ്ഥാന്തരം അദ്ദേഹത്തെ ഒരു അഗാധ ചിന്തകനും പ്രകൃതിനിരീക്ഷകനുമാക്കിത്തീത്തു. വേദാന്തവിചാരത്തിൽ മുഴുകിയും പ്രകൃതിരാമണീയകത്തിൽ മതിമറന്നും അദ്ദേഹം അക്കാലത്തു ചില കാടുകളിലും കുന്നുകളിലുമൊക്കെ ഏകാകിയായി നടന്നിരുന്നുവത്രെ.

കവിയുടെ സ്വദേശത്തിനടുത്തു സ്വജാതിയരുടെ വകയായി ഒരു സുബ്രഹ്മണ്യക്ഷേത്രമുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു ഉത്തമ ഭക്തൻെറ നിലയിൽ ആശാൻ ഏതാനും കൊല്ലം ആ ക്ഷേത്രത്തിൽതന്നെ താമസിക്കയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. അവിടത്തെ താമസം പരന്മാക്കുംകൂടി ഉപകാരപ്രദമായിത്തീരണമെന്നു നി

ശ്രയിച്ച് ഇടയ്ക്കു കുറെ കുട്ടികളെ സംസ്കൃതം പഠിപ്പിച്ചു തുടങ്ങി. ഇക്കാലത്താണു നമ്മുടെ കഥാനായകനു "ആശാൻ" സ്ഥാനം കിട്ടിയതു്. കായിക്കര കുമാരു, അന്നുമുതൽ എൻ. കുമാരുആശാനായിത്തീൎന്നു. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭക്തിപാരമ്യം കണ്ടു സന്തോഷിച്ചു കരക്കാർ ആ ക്ഷേത്രത്തിലെ ശാന്തിജ്ജോലിയുംകൂടി ഒടുവിൽ ആശാനിൽത്തന്നെ സമൎപ്പിച്ചു. ഇക്കാലത്തു സ്വാമികളുമായുള്ള സന്ദൎശനസംഭാഷണാദികൾ പൂൎവ്വാധികം ഹൃദയംഗമങ്ങളായി നിരന്തരം നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. ഒടുവിൽ സ്വാമികൾ ആശാനെ അരുവിപ്പുറത്തേക്കു ക്ഷണിക്കയും ആശാൻ ആ ക്ഷണത്തെ സസന്തോഷം സ്വീകരിക്കയും ചെയ്തു. ഇങ്ങിനെ ഗുരുശിഷ്യബന്ധം ഒന്നുകൂടി ദൃഢീകരിക്കപ്പെട്ടതിനുശേഷം കുമാരനാശാൻ സ്വാമികളെ അനുഗമിച്ചു് പല സ്ഥലങ്ങളിലും സഞ്ചരിക്കയുണ്ടായിട്ടുണ്ടു. വേദാന്തവിഷയകങ്ങളായ ഉപരി ഗ്രന്ഥങ്ങൾ വായിക്കുന്നതിനും ഹഠയോഗമുറകളെ അഭ്യസിക്കുന്നതിനുമായിട്ടാണ് ആശാന്റെ ഈ കാലം ചെലവാക്കിയതു്. ഇങ്ങിനെ മൂന്നു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞു. ഇത്രയും കാലത്തെ പരിചയംകൊണ്ടു ഭാവിയിൽ ഒരു ഉത്തമ നേതാവായി തീരാനുള്ള സകല ലക്ഷണങ്ങളും ആശാനിലുണ്ടെന്നു സ്വാമികൾ മനസ്സിലാക്കി. ഇങ്ങിനെ ആശാന്റെ അചഞ്ചലമായ ഉൽക്കൎഷേച്ഛയും അഗാധമായ ചിന്താശീലവും കണ്ടു അദ്ദേഹത്തിൽ ശോഭനമായ ഒരു ഭാവിയെ ദിഗ്ദൎശനംചെയ്തു സ്വാമികൾ, അന്നു മൈസൂർ സൎവ്വീസിലായിരുന്ന ഡാക്ടർ പൽപ്പു മുഖാന്തരം ആശാനെ ബംഗളൂർ സംസ്കൃതകലാശാലയിൽ പഠിപ്പിക്കാനയച്ചു. തൎക്കശാസ്ത്രം ഐച്ഛികമായെടുത്തു "ന്യായവിദ്വാൻ" എന്ന പരീക്ഷയ്ക്കാണ് ആശാൻ അവിടെ പഠിച്ചുതുടങ്ങിയതു്.

സഹജമായ സാമർത്ഥ്യത്താൽ അദ്ദേഹത്തിനു അവിടെ ഒരു സ്കാളർഷിപ്പും കിട്ടി. പക്ഷെ അവിടത്തെ അവസാന പരിക്ഷയ്ക്കു ചേർന്നു ബിരുദം നേടാൻ സാധിച്ചില്ല. ആശാൻ അവിടെ ചെന്നു മൂന്നുകൊല്ലം കഴിഞ്ഞ അവസരത്തിൽ ബംഗളൂരിൽ ഭയങ്കരമായ പ്ലേഗു ബാധിച്ചു. ഡാക്ടർ പൽപ്പ് ശീമയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടതും ഏകദേശം ഇതേയവസരത്തിലായിരുന്നു. ഈ രണ്ടു കാര്യങ്ങൾ നിമിത്തം ബംഗളൂർ വിട്ടുന്നതിനു ആശാൻ നിർബ്ബന്ധിതനായിത്തീർന്നു. അവിടത്തെ താമസത്തിനിടയിൽ പ്രബോധചന്ദ്രോദയം എന്ന നാടകവും സൗന്ദര്യലഹരി എന്ന സ്തോത്രഗ്രന്ഥവും സംസ്കൃതത്തിൽനിന്ന് ആശാൻ മലയാളത്തിലേക്കു തർജ്ജമ ചെയ്കയുണ്ടായി. [ലഹരി തർജ്ജമ ചെയ്തതു ൧൦൭൨-ൽ ആണെന്നുതോന്നുന്നു. അതു ൧൦൭൩-ൽ വിദ്യാവിലാസിനി എന്ന മാസികയിൽ ഖണ്ഡശഃ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിത്തുടങ്ങുകയും ചെയ്തിരുന്നു. മാസിക ഇടയ്ക്കു നിന്നുപോയതിനാൽ പ്രസിദ്ധീകരണം മുഴുവനായില്ല. പിന്നീടു ൧൦൭൯-ൽ അതു പുസ്തകരൂപത്തിൽ അച്ചടിച്ചു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ട്. "അരുവിപ്പുറം നാരായണഗുരുസ്വാമി അവർകളുടെ ശിഷ്യൻ കുമാരുആശാൻ ഉണ്ടാക്കി തിരുവനന്തപുരം പ്രഭാകരപ്രസ്സിൽ അച്ചടിപ്പിച്ചതു്" എന്നു അന്നത്തെ പുസ്തകത്തിൽ കാണുന്നതുകൊണ്ടു ൧൦൭൯-ാമാണ്ടുവരെ—അതായതു കല്ക്കത്തയിലെ വിദ്യാഭ്യാസം കഴിഞ്ഞു മടങ്ങിവന്നു ഒരുകൊല്ലം കഴിയുന്നതുവരെ—കുമാരു എന്ന പേരുതന്നെയാണ് ഉപയോഗിച്ചിരുന്നതെന്നു തെളിയുന്നുണ്ട്. കുമാരു, കുമാരനായിത്തീർന്നതു അതിനുശേഷമായിരിക്കാം. 'പ്രബോധചന്ദ്രോദയം കേരളവർമ്മ വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലേയും കൂടാതെ മററു പല മഹാന്മാരുടെയും പ്രശം

സഹ്യ പാത്രീഭവിച്ചുവെങ്കിലും കവി അതു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ളതായി കാണുന്നില്ല.] അക്കാലത്തു മലയാളത്തിലെന്നപോലെ സംസ്കൃതത്തിലും കവിതയെഴുതുന്നതിനു ആശാനു പ്രയാസമില്ലായിരുന്നുവെന്നു സൗന്ദര്യലഹരിയുടെ "അവതരണിക"യിൽ കാണുന്ന ഒരു പദ്യത്തിൽനിന്നു തെളിയുന്നുണ്ടു്. ഇതാണു് ആ പദ്യം:—

വിശുദ്ധാവാഗേഷാണിവിഹിതസുഹൃതാശങ്കരഗുരോ-
ർഗ്ഗീർഭീരാശ്രദ്ധാമൈത്ര്യർഭുവിഗഗനഗംഗേവജ്ജയതി
നദീയേയംഭാഷാമമഭവതുസൗന്ദര്യലഹരി
യഥാദൈവീമൂർത്തിഃപരിണമതിമൂസ്നാപ്രതികൃതിഃ.

ബംഗളൂരിൽനിന്നു ആശാൻ പോയതു മദ്രാസിലേക്കായിരുന്നു. അവിടെ ഒരു പണ്ഡിതന്റെ അടുക്കൽ അഞ്ചാറുമാസം പഠിച്ചു താമസിച്ചിരുന്നതായി കാണുന്നു. വീണ്ടും ഡാക്ടർ പൽപ്പു മുതലായവരുടെ ഉത്സാഹത്തിന്മേൽ കല്ക്കത്താ സംസ്കൃതകലാശാലയിൽ ചെന്നുചേർന്നു. അവിടെ കാവ്യം, വ്യാകരണം, ദർശനം തുടങ്ങിയ വിഷയങ്ങളുംകൂടി വായിച്ചിരുന്നുവെങ്കിലും ന്യായശാസ്ത്രം ഐച്ഛികമായെടുത്തു "തർക്കതീർത്ഥൻ" എന്ന ബിരുദം സമ്പാദിക്കാനാണു പ്രധാനമായി ശ്രമിച്ചതു്. ൧൦൭൫-ാമാണ്ടു് കല്ക്കത്തയിൽ പിടിപെട്ട മഹാമാരി ആശാനെ അവിടെനിന്നും ഓടിച്ചുകളഞ്ഞു. അതുകൊണ്ടു അവിടത്തെ അവസാന പരീക്ഷയിൽ ചേർന്നു വിരുതു നേടുന്നതിനും അദ്ദേഹത്തിനു കഴിഞ്ഞില്ല. ഇതോടുകൂടി അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിദ്യാർത്ഥിജീവിതം അവസാനിച്ചു.

ആശാൻ കല്ക്കത്തയിൽ താമസിക്കുന്ന കാലത്തു സംസ്കൃതജ്ഞന്മാരായ സ്നേഹിതന്മാരുമായി എഴുത്തുകുത്തു നടത്തിയിരുന്നതെല്ലാം സംസ്കൃതത്തിൽത്തന്നെയായിരു

ന്നു. ആ സ്നേഹിതന്മാരിൽ ചിലരൊക്കെ ഇന്നും ജീവിച്ചിരിപ്പുണ്ട്. കവി തന്റെ സതീർത്ഥ്യനായ ശിവലിംഗദാസ് സ്വാമികൾ* ക്കയച്ച എഴുത്തിൽനിന്നു ഒരു പദ്യം താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു :—

ഭൂയാദ്ഭൂയൈദ്ധ്യഭവഭയഹരഃ കേവലം പുണ്യലബ്ധഃ
പാംസുക്ഷോദശ്ചരണയുഗളീകോടിലഗ്നോഗ്ഗുരോർന്നഃ
ഭ്രമൽസംഖ്യാപരമുപഗതാസാമയാഭാരതീതേ
പ്രസ്നിഗ്ധാന്തഃ കരണസരണീസ്പൃശ്ശീതാനിപീതാ

സംസ്കൃതകവിതാരീതി, ബംഗളൂർ താമസിച്ചിരുന്നതിനേക്കാൾ പരിഷ്കൃതമായിട്ടുണ്ടെന്നു രണ്ടു പദ്യങ്ങളും തമ്മിൽ താരതമ്യപ്പെടുത്തിനോക്കിയാൽ കാണാം. മലയാളത്തിൽ പറയത്തക്ക കവിതകളൊന്നും കല്ക്കത്തയിൽവെച്ചു എഴുതിയിരുന്നതായി കാണുന്നില്ല. കാലാസ്ഥിതിക്കു ജീവിതനിർവ്വഹണസൗകര്യത്തിനു അത്യന്താപേക്ഷിതമായി തീർന്നിട്ടുള്ള ഇംഗ്ലീഷുഭാഷ പഠിക്കുന്നതിനു സഫലവും നിരന്തരവുമായി ശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതും കൂടിയായിരിക്കാം ഇതിനു കാരണം. ആശാന്റെ ഭാവിജീവിതത്തിൽ സാമുദായികമായും മററും പല വലിയ കാര്യങ്ങളും സാധിക്കുന്നതിനു ഇംഗ്ലീഷുപരിചയം അദ്ദേഹത്തിനു വളരെ ഉപകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ചെറുപ്പത്തിൽ ഇംഗ്ലീഷുഅക്ഷരമാലപോലും പഠിക്കാൻ സൗകര്യം ലഭിക്കാതിരുന്ന കുമാരനാശാൻ, ഒടുവിൽ പ്രജാസഭയിലുംമററും ഇംഗ്ലീഷിൽ നിസ്സങ്കോചം പ്രസംഗിക്കത്തക്കവണ്ണം ആംഗലഭാഷയിൽ അത്ര ദൃഢമായ പരി

*കുമാരനാശാനും സ്വാമികളും തമ്മിൽ വളരെ സ്നേഹമായിരുന്നു. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ദേഹവിയോഗത്തെപ്പററി "പറന്നുപോയ ഹംസം" എന്ന തലക്കെട്ടിൽ ഒരു കവിത ആശാൻ എഴുതിത്തുടങ്ങിയിരുന്നു. അപൂർണ്ണമായ ആ കൃതി മിസ്സിസ് കുമാരനാശാൻ പിന്നീട് പ്രസിദ്ധീകരിച്ച "വനമാല"യിൽ ചേർത്തിട്ടുണ്ട്.

ചയം സമ്പാദിച്ചത് കല്ക്കത്തയിലെ വിദ്യാർത്ഥിജീവിതഘട്ടത്തിലാണ്.

൧൦൭൦-ൽ ബാംഗ്ലൂർക്ക് പോയ കുമാരനാശാനല്ല, ൧൦൭൫-ൽ കൽക്കത്തയിൽനിന്നു മടങ്ങിയത്. അത്രമാത്രം അന്തരം ആ അഞ്ചുകൊല്ലത്തിനിടയ്ക്കു അദ്ദേഹത്തിൽ വന്നുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. ദൃഢമായ ഈശ്വരവിചാരംകൊണ്ടു ലൗകിക വിരക്തനായിത്തീർന്ന ഒരു ഭക്തയോഗിയെയാണ് സ്വാമികൾ ബാംഗ്ലൂർക്കയച്ചിരുന്നത്. ലോകപരിചയംകൊണ്ടും മനഃപാകതകൊണ്ടും പ്രവൃത്തിക്ഷമനായ ഒരു കർമ്മയോഗിയാണ് കൽക്കത്തയിൽനിന്നു മടങ്ങിവന്നത്. ക്ഷേത്രകാര്യങ്ങളന്വേഷിച്ചും ചില വിദ്യാർത്ഥികളെ സംസ്കൃതം പഠിപ്പിച്ചും സ്വാമികളൊന്നിച്ച് അരുവിപ്പുറത്തുതന്നെയായിരുന്നു ആശാന്റെ പിന്നത്തെ ജീവിതം. ഇക്കാലത്തു അദ്ദേഹം ഒന്നോ രണ്ടോ നാടകങ്ങൾ എഴുതിട്ടുള്ളതായി അറിയുന്നു. എന്നാൽ അവ പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ല. ശാങ്കരശതകം, സുബ്രഹ്മണ്യശതകം എന്നു തുടങ്ങി ഭക്തിരസപ്രധാനങ്ങളായ പല കൃതികളും ഈ അവസരത്തിൽ കവി എഴുതിട്ടുണ്ട്. ഈ ശതകം രണ്ടും അച്ചടിച്ചു കണ്ടിട്ടുണ്ട്. ദേശസഞ്ചാരംകൊണ്ടും, പുസ്തകപാരായണംകൊണ്ടും സിദ്ധിച്ച ഹൃദയവിശാലത, തനിക്കും മറ്റുള്ളവർക്കും യാതൊരു പ്രയോജനവുമുണ്ടാകാത്തവിധം പുസ്തകപ്പുഴുവായി ജീവിക്കാൻ ആശാനെ അനുവദിച്ചില്ല. സമസൃഷ്ടിസ്നേഹവും സമുദായോൽക്കർഷേച്ഛയും അദ്ദേഹത്തിൽ വേരൂന്നിപ്പിടിച്ചു. സാമുദായികമായി എന്തെങ്കിലും ചിലതൊക്കെ പ്രവർത്തിക്കണമെന്നുള്ള ഒരു മോഹം ശ്രീനാരായണഗുരുസ്വാമികളിലും വളരെക്കാലം മുമ്പു മുതല്ക്കുതന്നെ അങ്കുരിച്ചിരുന്നു. എങ്കിലും ഹൃദയപൂർവ്വമായും ത്യാഗബുദ്ധി

യോടുകൂടിയും പ്രവർത്തിക്കാൻ തയാറുള്ള വിശ്വസനീയരായ അനുയായികളെ കിട്ടാതെ അദ്ദേഹം അടങ്ങിയൊതുങ്ങിയിരിക്കയായിരുന്നു. കുമാരനാശാൻ ഇക്കാര്യത്തിൽ തനിക്കു ഒരു ഉററ കൂട്ടുകാരനായിരിക്കുമെന്നു സ്വാമികൾ കണ്ടു. ഇതിൻെറ ഫലമായി അതുവരെ അരുവിപ്പുറത്തു നാമമാത്രമായി നടന്നുവന്നിരുന്ന ഒരു 'വാവൂട്ടുയോഗം,' ശ്രീനാരായണധർമ്മപരിപാലന യോഗമായി രൂപാന്തരപ്പെടുത്തപ്പെട്ടു. സ്വാമികളെ മുൻനിർത്തി ആ സ്ഥാപനത്തിനുവേണ്ടി ആരംഭകാലങ്ങളിൽ സകല ശ്രമങ്ങളും ചെയ്തതു കുമാരനാശാൻ മാത്രമായിരുന്നു. ഇന്നത്തേപ്പോലെ ബിരുദധാരികളോ പരിഷ്കൃതമാനസന്മാരോ അന്നു ഈഴവസമുദായത്തിൽ ധാരാളം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഈഴവർ സാമുദായികമായി എന്തെങ്കിലും പ്രവർത്തിക്കുന്നതുതന്നെ അന്നു മററുള്ളവർക്കു പരിഹാസ്യമായിട്ടാണു തോന്നിയിരുന്നതു്. യോഗസ്ഥാപനവിഷയത്തിലാകട്ടെ, ഇതരസമുദായാംഗങ്ങൾ മാത്രമല്ല, സ്വന്തം സമുദായത്തിലെ ചില ആഷാഢഭൂതികൾ കൂടി ആശാനു വിപരീതമായി നില്ക്കയുണ്ടായി. ഇങ്ങിനെയുള്ള പ്രതികൂലപരിതഃസ്ഥിതികളോടു സധൈര്യം പോരാടി ആ യോഗത്തെ ഇന്നത്തെ നിലയിൽ എത്തിച്ചതു കുമാരനാശാനാണെന്നു പറഞ്ഞാൽ അതിൽ വലിയ തെററുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

൧൦൭൮-ൽ വെറും ൧൨ അംഗങ്ങളോടുകൂടിയാണു എസ്സ്. എൻ. ഡി. പി. യോഗം ആരംഭിക്കപ്പെട്ടതു്. ൧൦൭൮-ൽ തന്നെ അതു റജിസ്റ്റർചെയ്തു. യോഗത്തിൽ അംഗങ്ങളെ ചേർക്കുന്നതിനും സ്വാമികളുടെ ആദർശങ്ങളെ അപരിഷ്കൃതരും അനഭ്യസ്തവിദ്യരുമായ സ്വസമുദായാംഗങ്ങളുടെ ഇടയിൽ പ്രചരിപ്പിക്കുന്നതിനുമായി അക്കാലത്തു ആശാ-

ൻ ഊണും ഉറക്കവുമുപേക്ഷിച്ച് കേരളത്തിൻെറ പല ഭാഗങ്ങളിലും ചുററി സഞ്ചരിച്ചു. ഇങ്ങിനെയുള്ള യാത്രകളിൽ ചിലപ്പോൾ സ്വാമികളും അദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇങ്ങിനെ അഞ്ചു കൊല്ലങ്ങളിലെ നിരന്തര പരിശ്രമത്തിൻെറ ഫലമായി യോഗത്തിൻെറ പ്രാരംഭപ്രവൃത്തികളൊക്കെ ഒരുവിധം ശരിപ്പെട്ടു. എസ്സ്. എൻ. ഡി. പി. യോഗം ഒരു സജീവസ്ഥാപനമായി തീൎന്നു; ആപ്പിസുജോലി വൎദ്ധിച്ചു. തിരുവനന്തപുരത്തുള്ള യോഗകാൎയ്യാലയത്തിൽ തന്നെയായി ആശാൻെറ പിന്നത്തെ ജീവിതം. അന്നു യോഗംവകയായി നടന്നിരുന്ന വിവേകോദയത്തിൻെറ പത്രാധിപത്യവും ആശാൻ തന്നെ കൈയേല്ക്കേണ്ടിവന്നു.

ഈ ആധിപത്യം കൈയേററതോടുകൂടി ആശാൻ തന്നെത്താനറിയാതെ വീണ്ടും സാഹിത്യലോകത്തിൽ പ്രവേശിക്കയാണു വാസ്തവത്തിലുണ്ടായത്. ആശാൻെറ ചെറുകൃതികളിൽ പലതും വിവേകോദയം മാസിക വഴിയായിട്ടാണു പുറത്തുവന്നതെന്നു ഇവിടെ പ്രത്യേകം എടുത്തു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. സ്വാമി വിവേകാനന്ദൻെറ രാജയോഗം ഇംഗ്ലീഷിൽനിന്നു തൎജ്ജമചെയ്തു തുടച്ചയായി വിവേകോദയത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു തുടങ്ങി. ഒടുവിൽ ൧൦൮൦ കന്നിമാസത്തിൽ അതു പുസ്തകരൂപത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ടു. അന്നു ആശാൻ സംസ്കൃതത്തിൽ അസൂയാജനകമായ കവനചാതുൎയ്യം സമ്പാദിച്ചു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. രാജയോഗത്തിൽ സമ്പൂൎണ്ണരൂപത്തിൽ എഴുതിച്ചേൎത്തിട്ടുള്ളവയിൽനിന്നു ഒന്നുരണ്ടു പദ്യങ്ങൾ ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കാം.

നമഃപരസ്മൈ തമസഃസവിത്രേ
തസ്മൈപരവ്യോമ ച ദർശനാനാം

പുമാംസമേകം ലുഠതാം ഭവാബ്ധൗ
യമാമനന്തിശ്രുതയഃ ശരണ്യം
വിദ്യാജ്ജയത്യാത്മ വിഭൂതിഭൂതിഃ
ശിവേന സംവർദ്ധിതസമ്പ്രദായം
യാമേ വസൂത്രാണ്യധികൃത്യചക്രേ
പതഞ്ജലിഃ പ്രാഗ്രസരോമുനീനാം.

ശരിയായ കവനപാടവമില്ലാത്ത ഒരാൾക്കു ലളിതമായ ഈ സംസ്കൃതശൈലി അത്ര പെട്ടെന്നു സ്വാധീനപ്പെടുകയില്ലെന്നുള്ളതു അനുക്തസിദ്ധമാണല്ലോ. ആശാന്റെ സംസ്കൃതകൃതികളായി സമ്പൂർണ്ണരൂപത്തിൽ നമുക്കൊന്നും കിട്ടിയിട്ടില്ലെങ്കിലും, കല്ക്കത്തായിൽനിന്നു മടങ്ങിവന്നതിനുശേഷം അദ്ദേഹം നിരന്തരം സംസ്കൃതകവനകലയിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്നുവെന്നൂഹിക്കാൻ പല കാരണങ്ങളുമുണ്ട്. ഒരു മിസ്റ്റർ രാമമേനവന്റെ ഉപയോഗത്തിനായി വൃ. ൧ ചിങ്ങത്തിൽ ഒരു ശിഖിവാഹനധ്യാനദശകം എഴുതിക്കൊടുത്തിട്ടുള്ളതായി ആശാന്റെ ഒരു 'നോട്ടുബുക്കിൽ കാണുന്നു. അതിലെ ആദ്യ പദ്യം ഇതാണ്:—

ധാമസ്ഥിതം കിമപി ധൃതമനോജ്ഞബർഹ
പൃഷ്ഠേ ഭുജംഗമ ഭുജഃ ശരണം ശ്രിതാനാം
ധ്യായാമി താരകിത നീലനഭോഗതേന
ബിംബേന ബിഭ്രദുപമാം സ്ഫുടമൈന്ദവേന.

'൧൯൧൨ ഡിസംബർ ൨൭നു— തുടങ്ങിയതു്' എന്ന കുറിപ്പോടുകൂടി ഒരു നോട്ടുബുക്കിൽ മയൂരസന്ദേശത്തിലെ ആദ്യത്തെ ശ്ലോകം താഴെ കാണിക്കുംവിധം സംസ്കൃതത്തിൽ എഴുതിക്കാണുന്നു.

"ശ്രീമാൻ വഞ്ചിക്ഷിതി ഭൃദുരഗർക്ഷോത്തഭൂവാ-
ഭാഗിനേയീം

ലക്ഷ്മീം വിശേഷാന്തരഗുണഗണൈസ്സാം
സന്തൈരൈശ്വര്യരിഷ്യാം
ആത്മാംകവ്വൻ പ്രണയവസതേഃ പ്രേയസോ
വിപ്രയോഗാ-
ച്ഛിക്ഷേപേതംബത നിരവധൌ കേരളം
ദുഃഖസിന്ധൌ.''

ഈ പരിഭാഷ പൂർത്തിയാക്കിയതായോ പിന്നെ തുടർന്നതായോ കിട്ടിയിടത്തോളം നോട്ടുബുക്കുകളിൽ കാണുന്നില്ല. രണ്ടായാലും ആശാൻെറ സംസ്കൃതകവനചാതുര്യത്തെ തെളിയിക്കാൻ ഇതൊക്കെ ധാരാളം പര്യാപ്തമാണല്ലോ. കിട്ടിയിടത്തോളം സംസ്കൃതപദ്യങ്ങൾ മിസ്സസ്സ് കുമാരനാശാൻ 'വനമാല'യിൽ ചേർത്തു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

മൈത്രേയി, മനസ്സാക്ഷി എന്ന രണ്ടു ഗദ്യകൃതികളും രാജയോഗത്തെപ്പോലെതന്നെ വിവേകോദയത്തിൽ ഖണ്ഡശഃ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചതിനുശേഷം പുസ്തകരൂപത്തിൽ പുറത്തുവന്നവയാണ്. വാസ്തവം പറയുകയാണെങ്കിൽ ഇതുവരെ പ്രസ്താവിച്ചതെല്ലാം മഹാകവിയുടെ ജീവിതചരിത്രത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഒരു പീഠികയുടെ സ്ഥാനം മാത്രമേ വഹിക്കുന്നുള്ളു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഇന്നു ജനസാമാന്യത്തിനു സുപരിചിതനായിത്തീർന്നിട്ടുള്ള കുമാരനാശാൻെറ ജീവിതത്തെപ്പറ്റി നാം ഇതുവരെയായി ഒന്നും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടില്ല. ൧൦൮൩ തുലാം വൃശ്ചികങ്ങളിൽ രോഗവശാൽ പാലക്കാട്ടു താമസിച്ചിരുന്ന അവസരത്തിൽ—അന്നു, കവിയുടെ ൩൪-ാമത്തെ വയസ്സിൽ—എഴുതിയ 'വീണപൂവ്' എന്ന ഖണ്ഡകൃതിയാണ് കുമാരനാശാനെ കവി എന്നുള്ള നിലയിൽ പ്രസിദ്ധനാക്കിത്തീർത്തത്. മിസ്റ്റർ മൂർക്കോത്തു കുമാരൻ ഈ കൃതി ആദ്യമായി മിതവാദിയിൽ

പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി; പിന്നീടു മിസ്റ്റർ സി. എസ്സ്. സുബ്രഹ്മണ്യൻപോററിയുടെ ഒരവതാരികയോടുകൂടി ഭാഷാപോഷിണിയിൽ സ്ഥലംപിടിച്ചു; കേരളവർമ്മ വലിയ കോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് അതു പദ്യപാഠാവലിയിൽ പകത്തി. ഇങ്ങിനെ ആ 'വീണപൂവ്' വളരെ എളുപ്പത്തിൽ എല്ലാവരുടെയും ശ്രദ്ധയെ ആകർഷിച്ചു. വീണുപോയതായാലും ആ പൂവിൻെറ സൌരഭ്യം രസികന്മാരെയെല്ലാം ഒരുപോലെ ആനന്ദപരവശരാക്കിത്തീക്കാൻ ശക്തിയുള്ളതായിരുന്നു. വസ്തു പ്രതിപാദനമല്ല, ഭാവസമുൽഭാവനമാണ് കവിതയെ ഹൃദയാകർഷകമാക്കിത്തിക്കുന്നതെന്നു മലയാളത്തിൽ ആദ്യമായി തെളിയിച്ചതു ആശാനാണെന്നു തോന്നുന്നു. വീണപൂവിനു ജനസാമാന്യത്തിൽ നിന്നു അത്ര ഹൃദയംഗമമായ സ്വാഗതം ലഭിക്കുന്നതിനുള്ള കാരണവും ഇതുതന്നെ. പുഷ്പത്തെ അഭിസംബോധനംചെയ്തുകൊണ്ടു ആശാൻ അനവധി ലോകതത്വങ്ങൾ ആ ചെറുകൃതിയിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇതാണ് വീണപൂവിലെ അവസാന ശ്ലോകം:—

കണ്ണേ ! മടങ്ങുക, കരിഞ്ഞുമലിഞ്ഞുമാശു
മണ്ണാകുമീമലരു, വിസ്മൃതമാകുമിപ്പോൾ;
എണ്ണീടുകാക്കു മിതുതാൻ ഗതി; സാദ്ധ്യമെന്തു
കണ്ണീരിനാൽ ? അവനിവാഴ്വുകിനാവു കഷ്ടം!!

ഭാഷാപോഷിണിക്കാരുടെ അപേക്ഷപ്രകാരം എഴുതിയ ഒരു ഖണ്ഡകൃതിയാണ് സിംഹപ്രസവം. വീണപൂവിനെപ്പോലെ ആ കൃതിക്കു പ്രചുരമായ പ്രചാരം സിദ്ധിക്കാതെപോയതു അതു വസ്തു പ്രതിപാദനരൂപത്തിലായതുകൊണ്ടായിരിക്കാം. ഈ രണ്ടു ചെറിയ കൃതികളുമടങ്ങിയതാണ് 'രണ്ടു ഖണ്ഡകൃതികൾ' എന്ന പുസ്തകം.

വീണ പൂവു നമ്മുടെ കവിയെ രംഗപ്രവേശംചെയ്യിക്കയാണുണ്ടായതു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിയശസ്സിനെ സ്ഥിരപ്രതിഷ്ഠമാക്കിത്തീർത്തു നളിനിയത്രെ. സാധാരണ കവികളെപ്പോലെ ഏതെങ്കിലും രണ്ടു നായികാനായകന്മാരെ സൃഷ്ടിച്ചു സംഭോഗരൂപത്തിലോ വിപ്രലംഭരൂപത്തിലോ ശൃംഗാരവർണ്ണനയും കഴിച്ചു കഥ അവസാനിപ്പിക്കുന്ന ഒരു 'മാമൂൽരീതി'യല്ല ആശാൻ നളിനിയിൽ സ്വീകരിച്ചതു്. അതിലെ നായികാനായകന്മാർ രാഗസംമിക്കവാറും വിട്ടു സാത്വികാവസ്ഥയിലെത്തി നില്ക്കുന്ന രണ്ടു പുണ്യാത്മാക്കളാകുന്നു. 'മലയാളസാഹിത്യലോകത്തിൽ നളിനിയുടെ ആവിർഭാവം ഒരു പുതിയ കവിതാസരണിയെ വെട്ടിത്തെളിയിക്കയാണ് ചെയ്തിട്ടുള്ളതു' എന്നാണ് ആ കൃതി കണ്ടപ്പോൾ കേരളപാണിനി അഭിപ്രായപ്പെട്ടതു്. മലയാളത്തിൽ അഭൂതപൂർവ്വവും എന്നാൽ അതേ അവസരത്തിൽ വിജയലക്ഷ്മിലാളിതവുമായ ഈ നവീനപ്രസ്ഥാനം അധഃകൃതസമുദായാംഗമായ ഒരു കവിയിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടതു കണ്ടപ്പോഴുണ്ടായ അസൂയനിമിത്തം, ചില പേരുകേട്ട നിരൂപകന്മാർ, നളിനിയിലെ ഇതിവൃത്തം ബംഗാളിയിൽനിന്നു പകർത്തിയതാണെന്നുംമററും ചില 'ഉണ്ടയില്ലാവെടികൾ' പരത്തി, ആശാന്റെ മുഖത്തു കരിതേക്കാൻ ശ്രമിക്കാതിരുന്നില്ല. പക്ഷെ, ഒടുവിൽ ആ വലിയ നിരൂപകന്മാരുടെ ചെമ്പു പുറത്താകയും സമാധാനം പറയാൻ സാധിക്കാതെ അവർ ക്ഷമായാചനം ചെയ്യേണ്ടിവരികയും ചെയ്തു. ഇതിനെപ്പററി ആശാൻ ലീലയുടെ മുഖവുരയിൽ ചിലതൊക്കെ ധ്വനിപ്പിച്ചു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. വാസ്തവത്തിൽ ആശാനു ബംഗാളിഭാഷ അറിയാൻ പാടില്ലായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗ്രന്ഥശാലയിൽ ഒരൊററ ബംഗാ

ളി പുസ്തകംപോലും ഇല്ലതാനും. നമ്മുടെ നിരൂപകകേസരികളുടെ മനഃസ്ഥിതി നോക്കുക !

൧൦൭൩-ൽ ആശാന്റെ അമ്മ ചരമംപ്രാപിച്ചു. അന്നു അദ്ദേഹം സർക്കീട്ടിലായിരുന്നു. മാതാവിന്റെ ചരമവാർത്ത കേട്ടപ്പോളെഴുതിയ ഒരു ചെറിയ കൃതിയാണ് 'ഒരനുതാപം.' ഇതും പദ്യമഞ്ജരിയിലൊ മറേറാ എടുത്തുദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

നളിനിയിലെ ശൃംഗാരം എത്രമാത്രം നിർദ്ദിഷ്ടവും ഉൽകൃഷ്ടവുമായാലും അതു തീരെ അലോകസാധാരണമാണെന്നു സമ്മതിക്കാതെ നിവൃത്തിയില്ല. എന്നുമാത്രമല്ല, ജീവിതത്തിലെ കഷ്ടതകളും മാനസരഹസ്യങ്ങളും മുഴവൻ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നതു രാജസാവസ്ഥയിലാണുതാനും. അതുകൊണ്ടു നളിനിയിലെ കഥാപാത്രങ്ങളുടെ അടുത്ത താണപടിയിൽ എത്തിട്ടുള്ള ജീവിതങ്ങളെപ്പററി എന്തെങ്കിലും എഴുതണമെന്നു കവിക്കുണ്ടായ ആഗ്രഹത്തിന്റെ ഫലമത്രെ ലീല. നളിനി എഴുതിത്തീൎന്നു ഏഴുമാസം കഴിഞ്ഞശേഷം ൧൯൧൪ ജൂലൈ ൨൭-ാംനു-യാണ് ലീല എഴുതിത്തുടങ്ങിയതെങ്കിലും കവിയുടെ ഗത്യന്തരപരതന്ത്രതനിമിത്തം ൧൯൧൪ നവംബർ ൧൧-ാംനു- മാത്രമേ അതിനു പൂൎണ്ണവിരാമം ഇടാൻ കഴിഞ്ഞുള്ളു.

ഈടാൎന്നു വാച്ചുമനുരാഗനദിക്കു വിഘ്നം
കൂടാതൊഴുക്കനുവദിക്കുകയില്ല ദൈവം

എന്നു വള്ളത്തോൾ പറയുന്ന തത്വത്തെയാണ് 'ലീല' തെളിയിക്കുന്നത്. ലീലയുടെ തോഴി ഈ വാസ്തവതത്വത്തെ വൎണ്ണിക്കുന്നതെങ്ങിനെയാണെന്നു നോക്കുക:—

അറികില്ലനുരാഗമേറെയാൾ;
അറിവോർ തെററിടും; ഒക്കെയൊക്കുകിൽ,

നിറവേറുകയില്ല കാമിതം;
കുറയും ഹാ; സഖി, ഭാഗ്യശാലികൾ

പരിതഃസ്ഥിതികളുടെ പ്രാതികൂല്യമാണല്ലോ അനുരാഗത്തിന്റെ സമീചീനമായ പുരോഗതിക്കു പലപ്പോഴും പ്രതിബന്ധമായി നില്ക്കുന്നതു്. 'ലീലാമദനന്മാ'രുടെ അവസ്ഥയും ഇതുതന്നെയാണ്. രക്ഷാകർത്താക്കളുടെ നിർബന്ധംനിമിത്തം മനസ്സാക്ഷിക്കു വിപരീതമായി വിവാഹബന്ധത്തിലേർപ്പെടേണ്ടിവരുന്ന വധൂവരന്മാർ, തങ്ങളുടെ ദാമ്പത്യജീവിതത്തെ ശപിച്ചു്, ഗൃഹച്ഛിദ്രങ്ങൾകൊണ്ടു ദിവസങ്ങൾ കഴിച്ചുകൂട്ടുന്നതായി സാധാരണ കണ്ടുവരാറുണ്ടല്ലോ. വേരുറച്ചുപോയ ദൃഢാനുരാഗമായിരിക്കും പലപ്പോഴും ഇതിനു കാരണം. കവി അതിനെപ്പററി എന്തു പറയുന്നുവെന്നു നോക്കുക:—

പഴകിയ തരുവല്ലി മാററിടാം;
പുഴയൊഴുക്കും വഴി വേറെയാക്കിടാം;
കഴിയുമിവ; മനസ്വിമാർ മന-
സ്സൊഴിവതശക്യമൊരാളിലൂന്നിയാൽ.

നളിനിയെപ്പോലെതന്നെ ലീലയും കേരളീയർ സസന്തോഷം സ്വാഗതമരുളി. ഇതിനിടയിൽ വിവേകോദയം വഴിയായി ആശാന്റെ മറെറാരു കൃതി പുറത്തു വന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. പ്രസിദ്ധ ആംഗലകവിയായ 'സർ എഡ്വിൻ ആർനാൾഡിന്റെ 'ഏഷ്യയിലെ ദീപം' (Light of Asia) എന്ന കൃതിയുടെ കിളിപ്പാട്ടുരൂപത്തിലുള്ള ഒരു ഭാഷാന്തരമായിരുന്നു അതു്. ഈ കൃതിയുടെ ഒന്നും രണ്ടും കാണ്ഡങ്ങളടങ്ങിയ ഒന്നാംഭാഗം ൧൦൯൦-ൽ പുസ്തകരൂപത്തിൽ ശ്രീബുദ്ധചരിതം എന്ന പേരിൽ പുറത്തായി. ഇക്കാലത്തു ആശാന്റെ കവിതാവാഹിനി വ

ളരെ മന്ദഗതിയിലാണ് പുരോഗമനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നത്. എസ്. എൻ. ഡി. പി. യോഗത്തിന്റെ ആദ്യത്തെ നിലയൊക്കെ വ്യത്യാസപ്പെട്ട്, അതു സർവ്വസമ്മതമായ ഒരു സ്ഥാപനമായിത്തീർന്നു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ആപ്പീസുജോലി പത്തിരട്ടിയായിട്ടല്ല, നൂറിരട്ടിയായി വർദ്ധിച്ചു. ഈ നിലയിൽ സമുദായം, സാഹിത്യം ഇവയിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നിൽനിന്നു അല്പം അകന്നുനില്ക്കാതെ ആശാനു നിവൃത്തിയില്ലാതെയായി. അതുവരെ താൻ വഹിച്ചുവന്ന യോഗകാര്യദർശിസ്ഥാനത്തുനിന്നു തന്നെ ഒഴിവാക്കണമെന്നു അക്കാലത്തു പലപ്പോഴും ആശാൻ യോഗഭാരവാഹികളോടപേക്ഷിച്ചു. 'എന്നാൽ യഥാർത്ഥസമുദായസ്നേഹിയും ത്യാഗശീലനുമായ കുമാരനാശാൻ ആ സ്ഥാനം ഒഴിയുന്നതു ആർക്കും ഇഷ്ടമല്ലായിരുന്നതിനാൽ, സാഹിത്യവുമായി അല്പം അകന്നു നില്ക്കേണ്ടിവന്നാലും സമുദായത്തെ സേവിക്കാൻ തന്നെ അദ്ദേഹം തീരുമാനിച്ചു. കാര്യവിവരമുള്ളവരെല്ലാം ഇന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ ത്യാഗത്തെ അഭിനന്ദിക്കുന്നുണ്ട്.

ആപ്പീസിലെ ജോലിത്തിരക്കുനിമിത്തം വളരെയൊന്നും എഴുതുന്നതിനു അദ്ദേഹത്തിനു സമയം കിട്ടിയില്ല. ശരിയായി ആലോചിച്ച് ആശയങ്ങളുടെ കറ തീർത്തതിനു ശേഷമല്ലാതെ കവിത രേഖപ്പെടുത്തുന്നത് അദ്ദേഹത്തിനു ഇഷ്ടവുമല്ലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു രാത്രിസമയവും മററു വിശ്രമവേളകളുമാണു കവിത എഴുതുന്നതിനു ഇക്കാലത്തു അദ്ദേഹം വിനിയോഗിച്ചതു്. ബാലരാമായണം ഈ ഘട്ടത്തിലാണു എഴുതിയതു്. അതു മൂന്നു കാണ്ഡങ്ങളായി പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം പ്രസിദ്ധീകരിക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു. മൂന്നും നാലും കാണ്ഡങ്ങളടങ്ങിയ ശ്രീബുദ്ധചരി

ത്തം രണ്ടാംഭാഗവും ഏകദേശം ഇക്കാലത്തുതന്നെ പുസ്തകരൂപത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ടു. ഇവയിൽ ബാലരാമായണം താഴ്ന്ന ക്ലാസ്സുകളിലെ വിദ്യാർത്ഥികളെ ഉദ്ദേശിച്ച് നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതാണ്. ബുദ്ധചരിതം ഇതിവൃത്തംകൊണ്ടും കവിതാരീതികൊണ്ടും രസികന്മാരെ ആകർഷിച്ചു. വിശേഷിച്ചും, രണ്ടാംഭാഗം, ഒരു സ്വതന്ത്രതർജ്ജമ എന്ന നില വിട്ട് ഒരു സ്വതന്ത്രകൃതി എന്ന നിലയിൽ രൂപാന്തരപ്പെടുകകൂടി ചെയ്തതിനാൽ അതു കൂടുതൽ ഹൃദയാകർഷകമായിത്തീൎന്നു. ഇങ്ങിനെ ആശാൻെറ ഓരോ കൃതികളും ഉത്തരോത്തരം ആകർഷകങ്ങളും പ്രശംസനീയങ്ങളുമായിത്തീൎന്നതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിൻെറ കീർത്തി അനുദിനം വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടു തന്നെ ഇരുന്നു. യോഗത്തിൻെറ സർവ്വതോമുഖമായ അഭിവൃദ്ധിക്കുവേണ്ടി ചെയ്ത ശ്രമങ്ങളും സമുദായോന്നമനത്തിനായി ത്യാഗബുദ്ധിയോടുകൂടി ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന ജോലികളും ആശാൻെറ ജനസമ്മതിയെ ദശഗുണം വർദ്ധിപ്പിച്ചു. അതുവരെ അലസന്മാരായിക്കഴിഞ്ഞിരുന്ന ചിലർക്ക് ഇതു അസൂയയ്ക്കു ഒരു കാരണമായിത്തീൎന്നു. ഒരു പാശ്ചാത്യതത്വജ്ഞാനിയായ ബേക്കൺ, അസൂയയ്ക്കുള്ള കാരണങ്ങളെ വിവരിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ, 'സമനിലയിൽ കഴിഞ്ഞിരുന്ന ഒരാൾ പെട്ടെന്നു ഉയൎന്നുവരുന്ന'തിനേയും ആക്കൂട്ടത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി പറയുന്നുണ്ട്. ആ സ്ഥിതിക്കു ഇന്നലെവരെ ഒരു വെറും സാധാരണനായിരുന്ന കായിക്കരക്കുമാരു, ഇന്നു ഒരു വലിയ സമുദായനേതാവും ഉൽകൃഷ്ടകവിയുമായ എൻ. കുമാരനാശാനായി പേരുപെററതു ചിലർക്കു അത്ര സഹിക്കാതെവന്നതിൽ അതിശയിപ്പാനില്ല. ഇങ്ങിനെയുള്ള അവസരങ്ങളിൽ ശത്രുക്കളെ തോല്പിക്കാൻ സാധാരണക്കാർ സ്വീകരിക്കാ

വുള്ള അപവാദമെന്ന ആയുധംതന്നെയാണു ആശാന്റെ ശത്രുക്കളും അംഗീകരിച്ചതു്. യോഗത്തിന്റെ സിക്രട്ടറി സ്ഥാനത്തുനിന്നു അദ്ദേഹത്തെ പിരിച്ചയക്കാൻപോലും ചിലർ ശ്രമിക്കാതിരുന്നില്ല. ഈ ഘട്ടത്തിലാണു ൧൦൯൩ ചിങ്ങത്തിൽ ൪൫-ാമത്തെ വയസ്സിൽ ആശാൻ വിവാഹ ശൃംഖലയാൽ നിബദ്ധനായതു്. സ്വാമികളുടെ പ്രധാന ശിഷ്യനെന്നുള്ള നിലയിൽ 'ചിന്നസ്വാമി' എന്ന അപര നാമത്താൽ പരക്കെ അറിയപ്പെട്ടുവന്നിരുന്ന കുമാരനാ ശാൻ പെട്ടെന്നു പാണിഗ്രഹണംചെയ്തു വാൎത്ത പലരേ യും അത്ഭുതപരതന്ത്രരാക്കിത്തീൎത്തു. ശത്രുക്കളുടെ അപവാ ദത്തിനു ഈ സംഭവവും ഒരു നല്ല വളമായിത്തീൎന്നു. എ ന്നാൽ നാരായണഗുരുസ്വാമികളോടു മുൻകൂട്ടി ചോദിച്ചു അനുവാദം വാങ്ങിയതിനുശേഷമാണു ആശാൻ വിവാഹം ചെയ്തതെന്നുള്ള രഹസ്യം ഈ ഏഷണിക്കാൎക്കു മനസ്സിലാ യില്ല. ഇങ്ങിനെ പലരും പലതരത്തിലുള്ള അപവാദങ്ങ ളൊക്കെ പറഞ്ഞുണ്ടാക്കിട്ടും 'ദൈവം പരന്റെ നുണ കേ ൾക്കുകയില്ലെ'ന്നും 'ശിഷ്ടന്റെ ശിഷ്ടതയിൽ ദുഷ്ടനു ദോ ഷബുദ്ധി' സാധാരണമാണെന്നും നല്ലപോലെ മനസ്സി ലാക്കിയിരുന്ന ആശാൻ, ഈ വക കുചേഷ്ടിതങ്ങൾക്കൊ ന്നും ചെവികൊടുക്കാതെ തന്റെ മനസ്സാക്ഷിയെ തൃപ്തി പ്പെടുത്താൻ ശ്രമിച്ചുകൊണ്ടു കൎത്തവ്യത്തെ അനുഷ്ഠിക്കയാ ണുണ്ടായതു്. എത്രയായാലും ആശാനും ഒരു മനുഷ്യൻ ത ന്നെയാണല്ലോ. മനുഷ്യസഹജമായ മനോദൌൎബ്ബല്യം അ ദ്ദേഹത്തിനുമുണ്ടായി. ശത്രുക്കളുടെ അപവാദാസ്ത്രം ആശാ ന്റെ മനസ്സിനെ വല്ലാതെ വ്രണപ്പെടുത്തി. ഈ അവ സരങ്ങളിലൊക്കെ, സ്വാമികൾക്കു തന്റെ നേരെ അ പ്പോഴുമുണ്ടായിരുന്ന അചഞ്ചലമായ വിശ്വാസം ഒന്നു

മാത്രമാണു ആശാൻെറ പ്രണിതമായ മനസ്സിനു ഒരു വിരോപണൌഷധമായിത്തീന്നതു്. ഈ വക സംഭവങ്ങളെ വിഷയീകരിച്ചുണ്ടാക്കപ്പെട്ട ഒരു ഖണ്ഡകവിതയാണു 'ഗ്രാമവൃക്ഷത്തിലെ കുയിൽ.' ഈ രഹസ്യം പലക്കും അറിയുകയും ചെയ്യാം. ഇതു ൧൦൯൮-ൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ടു.

അരുവിപ്പുറത്തെ ചെറിയ ക്ഷേത്രവും വാവൂട്ടുയോഗവും നാരായണഗുരുസ്വാമികളുമായി കഴിഞ്ഞുകൂടിയിരുന്ന കാലത്തു്, അങ്ങോട്ടൊന്നു തിരിഞ്ഞുനോക്കാൻ ആക്കും സമയമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ആശാൻെറ അശ്രാന്തപരിശ്രമത്തിൻെറ ഫലമായി അതു് ഈഴവസമുദായത്തിൻെറ തലസ്ഥാനവും ശ്രീനാരായണ ധമ്മപരിപാലനയോഗവുമെന്ന നിലയിൽ ഉയന്നപ്പോൾ, അവകാശവും അധികാരവും പറയാൻ ആളുകൾ വളരെയുണ്ടായി. എന്നുമാത്രമല്ല, അതു ആ നിലയിലാക്കിത്തീത്ത ആളുകളെ കുററം പറയാനും ചില നാക്കുകൾ ധൈയ്യപ്പെട്ടു. ഈ സംഭവം മനസ്സിൽ വെച്ചുകൊണ്ടു കുയിലിൽനിന്നു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന പദ്യങ്ങൾ സശ്രദ്ധം വായിച്ചുനോക്കുക. മാവിന്മേൽ ചിന്താവ്യഗ്രതയോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന കുയിലിനോടു 'ഒരു ദേവൻ' പറയുകയാണു് :—

അമ്മാമുനിസ്സ്വടയൊരാശ്രമവൃക്ഷമെന്നാ-
യിമ്മാവിൽ നിമമതയുന്നിയ നാശ തുടങ്ങി
സമ്മാന്യമായിതതുകെൾക്ക, സഖേ ! പ്രസിദ്ധം ;
ചുമ്മാപഴിപ്പു ഗുണിയെക്‌ഖലരീഷ്യയാലെ

വാവായനാൾ ജനമിട്ടു ബലിപിണ്ഡമുണ്ടു
പോവാൻ മടിച്ചു ചില കാക്കകൾ ചെന്നുപററി
ദാവാഗ്നിയേററിടകരിഞ്ഞൊരു കുററിപോലി-
മ്മാവാന്യമാന്ന നിലയിന്നു മറന്നു ലോകം.

കാൎയ്യത്തിൻെറ ഉള്ളുകള്ളികളറിയാവുന്നവൎക്കു—അല്ലെങ്കിൽ ആലോചനാശീലന്മാൎക്കു—ഈ പദ്യങ്ങളിൽനിന്നു പല രഹസ്യങ്ങളും മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയും. ഈ വിഷയത്തെപ്പററി ഇവിടെ ഇതിലധികം വിസ്തരിക്കുന്നതു അപ്രകൃതമായിപ്പോയേക്കും.

കേരളപാണിനി എന്ന അപരനാമത്താൽ സുപ്രസിദ്ധനായ എ. ആർ. രാജരാജവൎമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ അകാലചരമത്തിൽ അനുശോചിച്ചുകൊണ്ടു 'പ്രരോദനം' എന്ന പേരിൽ ഒരു വിശിഷ്ടവിലാപകാവ്യം എഴുതിയതും ഇക്കൊല്ലത്തിൽതന്നെയായിരുന്നു. ഐഹികജ്ജീവിതത്തിൻെറ ക്ഷണികതയേയും അല്പതയേയും അതിൽ ഹൃദയാകൎഷകമാംവണ്ണം വൎണ്ണിച്ചിട്ടുണ്ടു്. മലയാളത്തിൽ അതിനു മുൻപും പിമ്പും താദൃശമായ ഒരു വിലാപകാവ്യം ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ശ്മശാനത്തെ പരാമൎശിച്ചു കവി പറയുന്ന ഭാഗം നോക്കുക.—

കഷ്ടം ! സ്ഥാനവലിപ്പമോ പ്രഭുതയോ
സജ്ജാതിയോ വംശമോ
പുഷ്ടശ്രീതനുധാടിയോ ചെറുതുമി-
ങ്ങോരില്ല ഘോരാനലൻ ;
സ്പഷ്ടം മാനുഷഗൎവ്വമൊക്കെയിവിടെ-
പ്പുക്കസ്തമിക്കുന്നിതി-
ങ്ങിഷ്ടന്മാർ പിരിയുന്നു ഹാ ! ഇവിടമാ-
ണദ്ധ്യാത്മവിദ്യാലയം.

൧൦൯൪-ൽ ആശാൻ എസ്സ്. എൻ. ഡി. പി. യോഗത്തിൻെറ സെക്രട്ടറിസ്ഥാനം ഒഴിഞ്ഞു. അന്നും ചിലരൊക്കെ അതിനു വിസമ്മതിക്കയുണ്ടായി. സാമുദായികമായി ആശാൻ ചെയ്ത പ്രശംസനീയമായ ജോലിയെ യ

ഥാർത്ഥസമുദായസ്നേഹികൾ ഒരിക്കലും മറന്നില്ല; പിന്നീടു നടന്ന എസ്സ്. എൻ. ഡി. പി. യോഗത്തിൻെറ ഒരു വാർഷികയോഗത്തിൽ സർവ്വസമ്മതപ്രകാരം ആശാനെ അദ്ധ്യക്ഷനായി തിരഞ്ഞെടുക്കയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ഇതിൽനിന്നു മേൽകാണിച്ച അപവാദം ഏതാനും അസൂയാലുക്കളുടെ ദുഷിച്ച മനസ്സിൽനിന്നു മാത്രം പുറപ്പെട്ടതാണെന്നും സമുദായത്തിലെ ഉത്തരവാദിത്വബോധമുള്ളവർക്കാർക്കും അതിൽ യാതൊരു പങ്കും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നും തെളിയുന്നുണ്ടല്ലോ. യോഗത്തിൻെറ സിക്രട്ടറിസ്ഥാനം ഒഴിഞ്ഞതുകൊണ്ടു സാമുദായികമായി കൂടുതൽ ജോലിചെയ്വാൻ അദ്ദേഹത്തിനു സാധിക്കയാണു വാസ്തവത്തിലുണ്ടായത്. ആപ്പീസുജോലി എന്നു പറയുന്നത് ഒരുവക 'മെഷീൻവർക്കാ'ണല്ലോ. ഇടംവലം തിരിയാൻ സമയവുമുണ്ടായിരിക്കയില്ല. കുററംപറയാൻ പഴുതുനോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ശത്രുക്കളും കൂടിയുണ്ടെങ്കിൽ ഈ 'മെഷീൻവർക്ക്' വളരെ ദുഷ്ഷിപ്പനായ ഒന്നുതന്നെയായിരിക്കും. ഇത്രയൊക്കെ ബുദ്ധിമുട്ടിയാലും സ്വതന്ത്രമായി ഒന്നു പ്രവർത്തിക്കാൻ സാധിക്കാതെ വരുന്നതാണു ഏറെ കഷ്ടം! പരാശ്രയത്തിൽനിന്നു വേർപെട്ടാൽ സ്വന്തം അഭിപ്രായമനുസരിച്ചു സമുദായാഭിവൃദ്ധിക്കുവേണ്ടി പലതും പ്രവർത്തിക്കാൻ കഴിയുമെന്നു കണ്ടതുകൊണ്ടും കൂടിയായിരിക്കാം മററുള്ളവരുടെ നിർബ്ബന്ധത്തെ വകവെക്കാതെ, ആശാൻ സിക്രട്ടറിസ്ഥാനം കൈവെടിഞ്ഞത്. വിശേഷിച്ച്, ആരു സിക്രട്ടറിയായാലും ജോലി മുറയ്ക്കു നടക്കത്തക്കവണ്ണം യോഗകാര്യങ്ങളെല്ലാം അന്നു സുവ്യവസ്ഥിതമായ ഒരു നിലയെ പ്രാപിക്കയും ചെയ്തിരുന്നു.

സിക്രട്ടറിസ്ഥാനം ഒഴിഞ്ഞ കൊല്ലത്തിൽതന്നെ, അ

തായതു ഫാൻഒ-ൽ, ആശാൻ 'ചിന്താവിഷ്ടയായ സീത' പ്രസിദ്ധികരിച്ചു. പ്രസ്തുതകൃതിയിൽ ആശാൻ എന്തെല്ലാം തത്വരത്നങ്ങളാണു അടക്കിട്ടുള്ളതെന്നു ഇവിടെ വിവരിക്കുക പ്രയാസം. പുരാണപ്രതിപാദിതമായ സീതയെക്കാൾ ആശാൻെറ സീത ഒരുപടി താണനിലയിലായിപ്പോയി എന്നുള്ളതിനെപ്പററി ഒരാക്ഷേപം ചിലർ പറയുന്നുണ്ട്. പ്രായോഗികമല്ലാത്ത ഒരാദർശത്തെ മുൻനിർത്തി കഥാപാത്രങ്ങളെ സൃഷ്ടിച്ച് വായനക്കാരിൽ അവിശ്വാസബീജാവാഹം ചെയ്യുന്ന വിഷയത്തിൽ ആശാൻ എതിരഭിപ്രായക്കാരനായിരുന്നു. എന്നുമാത്രമല്ല, കടുത്ത വൈരാഗ്യത്തിൽനിന്നു പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ട മുൻകോപം ഒട്ടു ശമിച്ചപ്പോൾ ആശാൻെറ സീതയും പൌരാണികസീതയെപ്പോലെ ഭർതൃകൃത്യത്തെ സാധൂകരിക്കുന്നുമുണ്ട്.

അതിനില്ലവികല്പ, മിപ്പൊഴും
ക്ഷിതിപൻ മൽപ്രണയൈക നിഷ്ഠനാം
പതിയാ വിരഹം മഥിക്കിലും
രതിയും രാഘവനോക്കിലന്യയിൽ
അതിസങ്കടമാണു നിതിതൻ
ഗതി കഷ്ടം ! പരതന്ത്രർ മന്നവർ
പതിനാട്ടു കടത്തിയെന്നെ, മൽ
പ്രതിമാരാധകനാവതായ് ഫലം
മുടിട്ടരെയെറിഞ്ഞു തെണ്ടിടാം
വെടിയാമന്യനുവേണ്ടി ദേഹവും
മടിവിട്ടു ജനേച്ഛപോലെ തൻ
തടികാത്തുഴിഭരിക്ക ദുഷ്കരം.

എന്നൊക്കെ പറയുന്നതും കുമാരനാശാൻെറ ചിന്താവിഷ്ടയായ സീത തന്നെയാണല്ലോ. 'അതുകൊണ്ടായില്ല.

ആദ്യം സീത ശ്രീരാമനെ കുററപ്പെടുത്തുന്നില്ലേ? അതു പാതിവ്രത്യത്തിനു യോജിച്ചതാണോ?'' എന്നു ചിലർ ചോദിച്ചേക്കാം. സീതയും ഒരു മനുഷ്യസ്ത്രീയാണെന്നു നാം ഓക്കണം. മനുഷ്യസഹജങ്ങളായ കോപതാപാദികൾ സീതയ്ക്കുമുണ്ടാകാതിരിക്കയില്ല. ശ്രീരാമൻതന്നെ, മാതൃകാപുരുഷന്മാക്കു യോജിക്കാത്തവിധം സ്ത്രീവധം ചെയ്തിട്ടില്ലേ? ബാലിയെ കൊന്നതു പുരുഷോചിതമായ വിധത്തിലാണോ? ഈ സ്ഥിതിക്കു് മൻകോപംകൊണ്ടു്—നിരപരാധിനിയായ തന്നെ വാസ്തവമെല്ലാമറിയാവുന്ന ഭത്താവു് ഉപേക്ഷിച്ചുകളഞ്ഞല്ലോ എന്നോത്തപ്പോഴുണ്ടായ വിരക്തികൊണ്ടു്—സീത വല്ലതും പറഞ്ഞുപോയെങ്കിൽ അതിലൊട്ടും അസംഭാവ്യതയില്ല; എന്നുമാത്രമല്ല, അങ്ങിനെ പറയാതിരുന്നതായി വണ്ണിച്ചിട്ടുള്ള പുരാണങ്ങളാണു് സംഭാവ്യതയ്ക്കു യോജിക്കാതിരിക്കുന്നതു്. സീതയുടെ സരണി കവിയുടെ പ്രതിഭാവിലാസത്തിനു ഉത്തമസാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു.

ആശാൻെറ കീത്തി ഇതിനിടയ്ക്കു കേരളത്തിൽ മാത്രമല്ല, ഭാരതത്തിൽ മുഴവൻ വ്യാപിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. അതു നമ്മുടെ ബ്രിട്ടീഷുചക്രവത്തിതിരുമനസ്സിലെ കുണ്ണുപ്പടങ്ങളേയും കുളുപ്പിച്ചു. പ്രതികൂലങ്ങളായ പരിതഃസ്ഥിതികളോടു പൊരുതും, ഒരധഃകൃതസമുദായാംഗം, മററുള്ളവക്കു അസൂയാജനകമായവിധം ദിഗന്തവിശ്രാന്തകീത്തിമാനായിത്തീന്ന വിചിത്രവാത്ത ആ തിരുമേനിയെ വല്ലാതെ വിസ്മയിപ്പിച്ചു. ഇതിൻെറ ഫലമായി, ൧൯൨൨-ൽ മദ്രാസ് സവ്വകലാശാലായോഗത്തിൽവെച്ചു് വെയിൽസു രാജകുമാരൻെറ തൃക്കൈകളിൽനിന്നു നേരിട്ടു പട്ടും വളയും വാങ്ങിക്കാനുള്ള മഹാഭാഗ്യം കുമാരനാശാനുണ്ടായി.

അന്നു ഇതേ സമ്മാനത്തിനു അർഹനായി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടിരുന്ന മറെറാരാൾ മഹാകവി വള്ളത്തോളായിരുന്നു. അതിനു മുമ്പോ പിമ്പോ ഇങ്ങിനെ ഒരു രാജസമ്മാനം കേരളത്തിൽ ആർക്കും കിട്ടുകയുണ്ടായിട്ടില്ലെന്നുള്ളതു പ്രത്യേകം സ്മരണിയമാണ്. ആശാൻ പല ആവശ്യങ്ങൾക്കായി പലപ്പോഴും എഴുതിയിരുന്ന ചില നല്ല ചെറുകൃതികൾ കൂട്ടിച്ചേർത്തു പുഷ്പവാടി എന്ന പേരിൽ ഒരു ചെറിയ പുസ്തകം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചതു ഇതേ കൊല്ലത്തിലായിരുന്നു. അത്യാസക്തിയോടുകൂടി മധുപാനസമുൽസുകനായി തെണ്ടിനടക്കുന്ന ഒരു തേനീച്ചയുടെ ചിത്രം പുറങ്കടലാസ്സിൽ കാണിച്ചുകൊണ്ടു പുറപ്പെട്ട പുഷ്പവാടിയുടെ ആദ്യത്തെ പതിപ്പ് വളരെ അത്ഥവത്തും മനോഹരവുമായിരുന്നു.

൧൦൯൬ ചിങ്ങത്തിൽ ദുരവസ്ഥ പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ടു. മലബാറിലെ മാപ്പിളലഹളയെ അനുസ്മരിച്ച്, ജാതിഭേദത്തിന്റെ നിരത്ഥകതയെ തെളിയിക്കാനായിക്കൊണ്ടു എഴുതപ്പെട്ട പ്രസ്തുതകൃതിയെ സംബന്ധിച്ച് ആയിടയിൽ ചില മഹമ്മദീയർ ബഹളംകൂട്ടിയതും ആശാൻ അതിനു ശരിയായ സമാധാനം പറഞ്ഞതും മററും പ്രസിദ്ധമാണ്. ദുരവസ്ഥ രചിക്കുന്നതിൽ കവിയുടെ ഉദ്ദേശ്യം എന്തായിരുന്നുവെന്നു അതിന്റെ മുഖവുരയിൽനിന്നുതന്നെ വെളിപ്പെടുന്നുണ്ട്. 'ആപത്തിനേക്കാൾ വലിയ അദ്ധ്യാപകൻ ഇല്ലെന്നുള്ളത് ചരിത്രവും മതവും ഒരുപോലെ സമ്മതിക്കുന്ന വസ്തുതയാകുന്നു. ലഹളയുടെ വായിൽനിന്നു അതിന്റെ നാവിന്റെ പരുപരുപ്പും വിരൂപ്പല്ലിന്റെ മൂച്ചയും നല്ലവണ്ണം അറിഞ്ഞു ഇപ്പോൾ വിശകലിതമായി വെളിയിൽ വമിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഹിന്ദുസമുദായം

പുരാതനമായ ഒരു നാഗരികതയുടെ പ്രാതിനിധ്യം വഹിക്കുന്ന ഒന്നാണെന്നുള്ളതു ശരിതന്നെ. എന്നാൽ, നവീനാദർശം അനുസരിച്ചു നോക്കിയാൽ, ഈ സമുദായം ഇന്നും ശൈശവാവസ്ഥയിൽ ഇരിക്കയാണെന്നുള്ളതും സമ്മതിച്ചേ തീരു. ശൈശവത്തിൽ പഠിക്കുന്ന പാഠങ്ങൾ വേഗം മറന്നുപോകും എന്നുള്ള ഒരു ദോഷമുണ്ട്. എന്നാൽ ഉരുക്കഴിച്ചു പഠിച്ചാൽ ആജീവനാന്തം ഓർമ്മ നില്ക്കുമെന്നുള്ള ഒരു ഗുണവുമുണ്ട്. ഈ മഹാവിപത്തിന്റേയും ഇതു പഠിപ്പിച്ച പാഠങ്ങളിൽ ചിലതിന്റേയും ഓർമ്മയെ സമുദായത്തിന്റെ പുനസ്സംഘടനയ്ക്കു പ്രേരകമാകത്തക്കവണ്ണം നിലനിർത്തണമെന്നുള്ളതാണ ദുരവസ്ഥ എന്ന പേരിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്ന ഈ കൃതിയുടെ വിനീതമായ ഉദ്ദേശ്യം' എന്നാണ് ആശാൻ പറയുന്നതു്.

ദുരവസ്ഥ എഴുതിത്തീർന്നതു ൧൦൯൭ ചിങ്ങം ൧൭-ാംനു- ആയിരുന്നു. അധികം താമസിയാതെ കവി ചണ്ഡാലഭിക്ഷുകി എഴുതിത്തുടങ്ങിയിരിക്കണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അതു ൧൦൯൭ വൃശ്ചികം ൧൨-ാംനു- എഴുതിത്തീർന്നതായി കാണുന്നു. ബുദ്ധമതസംബന്ധമായ ഒരു പ്രാസംഗിക വൃത്താന്തശകലമാണ് ഇതിലെ കഥാവസ്തു. ജാതിഭേദത്തിന്റെ യുക്തിഹീനതയെ തെളിയിക്കാൻ വേണ്ടിത്തന്നെയാണു പ്രസ്തുത കൃതിയും ഉദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു്. താഴെ ഉദ്ധരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള വരികളിൽനിന്നു ആശാനു ജാതിഭേദത്തെപ്പററി എന്തഭിപ്രായമാണുണ്ടായിരുന്നതെന്നു സ്പഷ്ടമാകും:—

വ്യാമോഹമാർന്നും സുഖത്തിൽ—പര
ക്ഷേമത്തിൽ വിപ്രിയമാർന്നും

പാമരചിത്തം പുകഞ്ഞു—പൊങ്ങും
ധൂമമാമിഷ്യ താൻ ജാതി.

ഇങ്ങിനെ ജാതിഭേദം പാമരകല്പിതമാണെന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ടുമാത്രം തൃപ്തിപ്പെടാതെ, അടുത്തുതന്നെ അതുകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ഭയങ്കരവിപത്തുകളെപ്പററിയും കൂടി ഇങ്ങിനെ വൎണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു.

സ്വന്തം കുടുംബം പിരിക്കും—അതു
ബന്ധുക്കളെ വിഭജിക്കും
ഹന്തവൎഗ്ഗങ്ങൾ തിരിക്കും—പക-
ച്ചന്ത്യമായ് ലോകം മുടിക്കും.

ഈവിധം ജാതിഭേദത്തെ ദുഷിക്കയും ബുദ്ധമതസംബന്ധമായ ഇതിവൃത്തം സ്വീകരിച്ച് രണ്ടുമൂന്നു പുസ്തകങ്ങൾ എഴുതുകയും ചെയ്തുകാണുന്നതുകൊണ്ടു ആശാൻ മതപരിവൎത്തനത്തിനു അനുകൂലിയായിരുന്നു എന്നു ചിലർ വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നുണ്ട്. അതു ശരിയല്ല. ഈഴവർ ഹിന്ദുമതത്തിൽ തന്നെ നിന്നുകൊണ്ടു സമത്വവും സ്വാതന്ത്ര്യവും സമ്പാദിക്കണമെന്നായിരുന്നു ആശാൻെറ അഭിപ്രായം. അതു നിശ്ചയമായിട്ടും സാധിക്കുമെന്നു അദ്ദേഹത്തിനു നല്ല വിശ്വാസവുമുണ്ടായിരുന്നു. അഹിംസ, സഹോദരത്വം മുതലായ ബുദ്ധമത തത്വങ്ങളെ അദ്ദേഹം വളരെ ബഹുമാനിച്ചിരുന്നുവെന്നുള്ളതു തീൎച്ചതന്നെ. ഹൃദയത്തെ എളുപ്പത്തിൽ ദ്രവിപ്പിക്കാൻ ശക്തിയുള്ള കരുണരസത്തിനു പ്രാധാന്യം കല്പിക്കുന്ന ബുദ്ധമതത്തിലെ ഇതിവൃത്തശകലങ്ങൾ കവിതയ്ക്കു വിഷയമായി സ്വീകരിക്കുന്ന പക്ഷം, വായനക്കാരെ എളുപ്പത്തിൽ ആകൎഷിക്കാൻ കഴിയുമെന്നുള്ള പരമരഹസ്യവും കവിധൎമ്മമൎമ്മജ്ഞനായ കുമാരനാശാൻ നേരത്തേകൂട്ടി കണ്ടിരിക്കണം. അദ്ദേഹ

ത്തിൻെറ ഒടുവിലത്തെ രണ്ടു കൃതികളും ബുദ്ധമതപരങ്ങ ളായിത്തീന്നതു ഈവക കാരണങ്ങളാലായിരിക്കാം. ജാതി യുടെ നിരത്ഥകതയെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഭാഗങ്ങൾ മാത്രമ ല്ല, ചണ്ഡാലഭിക്ഷുകിയിലുള്ളതു്.

സ്നേഹത്തിൽനിന്നുദിക്കുന്നു—ലോകം
സ്നേഹത്താൽ വൃദ്ധി നേടുന്നു

എന്നും,

നെല്ലിൻ ചുവട്ടിൽ മുളയ്ക്കും—കാട്ടു-
പുല്ലല്ല സാധു പുലയൻ

എന്നും മററും അനർഘങ്ങളായ തത്വങ്ങളെ പ്രതിപാദി ക്കുന്ന പല വരികളും പ്രസ്തുത കൃതിയിലുണ്ടു്.

ആശാൻെറ ഒടുവിലത്തെ കവിത 'കരുണ'യാണ്. ആ ഖണ്ഡകൃതി സഹൃദയലോകത്തെ എത്രമാത്രം ആകർ ഷിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതു വാചാമഗോചരമത്രെ. വാസവദത്ത യുടെ ഇരിപ്പു്, ശ്മശാനത്തിൻെറ കിടപ്പു് മുതലായ പല മ നോഹരചിത്രങ്ങളും ആശാൻ അതിൽ വരച്ചുവെച്ചിട്ടുണ്ടു്. കരുണയ്ക്കു ആശാൻെറ മററെല്ലാ കവിതകളെക്കാളും അ വാച്യമായ ഒരു മെച്ചമുണ്ടെന്നുള്ളതു നിർവ്വിവാദമാണു്. അ ത്രമാത്രം ഹൃദയസ്പൃക്കായിട്ടുണ്ടു് ആ കവിത. . ഇതിലെ ഇതിവൃത്തവും ബുദ്ധമതസംബന്ധിയായ ഒരു കഥാഭാഗം തന്നെ. ആശാൻെറ അക്ഷയമായ തത്വചിന്താനിധി ഇ തിലാണു അധികം പ്രതിഫലിച്ചുകാണുന്നതു്. ലൌകിക സുഖങ്ങളുടെ നശ്വരതയെയാണു ഇതിൽ പ്രധാനമായി പ്രതിപാദിക്കുന്നതു്.

"ഹാ! സുഖങ്ങൾ വെറും ജാലം ആരറിവൂ നിയതിതൻ-
ത്രാസു പൊങ്ങുന്നതും താനേ താണുപോവതും"

എന്ന രണ്ടു വരികളിൽ അടങ്ങിയിട്ടുള്ള തത്വം എത്രമാത്രം

ആലോചനാമൃതമാണെന്നു നോക്കുക. പ്രലോഭനങ്ങൾക്കു വശപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞാൽ ബുദ്ധിമാന്മാരും ഭോഷന്മാർക്കു ചേർന്ന പല പ്രവൃത്തികളും ചെയ്തുവരുന്നതായി നാം കണ്ടുവരുന്നുണ്ടല്ലോ. ആശാൻ പറയുന്നു:—

അഹഹ! സങ്കടമോർത്താൽ മനുഷ്യജീവിതത്തെക്കാൾ
മഹിയിൽ ദയനീയമായ് മറ്റെന്തൊന്നുള്ളു
പുഷ്ടശക്തി വഹിക്കുമപ്പളുങ്കുപാത്രം വിരലാൽ
മുട്ടിയാൽ മതി തവിടുപൊടിയാമല്ലോ
അതുമല്ല, വിപത്തുകളറിയുന്നില്ലഹോ മർത്ത്യൻ
പ്രതിബോധവാനെന്നാലും പരിമോഹത്താൽ
ഊറ്റമായൊരുരഗത്തിൻ ചുരുളിനെയുറക്കത്താൽ
കാറ്റൂതലയണയായേ കരുതു ഭോഷൻ!

ഹാ! എത്രപരമാർത്ഥം! നമുക്കു നിത്യാനുഭവമുള്ള സംഗതിയാണല്ലോ ഇത്. കവിയുടെ മൂശയിൽക്കൂടി ആ ആശയം പുറത്തു വന്നപ്പോൾ എത്ര മനോജ്ഞമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു!

സ്നേഹമാമഖിലസാരമൂഴിയിൽ
സ്നേഹസാരമിഹ സത്യമേകമാം

എന്നു നളിനിയിലും,

പുരുഷനു പുമർത്ഥഹേതു നീ
തരുണിക്കു തരുണി ഗുണങ്ങൾ നീ
നിരുപിക്കുകിൽ നീ ചമപ്പു ഹാ!
മരുഭൂ മോഹന പുഷ്പവാടിയായ്

എന്നു സീതയിലും സ്നേഹത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെ കവി ഹൃദയംഗമമായി വർണ്ണിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നുവേണ്ട, സ്നേഹത്തെ ഏതെങ്കിലും വിധത്തിൽ പരാമർശിക്കാത്ത ഒരു കവിതയും ആശാനെഴുതിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഇതു നിമിത്തം 'സ്നേഹഗായകൻ, എന്നുള്ള ഒരു പേരു അദ്ദേഹത്തിനു

സിദ്ധിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. ഇങ്ങിനെ പ്രേമത്തെ പുകഴ്ത്തുന്ന കവി,

"പ്രേമമേ! നിൻ പേരുകേട്ടാൽ പേടിയാം, വഴിപിഴച്ചു
കാമകിങ്കരന്മാർ ചെയ്യും കടുംകൈകളാൽ"

എന്നാണ് കരുണയിൽ പറയുന്നതു്. അമൃതും ദുഷിച്ചാൽ വിഷമായിത്തീരുന്നതിൽ എന്താണത്ഭുതം!

ആശാന്റെ കവിതാവാഹിനി വളരെ ഊക്കോടുകൂടിയും അതേ അവസരത്തിൽ അച്ഛസ്ഫടികസങ്കാശമായും മുന്നോട്ടു പാഞ്ഞുകൊണ്ടു വരികയായിരുന്നു. വെറും കഥ പറയുന്നതുകൊണ്ടോ പ്രകൃതിയെ വർണ്ണിക്കുന്നതുകൊണ്ടോ മാത്രം നമ്മുടെ കവി തൃപ്തിപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഓരോ കൃതിയും വിശിഷ്ടങ്ങളും അനർഘങ്ങളുമായ തത്വരത്നങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിറയപ്പെട്ടിരുന്നു. അനശ്വരവും ആദ്ധ്യാത്മികവുമായ വേദാന്തതത്വങ്ങളെ ആശാൻ എത്ര മധുരമായ വിധത്തിലാണ് പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ളതെന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഏതെങ്കിലും കൃതി വായിച്ചിട്ടുള്ളവരോടു പറഞ്ഞറിയിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. ആശാൻ ഒന്നാംതരം ഒരാസ്ഥികനായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈശ്വരവിശ്വാസം അചഞ്ചലവും ഹൃദയപൂർവ്വവുമായിരുന്നു. മതത്തെ ഞെക്കിപ്പിഴിഞ്ഞു സത്തെടുക്കാൻ അദ്ദേഹം ശ്രമിച്ചിരുന്നില്ല. മതവിശ്വാസം അപരിഹരണീയമാണെന്നും മതത്തിലാണ് രക്ഷയിരിക്കുന്നതെന്നും ആശാൻ തുറന്നുപറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അതേഅവസരത്തിൽ വൈദികരുടെ അന്ധവിശ്വാസങ്ങളേയും അനാചാരപരമ്പരകളേയും അദ്ദേഹം കഠിനമായി വെറുക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. മനുഷ്യസമുദായത്തിന്റെ രക്ഷയ്ക്കു ഏകാവലംബമായ മതത്തിൽ അന്ധവിശ്വാസങ്ങളോ അനാചാരങ്ങളൊ കടന്നുകൂടിയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, അവയെ തട്ടിനീക്കി മതത്തെ സംരക്ഷിക്കയല്ലാ

തെ മതംതന്നെ വേണ്ടെന്നുവെക്കുന്നതു ഒരിക്കലും ശരിയല്ലെന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിൻെറ അഭിപ്രായം. ഉള്ളിയുടെ തൊണ്ടു കളയുന്നതുപോലെ, മതത്തെ അവഗ്രഥിച്ചു അതിനുള്ളിൽ ഒന്നുമില്ലെന്നു തെളിയിക്കാനാണല്ലൊ ചിലർ ശ്രമിക്കുന്നതു്. ഇതു വഴിപിഴച്ച ഒരു പ്രസ്ഥാനമാണെന്നു കുമാരനാശാൻ സോദാഹരണം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്.

നിത്യം ജ്വലിപ്പൊരു പരാക്കനെ നേർത്തു നോക്കി-
ക്കത്തിപ്പൊടിഞ്ഞ മിഴിയിൽ പ്രഭതന്നെ കാണാ
അത്യന്ത കോമളതയാന്ന മതപ്രസൂനം
കുത്തിച്ചതയ്ക്കിൽ മണമോ മധുവോ ലഭിക്കാ.

മതം, സുരഭിലവും മനോജ്ഞവുമായ ഒരു പുഷ്പംപോലെയാണു്. നാം അതിനെ സൂക്ഷിച്ചു പെരുമാറിയാൽ നമ്മുടെ സകല ജീവിതക്ലേശങ്ങളേയും പരിഹരിക്കത്തക്ക ഒരു ആനന്ദനിർവൃതി അതു നമുക്കു നല്കുന്നു. അതിവവിശിഷ്ടമായ മധുവും നമുക്കു ലഭിക്കുന്നു. നേരെമറിച്ചു് ആ പുഷ്പം എന്താണെന്നും എങ്ങിനെയുള്ളതാണെന്നും അറിയാൻവേണ്ടി അതിനെ ശാസ്ത്രീയമായി അപഗ്രഥിക്കയോ കുത്തിച്ചതയ്ക്കയോ ചെയ്യുകയാണെങ്കിൽ മണമാകട്ടെ മധുവാകട്ടെ അതിൽനിന്നു നമുക്കു ലഭിക്കുന്നില്ല. ഇതുതന്നെയാണു മതത്തിൻെറയും സ്ഥിതി. ആശാൻെറ മതവിശ്വാസത്തെ തെളിയിക്കാൻ ഇതിലധികം തെളിവു വേണമെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

ആശാനു സാഹിത്യവുമായിട്ടുള്ള ബന്ധത്തെപ്പററി മാത്രമേ, ഇവിടെ കാര്യമായി പ്രതിവാദിച്ചിട്ടുള്ളു. എസ്. എൻ. ഡി. പി. യോഗത്തിൻെറ സിക്രട്ടറിയായിരുന്നപ്പോഴും അതിനുശേഷവും അദ്ദേഹം സാമുദായികമായി പലതും പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുണ്ടു്. പ്രജാസഭയ്ക്കു കൊല്ലംതോറും ഒ

രു പ്രതിനിധിയെ അയക്കുന്നതിനു അന്നു യോഗത്തിനു അധികാരമുണ്ടായിരുന്നു. മിക്കപ്പോഴും പ്രതിനിധിയായി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടുവന്നതു് കുമാരനാശാൻതന്നെയാണു്. സംസ്ഥാനത്തെ എല്ലാ പാഠശാലകളിലും സർക്കാർസർവ്വീസിലും ഈഴവർക്കു പ്രവേശനം ലഭിക്കണമെന്നുള്ളതായിരിക്കും ആശാന്റെ പ്രധാനമായ നിവേദനവിഷയം. 'ഉയർന്ന ഹിന്ദുക്കൾ ക്ഷോഭിക്കും! മാമൂലിനു വിപരീതമാണു്,' എന്നൊക്കെയുള്ള മുടന്തൻസമാധാനങ്ങളാണു് ആദ്യകാലത്തു ലഭിച്ചിരുന്നതെങ്കിലും, നിരന്തരമായി ആശാൻ ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന നിവേദനത്തിന്റെ ഫലം കാലതാമസംകൂടാതെ കണ്ടുതുടങ്ങി. അതുവരെ പ്രവേശനമില്ലാതിരുന്ന പല സ്ക്കൂളുകളിലും ഈഴവർക്കു പ്രവേശനം ലഭിച്ചു; ചില ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റുകളിലൊക്കെ ആശാന്റെ ജാതിക്കാർക്കു ഉദ്യോഗം കൊടുത്തുതുടങ്ങി; പെൺപള്ളിക്കൂടങ്ങളിൽ ഈഴവബാലികമാരെ പ്രവേശിപ്പിക്കാമെന്നായി. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ, പ്രജാസഭയിലെ ആശാന്റെ നിവേദനങ്ങൾ നിമിത്തം പല കാര്യങ്ങളിലും ഈഴവർക്കു സമത്വം സിദ്ധിച്ചു. ഇന്നത്തെ നിലയ്ക്കു ഇതൊക്കെ അത്ര വലിയ കാര്യങ്ങളല്ലെന്നു നമുക്കു തോന്നിയേക്കാം. എന്നാൽ, ഗവർമ്മെണ്ടുവക യാതൊരു പള്ളിക്കൂടത്തിലും ഈഴവപ്പെൺകുട്ടികളെ അടുപ്പിക്കപോലും ചെയ്യാതിരുന്ന ആ കാലത്തെ സ്ഥിതിക്കു ഇത്രയെല്ലാം സാധിച്ചതുതന്നെ ഒരു വലിയ കാര്യമാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല.

സമുദായപ്രതിനിധിയായി ആശാൻ ഒടുവിൽ നിയമസഭയിലും പ്രവേശിച്ചു. അവിടെവെച്ചും സാമുദായികമായും രാഷ്ട്രീയമായും അദ്ദേഹം പലതും സാധിച്ചിട്ടുണ്ടു്. സംഹാരപരമായ പ്രസ്ഥാനത്തിലല്ല, സൃഷ്ടിപരമായ കാര്യപ

രിപാടിയിലായിരുന്നു ആശാൻ വിശ്വസിച്ചിരുന്നത്. കണ്ണടച്ചു് ഗവൺമെൻ്റുപക്ഷത്തേക്കു കൈപൊക്കുന്നതിനോ ജനകീയകക്ഷിയെന്നു പറഞ്ഞു തൊട്ടതിനും പിടിച്ചതിനുമൊക്കെ ഗവൺമെൻ്റിനെ കുററംപറയുന്നതിനോ ആശാൻ തയാറായിരുന്നില്ല. നിയമസഭാസിക്രട്ടറിസ്ഥാനവും കൂടി വഹിച്ചിട്ടുള്ള ഉള്ളൂർ ആശാനെപ്പററി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു:—'നിയമസഭ, പ്രജാസഭ മുതലായ രാഷ്ട്രീയ സംസത്തുക്കളിൽ അദ്ദേഹത്തിൻെറ വാദം സ്വരത്തിൽ മിതവും കാൎയ്യത്തിൽ ശിതവുമായിരുന്നു എന്നുള്ളതു് അറിവുള്ളവൎക്കറിയാം.' ആശാൻെറ സ്വഭാവഗുണത്തിലും സമുദായാഭിമാനത്തിലും ഉത്സാഹശീലത്തിലും ദിവാൻ രാജഗോപാലാചാരിക്കു വലിയ മതിപ്പായിരുന്നു. ഇവിടത്തെ ഉദ്യോഗത്തിൽനിന്നു പിരിഞ്ഞുപോയതിനുശേഷവും, അദ്ദേഹം ആശാനുമായി എഴുത്തുകുത്തുകൾ നടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നതായി കാണുന്നുണ്ടു്.

ഇങ്ങിനെ സമുദായത്തിനും സാഹിത്യത്തിനും ഒരുപോലെ അഭിമാനജനകമായവിധം, മാതൃകാഭൂതമായ നിലയിൽ ജീവിതം നയിച്ചിരുന്ന മഹാകവി കുമാരനാശാൻ ൧൦൯൯ മകരം ൩-ാംനു- തൃക്കുന്നപ്പുഴയ്ക്കല്പം വടക്കുള്ള പല്ലനയാററിൽ വെച്ചുണ്ടായ കുപ്രസിദ്ധമായ 'റിഡീമർബോട്ടപകട'ത്തിൽപെട്ടു്, സുധാകരനെന്നും പ്രഭാകരനെന്നും പേരുള്ള രണ്ടു ഓമനക്കുഞ്ഞുങ്ങളേയും ഭാനുമതിഅമ്മയെന്ന തൻെറ പ്രിയതമയേയും അനന്തമായ സന്താപസമുദ്രത്തിൽ തള്ളിവിട്ടുംകൊണ്ടു, സഹൃദരായ കേരളീയരെ എന്നെന്നേക്കും കരയിക്കുമാറു്, കാലയവനികയ്ക്കുള്ളിൽ തിരോധാനം ചെയ്തു.

സാധിച്ചുവോ മഥവാ നിജജന്മകൃത്യം
സാധിഷ്ഠർപോട്ടെ ; ഇഹ സദാനിശിപാന്ഥപാദം
ബാധിച്ചുരുക്ഷശിലവാഴ്‌വതിൽനിന്നു മേഘ-
ജ്യോതിസ്സുതൻ ക്ഷണികജീവിതമല്ലികാമ്യം ?
(വിണപ്പൂ്)

II

സരസഗായക കവിമണി
കെ. സി. കേശവപിള്ള

സംഗീതസാഹിത്യങ്ങൾക്ക്, ലക്ഷ്മിക്കും സരസ്വതിക്കും തമ്മിലുള്ളതുപോലെ, വലിയ പിണക്കമൊന്നുമില്ലെങ്കിലും അത്ര അധികം ഇണക്കമുണ്ടെന്നും പറയാനില്ല. 'സംഗീതവും ചികിത്സയും അറിയാത്തവരില്ല' എന്നുള്ള പഴമൊഴിയിൽ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള 'മൂളിപ്പാട്ടു സംഗീത'ത്തെയല്ല ഇവിടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. ശാസ്ത്രീയമായ സംഗീതജ്ഞാനം ഒരു സാഹിത്യരസികനുണ്ടായി' എന്നുവരാം. എന്നാൽ തന്റെ അജ്ഞാനത്തെ ഒരു സദസ്സിൽവെച്ചു നിസ്സങ്കോചം പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതിനു വേണ്ട ശാരീരഗുണം സിദ്ധിച്ചവർ വളരെ ചുരുക്കമായിരിക്കും. സാഹിത്യരസികന്മാരുടെ സംഗീതജ്ഞാനം ഇത്തരത്തിലാണെങ്കിൽ, ഭാഗവതർമാരുടെ സാഹിത്യജ്ഞാനവും ഇതിലധികം വ്യത്യാസപ്പെട്ടതല്ല. നല്ലനല്ല പാട്ടുകളുടെ നടുവൊടിച്ചും കഴുത്തു ഞെരിച്ചും ചില ഭാഗവതർമാർ കാട്ടിക്കൂട്ടുന്ന ഗോഷ്ടി കണ്ടിട്ടുള്ളവർക്കു ഈ വാസ്തവം ധാരാളം അനുഭവപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടായിരിക്കണം. ഗാനരീതി വശമില്ലാത്ത സാഹിത്യകാരന്മാർ, അക്ഷരമെണ്ണി വരിയൊപ്പിച്ചു പല്ലവിയും അനുപ

ല്ലവിയും ശരിപ്പെടുത്തി പാട്ടുകാരെ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുമ്പോൾ, സാഹിത്യത്തിന്റെ ഗന്ധംപോലുമില്ലാത്ത ഭാഗവതർമാർ നല്ല പാട്ടുകളുടെ അവയവങ്ങളെല്ലാം നിർദ്ദയം പിടിച്ചൊടിച്ച് ശ്രോതാക്കളിൽ അനുകമ്പയെ ഉളവാക്കുന്നു. സര

സ്വതീദേവി, ശരണാഗതന്മാരിൽ ഇങ്ങിനെ പക്ഷപാതബുദ്ധി പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതു ശരിയാണോ എന്നു നിരൂപണംചെയ്യേണ്ട ആവശ്യം ഇവിടെ ഇല്ല. സാധാരണ ലോകത്തിൽ കണ്ടുവരുന്നതു അങ്ങിനെയാണ എന്നുമാത്ര

മേ ഇവിടെ പറയുന്നുള്ളു. 'ലക്ഷം ജനമിഹ കൂടിയ സഭയിൽ ലക്ഷണമൊത്തവരൊന്നോ രണ്ടോ' എന്നു നമ്പ്യാർ പാടിയതുപോലെ, ഇപ്പുറത്തെ സാധാരണ ന്യായത്തിനു വിപരീതമായി അപവാദരൂപത്തിൽ വളരെ ചുരുക്കം ചില ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ ചിലപ്പോളുണ്ടാകാറില്ലെന്നില്ല. അക്കൂട്ടത്തിൽപെട്ട ഒരു അസാധാരണ ദൃഷ്ടാന്തമാണ് 'സരസഗായകകവി'യായ കെ.സി. കേശവപിള്ള. സരസ്വതീദേവിയുടെ പ്രീതിപൂർവ്വമുള്ള ലാളനയ്ക്കും അനുഗ്രഹത്തിനും പാത്രമായി അജരാമരത്വം സമ്പാദിച്ച ഒരു മഹാനത്രേ ഇദ്ദേഹം.

കൊല്ലത്തിനടുത്ത പരവൂർ എന്ന ദിക്കിൽ 'വാഴവിള' എന്ന ഒരു വീട്ടുകാരുണ്ട്. ഈ കുടുംബക്കാർക്ക് 'കണക്ക്' എന്നും 'ചെമ്പകരാമൻ' എന്നും രണ്ടു സ്ഥാനപ്പേരുകൾ രാജദത്തങ്ങളായി സിദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞാൽതന്നെ കുടുംബത്തിന്റെ ഉൽകൃഷ്ടത എല്ലാവർക്കും ഊഹ്യമാണല്ലോ. ശങ്കരൻ ചെമ്പകരാമൻ എന്ന സുപ്രസിദ്ധനായ സർവ്വാധികാര്യക്കാരുടെ കാലംമുതൽ വാഴവിള കുടുംബം പൂർവ്വാധികം പ്രശസ്തിയെ പ്രാപിച്ചു. ൧൦൧൭-ാമാണ്ട് ലക്ഷ്മിഅമ്മ എന്ന ഒരു സന്താനവല്ലി ഈ കുടുംബത്തിൽ ഭൂജാതയാവുകയുണ്ടായി. ഈ സ്ത്രീരത്നം പതിനെട്ടാമത്തെ വയസ്സിൽ പരവൂർ വലിയവെളിച്ചത്തുവീട്ടിൽ രാമൻപിള്ള എന്ന ഒരാളുടെ പ്രേമഭാജനമായിത്തീർന്നു. കുറേക്കാലം പാർവ്വത്യം മുതലായ ജോലികളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്ന ഇദ്ദേഹം നല്ല ബുദ്ധിശാലിയും ധർമ്മതല്പരനുമായിരുന്നു. സുശീലരും ധാർമ്മികരുമായ ഈ ദമ്പതിമാരുടെ ദ്വിതീയപുത്രനാണ് കെ. സി. കേശവപിള്ള. കൊല്ലം ൧൦൩൪-ാമാണ്ടു മകരമാസം ൨൨-ാം തിയ്യതി രോഹിണിനക്ഷത്രത്തിലാ

യിരുന്നു ജനനം. കുട്ടി ഭാവിയിൽ ഒരു വലിയ വിദ്വാനും രാജപൂജിതനുമായിത്തീരുമെന്നു ജാതകം നോക്കി അന്നു തന്നെ ചിലർ പ്രവചിക്കയുമുണ്ടായിട്ടുണ്ടത്രേ.

അന്നത്തെ സമ്പ്രദായമനുസരിച്ച് അഞ്ചുവയസ്സിൽ തന്നെ ചരിത്രനായകനെ എഴുത്തിനിരുത്തി. പരവൂർ സർക്കാർ മലയാളംപള്ളിക്കൂടത്തിലാണ് ആദ്യമായി പഠിപ്പിക്കാനയച്ചത്. കുട്ടികളെ പള്ളിക്കൂടത്തിലേക്കയച്ചു തുടങ്ങിയാൽ അവരുടെ വിദ്യാഭ്യാസത്തെ സംബന്ധിച്ചു തങ്ങൾക്കുള്ള സകല കടമകളും തീർന്നു എന്നു വിചാരിക്കുന്ന ചില ആധുനിക മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ പെട്ടവരല്ലായിരുന്നു ലക്ഷ്മിഅമ്മയും രാമൻപിള്ളയും. സഹജമായ ബുദ്ധിശക്തിയുള്ള ഒരു വിദ്യാർത്ഥിക്കു ശരിയായ ഒരു നിയന്ത്രകനും കൂടിയുണ്ടായാൽ അതു സുവർണ്ണത്തിനു സുഗന്ധമെന്നതുപോലെ ഉൽകൃഷ്ടഫലപ്രദമായിരിക്കുമെന്നു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. രക്ഷാകർത്താക്കളുടെ ശരിയായ മേൽനോട്ടമില്ലാത്തതിനാലാണ് കുട്ടികളധികവും താന്തോന്നികളും അലസരുമായിത്തീരുന്നതെന്നുള്ളതിനു നമ്മുടെ ചുററുമുള്ള അനുഭവംതന്നെ ഉത്തമസാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു. ഈ ഒരു ദുർഭാഗ്യം നമ്മുടെ ചരിത്രനായകനെ ബാധിച്ചിരുന്നില്ല. ജീവിതസമരത്തിൽ വിജയം നേടുന്നതിനുള്ള പ്രധാനായുധം മനഃസംസ്കാരമാണെന്നും അതു വിദ്യാഭ്യാസംകൊണ്ടു മാത്രമേ സിദ്ധിക്കയുള്ളുവെന്നും മനസ്സിലാക്കിയിരുന്ന പിതാവ് പുത്രൻെറ പഠിപ്പിൽ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധപതിപ്പിച്ചു. ഇങ്ങിനെ പിതാവിൻെറ ഉചിതമായ അന്വേഷണവും പുത്രൻെറ സഹജമായ ബുദ്ധിശക്തിയും ഒന്നിച്ചു ചേർന്നപ്പോൾ, അദ്ധ്യാപകന്മാരുടെ സവിശേഷമായ ശ്രദ്ധയ്ക്കും വാത്സല്യത്തിനും പാത്രമായിത്തീരത്തക്കവ

ണ്ണമുള്ള ഒരു പ്രത്യേകത സ്വയം ആവിർഭവിച്ചു. ആശാസ്യമായ ഒരു പരിതസ്ഥിതിയിൽ വളർന്നുവന്ന ഒരു വിദ്യാർത്ഥി മിക്ക ക്ലാസ്സുകളിലും ഒന്നാമനായി പാസ്സാവുകയോ പ്രഥമസമ്മാനത്തിനു അർഹനാവുകയോ ചെയ്തതിൽ എന്താണതിശയം? ഏതാദൃശമായ പാഠശാലാജീവിതം ഏകദേശം പതിന്നാലാമത്തെ വയസ്സുവരെ മാത്രമേ തുടർന്നുകൊണ്ടുപോകാൻ സാധിച്ചുള്ളു. സ്വദേശത്തു ഉയർന്ന വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്യത്തക്കവണ്ണം അന്നു പാഠശാലകളില്ലായിരുന്നു. പത്തുപതിന്നാലു വയസ്സുമാത്രം പ്രായമുള്ള കുട്ടിയെ ദൂരദിക്കിലേക്കയക്കുന്നതിനു വീട്ടുകാർക്കു സമ്മതവുമില്ലായിരുന്നു. ഈ രണ്ടു കാരണങ്ങളാലാണു് ചെറുപ്പത്തിൽതന്നെ ചരിത്രനായകനു പാഠശാലാജീവിതം മതിയാക്കേണ്ടിവന്നതു്.

ആസ്തികശിരോമണികളായിരുന്ന രക്ഷാകർത്താക്കളുടെ ശിക്ഷാപാടവം നിമിത്തം കേശവപിള്ളയ്ക്കു ശൈശവത്തിൽതന്നെ പൌരാണിക കഥാശ്രവണത്തിൽ ഗണനിയമായ പ്രവണത സിദ്ധിച്ചിരുന്നു. ഇതിന്റെ ഫലമായി രാമായണാദി ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ചെറുപ്പത്തിൽതന്നെ വായിക്കാൻ ശീലിക്കയും ചെയ്തിരുന്നു. സ്കൂൾവിദ്യാഭ്യാസത്തിനുശേഷം ഈ പുസ്തകപാരായണരുചി ദശഗുണീഭവിച്ചു. എഴുത്തച്ഛന്റെ കിളിപ്പാട്ടു മധുരസ്വരത്തിൽ പാടുന്ന ചില മുത്തശ്ശിമാർ ഇന്നുമുണ്ടല്ലോ. സംഗീതസമ്മിശ്രമായുള്ള ഈ പാരായണരീതി കേശവപിള്ളയെ വളരെ ചെറുപ്പത്തിൽതന്നെ വല്ലാതെ ആകർഷിച്ചിരുന്നു. ഇതിന്റെ ഫലം താമസിയാതെ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുതുടങ്ങി. കേശവപിള്ള ഒരു ചെറിയ പാട്ടുകാരനായിത്തീർന്നു. ഭക്തിയും കവിതാവാസനയും സംഗീതത്തിൽ അല്പം വാസനയും ഉള്ള ഒരുവന്റെ ഹൃദയത്തെ ഹഠാദാകർഷിക്കുന്നതിനു് എഴുത്തച്ഛ

ൻെറ കിളിപ്പാട്ടുകൾക്കു—വിശിഷ്യ രാമായണത്തിനു—ഒ രു വല്ലാത്ത ശക്തിയുണ്ടല്ലൊ. മേൽപറഞ്ഞ എല്ലാവക ഗുണങ്ങളും നമ്മുടെ ചരിത്രപുരുഷനിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു താനും. ഇതിനുപുറമേ, കഥകളിക്കു ഇന്നത്തേക്കാൾ ധാരാളം പ്രചാരമുള്ള ഒരു കാലമായിരുന്നു അത്. പര വൂരും അടുത്ത പ്രദേശങ്ങളിലും കൂടക്കൂടെ കഥകളി ഉ ണ്ടായിക്കൊണ്ടിരുന്നു. പുരാണകഥാപ്രസക്തിയും സംഗീ തഭക്തിയുമുള്ള ഒരാളെ കഥകളി എളുപ്പത്തിൽ ആകർഷി ക്കുമെന്നു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ. കെ. സി. കേ ശവപിള്ളയുടെ അനുഭവവും അതുതന്നെയായിരുന്നു. അ ദ്ദേഹത്തിനു പതുക്കെ കഥകളിഭ്രാന്തു തുടങ്ങി. കണ്ണിൽ കണ്ട കഥകളിപ്പുസ്തകങ്ങളൊക്കെ വായിക്കയും ആട്ടമുള്ളിട ത്തൊക്കെ മുടങ്ങാതെ ഹാജർകൊടുക്കയുമായി പിന്നത്തെ ജോലി. പതുക്കെ പാടാനും ആടാനുമുള്ള മോഹവും ക ലശലായി. താമസിയാതെ കാരണവന്മാരെ അറിയിക്കാ തെയുള്ള ഒരു "കുട്ടിക്കഥകളിയോഗ"വും തയ്യാറായി. ഒരു ദിവസം രാത്രി കഥകളി എന്നപേരിൽ ആ കുട്ടികളെല്ലാം കൂടി എന്തോ ഒക്കെ കാട്ടിക്കൂട്ടുകയും ചെയ്തു. പത്തുപതി നാലു വയസ്സുമാത്രം പ്രായമുള്ള ഒരു കൊച്ചുകുട്ടിയുടെ ഈ വക കോലംതുള്ളലുകളിൽ പുത്രവത്സലനായ പിതാവു മാ ത്രമേ, മനസ്സുകൊണ്ടെങ്കിലും അല്പം ആനുകൂല്യം പ്രദർശി പ്പിച്ചിരുന്നുള്ളു. മററു സ്ഥലത്തുനിന്നെല്ലാം അദ്ദേഹത്തി നു ശാസനയും ശിക്ഷയുമാണു ലഭിച്ചതു്. പക്ഷേ, വാ സന ബലവതിയാണല്ലൊ. ഒരു ആട്ടക്കഥയുണ്ടാക്കണമെ ന്നായി ആ ബാലൻെറ അടുത്ത വിചാരം. ഇതിൻെറ ഫ ലമായി ൧൬-ാമത്തെ വയസ്സിലുണ്ടായതാണു കേ. സി. കേ ശവപിള്ളയുടെ "പ്രഹ്ളാദചരിതം ആട്ടക്കഥ". ഇക്കാ ലത്തെ തൻെറ അനുഭവങ്ങളെപ്പററി അദ്ദേഹംതന്നെ ൧൨

ദിവസത്തെ ആട്ടക്കഥകളുടെ മുഖവുരയിൽ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു:—

"രസികശിരോമണിയായ ചന്തുമേനോൻ അവർകൾ സരസമായി വർണ്ണിക്കുന്ന കഥകളിഭ്രാന്താണു എനിക്കു കവിതയിലും സംസ്കൃതഭാഷാദ്ധ്യയനത്തിലും ഇദംപ്രഥമമായി ആസക്തിയെ ജനിപ്പിച്ചതെന്നുള്ള വാസ്തവത്തെ നിർല്ലജ്ജം പ്രസ്താവിച്ചുകൊള്ളുന്നു. കഥകളി അല്ലെങ്കിൽ ആട്ടം എന്നുള്ള ശബ്ദംതന്നെ എനിക്കു ബാല്യത്തിൽ കർണ്ണപീയൂഷമായിരുന്നു. മലയാംപള്ളിക്കൂടത്തിലെ പഠിപ്പു നിറുത്തിയതിന്റെ ശേഷം രാമായണം ഭാഗവതം മുതലായ കിളിപ്പാട്ടുകളെ വളരെ താല്പര്യത്തോടുകൂടി ഞാൻ വായിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. ഇതുനിമിത്തം പുരാണകഥകളിൽ അസാമാന്യമായ ഒരു പ്രേമവും ബഹുമാനവും ജനിക്കുന്നതിനിടയായി. ഇതോടുകൂടി സംഗീതത്തിലുള്ള അഭിരുചിയും വർദ്ധിച്ചുതുടങ്ങി. ഈ നിലയിൽ കഥകളി കാണുന്നതിനു അത്യാസക്തി ഉണ്ടായതു അത്ഭുതമല്ലല്ലോ. കഥകളിക്കു കേളികൊട്ടുന്നതു കേട്ടുകഴിഞ്ഞാൽപിന്നെ അന്നത്തെ രാത്രിയിൽ മനസ്സു വിഷയാന്തരത്തിൽ പ്രവേശിക്കപതിവില്ല. നാലോ അഞ്ചോ ദിവസങ്ങളിൽ ഇടവിടാതെ ആട്ടം ഉണ്ടായാലും ഒരു ദിവസമെങ്കിലും മുടക്കംവരുത്താതെ ആ സ്ഥലത്തു ഹാജർ കൊടുക്കയും പ്രഭാതംവരെ നിദ്രയുടെ കഥപോലും വിസ്മരിച്ച് അത്യുത്സാഹപൂർവ്വം ആട്ടം കാണുകയും ചെയ്ക പതിവായിരുന്നു. ഇങ്ങിനെ കുറേനാൾ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, ആട്ടത്തിൽ ഭാഗവതർ പാടുമ്പോൾ "അവിടെച്ചെന്നുനിന്നു ശിങ്കിടിപാടിയെങ്കിൽ കൊള്ളാമായിരുന്നു" എന്നായി ആഗ്രഹം. ഇതിന്റെ ഫലമായി സ്വല്പകാലംകൊണ്ടു പാട്ടുകൾ സാമാന്യം പാടുന്നതിനും

കൈകൾ കാണിച്ചാൽ ഗ്രഹിക്കുന്നതിനും വശമായി. ആയിടയ്ക്കു ഞങ്ങളുടെ ദിക്കിൽ ഒരു ഗൃഹസ്ഥൻെറ പക്കൽ ൭൦ന്നു ദിവസത്തെ ആട്ടക്കഥകൾ ചേന്ന ഒരു പുസ്തകമുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു സ്വപ്നനിധിപോലെ തോന്നിയിരുന്ന ആ പുസ്തകം കുറെ പകത്തി എഴുതുന്നതിനായി ഏതാനും ദിവസത്തേക്കു തരണമെന്ന് അദ്ദേഹത്തോടപേക്ഷിച്ചതിൽ "തന്നയക്കാൻ പാടില്ല, വേണമെങ്കിൽ ഇവിടെ വന്നിരുന്നു പകത്തിക്കൊള്ളണം" എന്നാണു മറുപടി ഉണ്ടായതു്. അന്നുമുതൽ കടലാസ്സും മഷിയും പേനയും സമ്പാദിച്ചുകൊണ്ടു അവിടെ ചെന്നിരുന്നു ഏതാനും കഥകൾ കുറേ ദിവസംകൊണ്ടു പകത്തിഎഴുതുകയും പഠിക്കയും ചെയ്തു. അത്രയുമായപ്പോൾ "ഇനി ഒരാട്ടം നടത്തണം" എന്നായി മോഹം. താമസിയാതെ ഏതാനും വയസ്യന്മാരെ കൂട്ടിച്ചേത്തു് ഒരു യോഗം ഉണ്ടാക്കി. കഥ ദുര്യോധനവധം എന്നു തിച്ചപ്പെടുത്തി. ഓരോ വേഷവും നിശ്ചയിച്ചു. അവരവരുടെ വേഷത്തിനുള്ള കോപ്പുകൾ അവരവർതന്നെ കടലാസ്സുകൊണ്ടും മററും ഉണ്ടാക്കിക്കൊള്ളണം എന്നായിരുന്നു ഏപ്പാടു്. എനിക്കു ചെണ്ടകൊട്ടു്, പാട്ടു്, ഹനുമാൻെറ വേഷം ഇത്രയുമാണു നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടതു്. ഏതാനും ദിവസം അത്യുൽക്കണ്ഠയോടുകൂടി പ്രയത്നം ചെയ്തു ഞാൻ കടലാസ്സുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഹനുമൽകിരീടത്തിൻെറ ആ വിചിത്രമായ പ്രതിമ ഇപ്പോഴും എൻെറ മനസ്സിൽ ആവിർഭവിച്ചു മന്ദഹാസത്തെ ജനിപ്പിക്കുന്നു. അടുത്ത ഒരു വീട്ടിൽവെച്ചു് ആയിടയ്ക്കുള്ള ഒരു ശിവരാത്രി നാളിൽ കേവലം ബാലന്മാരായ ഞങ്ങൾ കാട്ടിക്കൂട്ടിയ ഗോഷ്ടികൾ ഓക്കുമ്പോൾ ഇന്നും വളരെ ലജ്ജ തോന്നുന്നുണ്ടു്. പുത്രവാത്സല്യ നിധിയായ എൻെറ അച്ഛൻ ഒഴികെ

മററുള്ള രക്ഷാകർത്താക്കന്മാരെല്ലാവരും ഇതറിഞ്ഞു എന്നെ വളരെ ശാസിക്കയുണ്ടായി. ഇങ്ങിനെ ബാല്യചാപല്യത്താൽ പോഷിതമായ കഥകളിഭ്രാന്ത്, "ഇനി ഒരാട്ടക്കഥയുണ്ടാക്കണം" എന്നുള്ള ദുർമ്മോഹത്തെയാണ പിന്നെ മനസ്സിൽ അങ്കുരിപ്പിച്ചത്. അപ്പോൾ സിദ്ധരൂപം പോലും നോക്കിട്ടില്ല. രാമായണാദികൾ വായിച്ചതുകൊണ്ടുള്ള അറിവേയുള്ളു. എങ്ങിനെയൊ കയ്യിൽ വന്നുചേൎന്ന ഒരു അമരം തമിഴ്ക്കുത്തിൻെറ സാഹായവും ഉണ്ട്. എന്തിനധികം? കുറേനാൾ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ എൻെറ കൃതിയായി "പ്രഹ്ളാദചരിതം" എന്ന ഒരാട്ടക്കഥയുണ്ടായി എന്നു പറഞ്ഞാൽ കഴിഞ്ഞല്ലൊ........ ഇതു എൻെറ പതിനഞ്ചാമത്തെ വയസ്സിലെ കവിതയാണ്... ...."

സംസ്കൃതത്തിലെ "ഹരിഃ ശ്രീ" എന്നു പറയാവുന്ന സിദ്ധരൂപം പോലും പഠിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഒരാൾ കവിത—അതും ഒരു ആട്ടക്കഥ—എഴുതാൻ തുടങ്ങിയാൽ അതു എത്രമാത്രം കേമമായിരിക്കുമെന്നു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ. അന്നത്തെ പ്രഹ്ളാദചരിതത്തിലെ ആദിമപദ്യം ഇതായിരുന്നു.

"കല്യാണോദധി നിർജ്ജരാനുജ വരൻ
മല്ലാരിഭക്തോത്തമൻ
സ്വർല്ലോകാധിപനംബുസംഭവസുതാ-
കാന്താഗ്രജൻ താൻ നിജ
കല്യാണാംഗികളായ വല്ലഭകളോ-
ടുല്ലാസമോടാശു തൻ
സ്വർലോകേ സുഖമോടുവാണിതു മന-
സ്സന്തോഷമാന്നേററവും"

ഇതിലെ ആശു, നിജ മുതലായ പദങ്ങളെ പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ളതിന്റെ രീതി നോക്കുക. എന്നാൽ സംസ്കൃതത്തിലെ പ്രഥമ പാഠമെന്നു വേണ്ട, മലയാളത്തിലെ ഉൽകൃഷ്ട പാഠംപോലും കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത ഒരാളുടെ പതിനഞ്ചാമത്തെ വയസ്സിലെ കവിതയാണിതെന്നോക്കുമ്പോൾ അല്പം വിസ്മയം തന്നെയാണുണ്ടാകുന്നത്. ഈ പദ്യം അന്നു പറവൂർ മലയാളം പള്ളിക്കൂടം വാദ്ധ്യാരായിരുന്ന ഇടത്തറെ പരമുവാശാൻ യാദൃച്ഛയാ കാണുന്നതിനിടയായി. "കേശവനു കവിയായാൽ കൊള്ളാമെന്നു മോഹമുണ്ട്; അല്ലേ, പക്ഷേ അതിനു അല്പം പഠിച്ചെങ്കിലേ ഒക്കൂ" എന്നു ഹാസ്യരസത്തോടു കൂടിയ ഒരഭിപ്രായമാണു അദ്ദേഹം പുറപ്പെടുവിച്ചത്. ഈ ആക്ഷേപം കവിയുടെ ഹൃദയമർമ്മത്തിൽതന്നെ കൊണ്ടു. പുസ്തകം മുഴുവൻ എഴുതിത്തീർന്നതിനുശേഷം, തിരുത്തുന്നതിനായി അതു പറവൂർ കേശവനാശാന്റെ അടുക്കലേക്കു കവി കൊണ്ടുപോയി. ഈ ആശാൻ ആദ്യം പറഞ്ഞ ആശാനെപ്പോലെ അത്ര നിഷ്ഠുര ഹൃദയനല്ലായിരുന്നു. കവിത അങ്ങുമിങ്ങും വായിച്ചുനോക്കിയതിനുശേഷം സ്മേരവദനനും സന്തുഷ്ടഹൃദയനുമായ അദ്ദേഹം ഇങ്ങിനെയാണു പറഞ്ഞത്. "അവിടുന്നു കുറെ സംസ്കൃതം വായിക്കണം. അങ്ങിനെ വായിച്ചാൽ ഇതിനെ സ്വയമേവ തിരുത്തുന്നതിനു ശക്തനായിത്തീരും." ഇങ്ങിനെ പരമുവാശാന്റെ പരിഹാസവും കേശവനാശാന്റെ ഉപദേശവും ഒരേ വഴിക്കു തിരിഞ്ഞതായി കണ്ടപ്പോൾ നമ്മുടെ യുവകവിക്കു ഒരു വൈരാഗ്യമാണുണ്ടായത്. നിസ്സാരമായ ഒരു കാരണത്തിൽനിന്നു അന്നു ആ കുട്ടിക്കുണ്ടായ വൈരാഗ്യമാണു മലയാളഭാഷാസാഹിത്യത്തിനു ഒരൊന്നാന്തരം "സരസഗായകകവി

മണി''യെ പ്രദാനം ചെയ്യുതെന്നോക്കുമ്പോൾ ആ വൈരാഗ്യത്തിനു ഹേതുഭൂതന്മാരായ രണ്ടാശാന്മാരോടും ഭാഷാസാഹിത്യം അത്യന്തം കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നുവെന്നു ആരാണു സമ്മതിക്കാത്തതു്?

ഇപ്പറഞ്ഞ വൈരാഗ്യത്തിന്റെ ഫലമായിട്ടാണു കേശവപിള്ള സംസ്കൃതം പഠിച്ചു തുടങ്ങിയതു്. സംസ്കൃതഭാഷാഭ്യസനത്തിനു ഗുരുനാഥനായി സ്വീകരിച്ചതു്, തന്നെ, മധുരവാക്കുകളെക്കൊണ്ടു വാത്സല്യപൂർവ്വം ഉപദേശിച്ച പറവൂർ വി. കേശവനാശാനെത്തന്നെയായിരുന്നു. അത്യധികം ഉൽക്കണ്ഠയോടും അല്പമൊരു വാശിയോടും കൂടിയുള്ള അഭ്യസനമായിരുന്നതിനാൽ അധികം താമസിയാതെ സംസ്കൃതഭാഷയിൽ സാമാന്യമായ വ്യുല്പത്തി സമ്പാദിക്കുന്നതിനു ചരിത്രനായകനു സാധിച്ചു. മാഘം, നൈഷധം തുടങ്ങിയ കാവ്യങ്ങൾ; ഉത്തരരാമചരിതം, ശാകുന്തളം മുതലായ നാടകങ്ങൾ; കുവലയാനന്ദാദി അലങ്കാരഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഇത്രയുമൊക്കെ കേശവനാശാന്റെ അടുക്കൽ തന്നെയാണു് അഭ്യസിച്ചതു്. ഇതിനിടയ്ക്കു, ൧൯-ാമത്തെ വയസ്സിൽ, മേൽപറഞ്ഞ പ്രഹ്ലാദചരിതം ആട്ടക്കഥ സ്വയം പരിഷ്കരിച്ചു ''ഹിരണ്യാസുരവധം'' എന്ന പുതിയ പേരും കൊടുത്തു അച്ചടിക്കാനായി തിരുവനന്തപുരത്തേക്കയച്ചു. തിരുവനന്തപുരത്തു് ഇംഗ്ലീഷു പഠിച്ചു താമസിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ഒരു സ്നേഹിതന്റെ പേർക്കാണു കൈയെഴുത്തുപ്രതി അയച്ചിരുന്നതു്. ആ സ്നേഹിതനാകട്ടെ തന്റെ ഗുരുനാഥനായ മുൻഷി എൻ. രാമക്കുറുപ്പു് ബി. എ.-യെ പ്രസ്തുത കൃതി കാണിക്കുകയും ചെയ്തു. സുപ്രസിദ്ധനായ ആ പണ്ഡിതവര്യൻ ആ കൃതി വായിച്ചുണ്ടായ സന്തോഷാതിശയത്തെ താഴെക്കാണിക്കുന്ന അഭി

വരത്തക്കവിധത്തിൽ ഇംഗ്ലീഷിൽ രേഖപ്പെടുത്തുകയാണു ണ്ടായതു്.

"ഈ കൃതിയുടെ കർത്താവു ഇപ്രകാരമുള്ള കവിതകളിൽ പരിശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നപക്ഷം, ഇനി ഒരിക്കൽ ഏററവും ഉൽകൃഷ്ടമായ കവിതകൊണ്ടു നമ്മെ വിസ്മയിപ്പിക്കുന്നതിനു ശക്തനായിത്തീരുമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. ഇതിൽ ഞാൻ വായിച്ചുനോക്കിയ ഏതാനുംഭാഗം എനിക്കു ഏററവും പ്രിയവും ഹൃദയംഗമവുമായി തോന്നിയിരിക്കുന്നു."

പണ്ഡിതമണ്ഡലിയുടെ ഏകകണ്ഠമായ സമ്മതി സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ള "കരുപ്പുമുൻഷിയുടെ" ഈ പ്രവചനം അക്ഷരംപ്രതി ഫലിച്ചു എന്നു നമുക്കറിയാമല്ലൊ. "വലിയ മഹാന്മാർ ചൊന്നാൽ ഫലമാവാക്കിന്റെ പിന്നിലോടിവരും" എന്നാണല്ലൊ ആപ്തവാക്യം. പതിമ്മൂന്നാമത്തെ വയസ്സിലെഴുതിത്തുടങ്ങിയ മേൽപറഞ്ഞ പ്രഹ്ളാദചരിതം തിരുശ്ശിലസ്കൂളിലിരിക്കുമ്പോൾതന്നെ വേറെയും ചില കൃതികളൊക്കെ കവി എഴുതിയിരുന്നു. രുഗ്മിണീസ്വയംവരം, കമ്പടിക്കളിപ്പാട്ടു്, വൃകാസുരവധം വഞ്ചിപ്പാട്ടു്, പാഞ്ചാലീസ്വയംവരം അമ്മാനപ്പാട്ടു്, സുരതവിധിപാന മുതലായവയൊക്കെ ഇക്കാലത്തെ കവിതകളുടെ കൂട്ടത്തിൽപെട്ടവയാണു്. ഒടുവിൽ പറഞ്ഞ പാന അഷ്ടാംഗഹൃദയത്തിൽ ഒരു ഭാഗത്തിന്റെ പരിഭാഷയാണു്.

അച്ഛനെ സഹായിക്കുന്നതിനായി കേശവപിള്ള ചെറുപ്പത്തിൽ ഏതാനും കാലം പ്രവൃത്തിക്കണക്കു എഴുതിക്കൊണ്ടിരുന്നതായി പറയപ്പെടുന്നു. ഇതിനിടയ്ക്കു കുറേനാൾ ഒരു വാദ്ധ്യാരോടു ഇംഗ്ലീഷു പഠിച്ചു. ആ ഭാഷയിൽ പറയത്തക്ക പാടവം സിദ്ധിക്കുന്നതിനു മുൻപു ആ വാദ്ധ്യാ

രോട്ടുള്ള പഠിപ്പു മതിയാക്കി; എങ്കിലും കാലപ്രവാഹത്തിന്റെ കുതിച്ചുകൊണ്ടുള്ള പുരോഗമനം കണ്ടു കുറേക്കാലം കഴിഞ്ഞു മറെറാരു വാദ്ധ്യാരെ നിയമിച്ചു വീണ്ടും ഇംഗ്ലീഷു പഠിച്ചുതുടങ്ങി. ദിവസം ഒരു മണിക്കൂർവീതം ഇതിലേക്കു നിർബ്ബന്ധപൂർവ്വം അന്നു ചെലവാക്കിയിരുന്നു. ഇതിന്റെ ഫലമായി ഒടുവിൽ അദ്ദേഹത്തിനു ഇംഗ്ലീഷിൽ സാമാന്യമായി എഴുതാനും വായിക്കാനും മാത്രം ജ്ഞാനം സമ്പാദിക്കാൻ സാധിച്ചു. ൧൦൬൭-ാമാണ്ടുമുതൽ ഒരു കൊല്ലത്തേക്കു കൊല്ലത്തുള്ള ഒരു വൈദ്യശാലയിൽ സംസ്കൃതം പഠിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ൧൦൬൪ മേടത്തിൽ ൨൨-ാമത്തെ വയസ്സിലാണു ഇദ്ദേഹം ആദ്യമായി വിവാഹംചെയ്തതു്. ഏകദേശം ഇക്കാലംമുതൽ രണ്ടുകൊല്ലത്തേക്കു പെരിനാട്ടു ഒരു സംസ്കൃതപാഠശാല നടത്തിയിരുന്നു; ഇതു ചിലരുടെ നിർബന്ധം മൂലമായിരുന്നതാനും.

ഇതിനിടയ്ക്കു കവിതാസംരംഭം തുടന്നുകൊണ്ടുതന്നെയാണിരുന്നതു്. ൧൯-ാമത്തെ വയസ്സിൽ ശൂരപത്മാസുരവധവും ൨൦-ാമത്തെ വയസ്സിൽ ശ്രീകൃഷ്ണവിജയവും (രണ്ടും ആട്ടക്കഥകൾതന്നെ) ഉണ്ടാക്കി. നാരായണനാമമാഹാത്മ്യംകിളിപ്പാട്ടും രാസക്രീഡഊഞ്ഞാൽപ്പാട്ടും ഏകദേശം ഇക്കാലത്തുതന്നെ ഉണ്ടാക്കിയ കൃതികളത്രെ. അജാമിളചരിതത്തെ വിഷയമായി സ്വീകരിച്ചു നാലദ്ധ്യായമായി നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു കവിതയാണു നാരായണനാമമാഹാത്മ്യം. കിളിപ്പാട്ടു രീതിയിൽ കവിത നിർമ്മിക്കുന്നതിനും ഈ കവിക്കു നല്ല വാസനയുണ്ടെന്നുള്ളതിന്നു പ്രസ്തുത കൃതി ഒരൊന്നാന്തരം ലക്ഷ്യമത്രേ. മേൽപറഞ്ഞ ആട്ടക്കഥകളിൽ പണ്ഡിതന്മാരെപ്പോലും ഭ്രമിപ്പിക്കുന്ന ചില പ്രയോഗങ്ങളുണ്ടു്.

"നാനാ നനാ നൃനനാനാ
നനാനൃനാ നനാനനു
നാനാ നനാ നോനനേനാ
നനാനേന നനേനനുഃ"

എന്ന ഏകാക്ഷരപദ്യം ശൂരപത്മാസുരവധം ആട്ടക്കഥയിലുള്ളതാണ്. ഇത്തരത്തിൽ ഒററക്കാലേൽ നിന്നുകൊണ്ടുള്ള ചെപ്പടിവിദ്യ വലിയ പ്രൗഢകവികൾക്കുപോലും അത്ര എളുപ്പം സാധിക്കുന്ന ഒന്നല്ല. കഥകളിയിലെ ശ്ലോകങ്ങളെല്ലാം കടുകട്ടിയായ സംസ്കൃതത്തിലായിരിക്കണമെന്നു പരമ്പരാഗതമായ ഒരു വിശ്വാസം അക്കാലത്തെ മിക്ക കവികൾക്കുമുണ്ടായിരുന്നു. കെ. സി. ആ മാമൂലിനെ ഭേദിച്ച് മണിപ്രവാളശ്ലോകങ്ങളെന്നല്ല നല്ല മലയാളശ്ലോകങ്ങൾ പോലും കഥകളികളിൽ ഉപയോഗിക്കുന്നതുകൊണ്ടു യാതൊരു തരക്കേടുമില്ലെന്നു പ്രവൃത്തികൊണ്ടു തെളിയിച്ചു. ശ്രീകൃഷ്ണവിജയത്തിലെ ഒരു പദ്യം നോക്കുക:—

"ഓമൽ പുഞ്ചിരി വെണ്ണിലാവിലലിയും
ശ്രീമൻമുഖം താഴ്ത്തിയും
പ്രേമക്കോൾമയിർകൊണ്ടു കൊണ്ടലണിയും
പൂമേനിമേൽ നോക്കിയും
കാമം കാമശരങ്ങളേററു വലയും
വാമാക്ഷിമാർ മൗലിയോ-
ടാമോദാകുലമേവമോതി ഭഗവാൻ
ഭക്തപ്രിയൻ ഭാസ്വരൻ"

ഇങ്ങിനെ കഥകളിപദ്യം മലയാളത്തിലാക്കാമെന്നുവെച്ചതു സംസ്കൃതത്തിൽ സന്ദർഭാനുകൂലമായി നല്ല ശ്ലോകങ്ങളെഴുതാനുള്ള അശക്തികൊണ്ടാണെന്നു വല്ലവർക്കും അഭിപ്രായമുണ്ടെങ്കിൽ അവർ ശ്രീകൃഷ്ണവിജയത്തിൽ തന്നെയു

ള്ളതും താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതുമായ ശ്ലോകം വായിച്ചു നോക്കട്ടെ!

ഇത്യുക്ത്വാ ബദ്ധരോഷേ മഗധമഹിപതാ-
വൃദ്ധതാനല്പസൈന്യെ-
സ്സാർദ്ധം യോദ്ധും ബലിദ്ധ്വംസിനമഭി സഹസാ-
വഭ്യുമദ്ധ്വാഥ യാതേ
പ്രസ്ഥാനം പ്രേക്ഷ്യ ചൈതൽ പ്രകടിതകുതുകാ-
ശ്ചര്യഭാരോ ഗഭീരഃ
പ്രക്ഷിബാഹ്യഃ സഖാസേത്യതുലകരബലഃ
പ്രാപചിന്താം സ്വയാന്ധഃ

ഒന്നാംതരം സംഗീതരസജ്ഞന്മാരുംകൂടി തലകുലുക്കി ബദ്ധേ പറയത്തക്കവിധം ചില നല്ലനല്ല പദങ്ങളും മേൽ പറഞ്ഞ ആട്ടക്കഥകളിലുണ്ട്. ഈ പറഞ്ഞ മൂന്നാട്ടക്കഥകളും റെഡ്യാർ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച "൭൨ ദിവസത്തെ ആട്ടക്കഥകൾ" എന്ന പുസ്തകത്തിൽ സ്വല്പം ചില ഭേദഗതികളോടുകൂടി പിന്നീടു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

സംസ്കൃതത്തിൽ സാമാന്യ വ്യുല്പത്തിയും സാഹിത്യലോകത്തിൽ ഒരുവിധം നല്ലപേരും സിദ്ധിച്ചതിനു ശേഷവും കേശവപിള്ള തന്റെ വിദ്യാഭ്യാസനിത്യഃത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചില്ല. "പാദം ശിഷ്യഃ സ്വമേധയാ" എന്ന തത്വമനുസരിച്ച് പല ഉൽകൃഷ്ട ഗ്രന്ഥങ്ങളും അദ്ദേഹം സ്വയം അഭ്യസിച്ചിരുന്നു. തന്റെ ഭാര്യയുടെ ജ്യേഷ്ഠത്തിയുടെ ഭർത്താവായിരുന്ന എണ്ണയ്ക്കാട്ടു രാജരാജവർമ്മതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ അടുക്കൽ ചില ഉപരിഗ്രന്ഥങ്ങൾ വായിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. (ഇതുകൊണ്ടും തൃപ്തനാകാതെ വളരെ കൊല്ലങ്ങൾക്കു ശേഷം കൊല്ലം ഹൈസ്കൂളിൽ മുൻഷിയായിരിക്കുന്ന അവസരത്തിലും ഏതാ ഒരു ശാസ്ത്രികളുടെ അടുക്കൽ ദിവസം

ഒരു മണിക്രൂർവിതം സംസ്കൃതം അഭ്യസിച്ചിരുന്നു വത്രേ!)

സംഗീതം പ്രത്യേകമായി ഒരു ഗുരുവിൻെറയും അടുക്കൽനിന്നു ഇദ്ദേഹം അഭ്യസിച്ചിട്ടില്ല. എങ്കിലും സാധാരണ ഭാഗവതർമാർ കാണിക്കാറുള്ള ഗോഷ്ടികളൊന്നും കൂടാതെ സുഖമായ ശാരീരത്തിൽ കർണ്ണാനന്ദകരമായി പാടുന്നതിനുവേണ്ട ഗാനവൈഭവം അദ്ദേഹം സമ്പാദിച്ചിരുന്നു. ഒരു വലിയ സംഗീത രസികനായിരുന്ന മൂത്തകോയിത്തമ്പുരാൻ ഒരു വലിയ സദസ്സിൽവെച്ച് ഇദ്ദേഹത്തിൻെറ പാട്ടുകേട്ട് ഇങ്ങിനെ പറയുകയുണ്ടായി:—

"ഒരു സംഗതിയെക്കുറിച്ച് ഉണ്ടാകുന്ന കേൾവിയിൽ അതിൻെറ അവസ്ഥ ഇന്ന സ്ഥിതിയിലെന്നു ഊഹിക്ക പതിവാണ്. പിന്നീട് അതു പ്രത്യക്ഷത്തിൽ വരുമ്പോൾ മുൻപിൽ വിചാരിച്ചിരുന്നിടത്തോളം ഇല്ലെങ്കിൽ സ്വല്പം അതൃപ്തി തോന്നും; വിചാരിച്ചതുപോലെ ആയിരുന്നാൽ സന്തോഷമുണ്ടാകും; വിചാരിച്ചതിലും അധികമായിരുന്നാൽ ആശ്ചര്യമാണുണ്ടാകുന്നത്. ഇതിൽ മൂന്നാമത്തെ സ്ഥിതിയാണ് കേശവപിള്ളയുടെ പാട്ടുകേട്ടപ്പോൾ എനിക്കുണ്ടായത്. നല്ലവണ്ണം അഭ്യസിച്ച ഗുണം കാണ്മാനുണ്ട."

കെ. സി. കേശവപിള്ള, സാഹിത്യരസികന്മാരും കവികളുമായ തൻെറ ആത്മമിത്രങ്ങളെ കാണാൻ മററു സ്ഥലങ്ങളിലേക്കു പോകുന്ന അവസരങ്ങളിൽ അവിടുത്തെ സ്ത്രീജനങ്ങളുടെ അപേക്ഷ അനുസരിച്ച് പലപ്പോഴും കഥകളിപ്പദങ്ങൾ പാടാറുണ്ടായിരുന്നു എന്നു ചില സ്നേഹിതന്മാർ പറഞ്ഞു കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിൻെറ ശാരീരം എത്ര സുഖകരമായിരുന്നിരിക്കണമെന്നു ഇതിൽനിന്നൂഹിക്കാമല്ലോ. കവിതാനിർമ്മിതിയിൽ ഒരുവിധം നല്ല തഴക്ക

വും പഴക്കവും സിദ്ധിച്ചതിനുശേഷം എഴുതിയ രണ്ടു കൃതികളാണു സ്വരരത്നാവലിയും സംഗീതമഞ്ജരിയും. "കേശവപിള്ളയാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട സ്വരരത്നാവലിയും സംഗീതമഞ്ജരിയും വായിച്ചുനോക്കി. ഭാഷയിലും സംസ്കൃതത്തിലുമായി സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവിന്റെയും ത്യാഗരാജന്റെയും മററും കീർത്തനങ്ങളുടെ മട്ടിലായിട്ടും നൂതനമായി ചില ചമൽക്കാരമുള്ള മാതിരിയിലും ഈ കവി നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ള ഭജനഗാനങ്ങളിൽ കാണുന്ന പദസാരള്യം മാതൃകകളിൽ ഉള്ളതിനേക്കാൾ ഒട്ടും ന്യൂനമായിരിക്കുന്നില്ലെന്നു നിസ്സംശയമായി പറയാം. ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ അതിനെ അതിശയിക്കുന്നില്ലയോ എന്നുകൂടി സംശയം തോന്നുന്നു" എന്നാണു ഈ കൃതികളെപ്പററി വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു്.

൧൦൬൨-ാമാണ്ടുമുതൽ സ്വദേശത്തുതന്നെ ഒരു സംസ്കൃതപാഠശാല സ്ഥാപിച്ചു നടത്തിത്തുടങ്ങി. ഇതിനു ഗവർമ്മെണ്ടിൽനിന്നു സഹായധനവും ലഭിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. നടന്നിടത്തോളം കാലം ഈ പാഠശാല പ്രശസ്തമായ നിലയിലാണു കഴിഞ്ഞുകൂടിയിരുന്നതു്. അന്നവിടെ പഠിച്ചിരുന്നവരിൽ ചിലരൊക്കെ ഇന്നു ഓരോതരത്തിൽ വിദ്വാന്മാരായി പേരുകേട്ടവരായിത്തീർന്നിട്ടുണ്ടു്. മേല്പുത്തൂർ നാരായണഭട്ടതിരിപ്പാടിന്റെ സുപ്രസിദ്ധമായ "നാരായണീയം" ഭാഷയിലേക്കു തർജ്ജമചെയ്തു പുറത്തിറക്കിയതു ഏകദേശം ഈ കാലത്തായിരുന്നു. ഇന്നത്തെപ്പോലെ തർജ്ജമഗ്രന്ഥങ്ങൾ അന്നു അത്ര സുലഭങ്ങളായിരുന്നില്ല. ചില വിദ്വാന്മാർ പരിഭാഷാസരണിയിൽക്കൂടി സഞ്ചരിച്ചുതുടങ്ങിയിരുന്നതേയുള്ളൂ. അങ്ങിനെയുള്ള ഒരു കാലത്താണു ആയിരത്തിൽപരം പദ്യങ്ങളുള്ള ഒരു സുപ്രസിദ്ധസംസ്

കൃതകൃതി കേശവപിള്ള തർജ്ജമചെയ്തു പുറത്തേക്കു വിട്ടു. ഇതു പലരേയും വിസ്മയപരതന്ത്രരാക്കിത്തീർത്തു. അതുവരെ കേശവപിള്ളയെ ഒരു വെറും യുവകവിയായി തള്ളിയിരുന്നവർപോലും ഭാഷാനാരായണീയത്തിന്റെ ആവിർഭാവത്തോടുകൂടി മാനസാന്തരപ്പെട്ടു. സാഹിത്യനായകനായ രാമകൃഷ്ണപിള്ളയെപ്പോലെയോ അതിലും കർക്കശമായ രീതിയിലോ നിർദ്ദയമായി പുസ്തകനിരൂപണം ചെയ്യുന്ന വിഷയത്തിൽ പേരുകേട്ട ഒരാളാണല്ലൊ വിദ്യാവിനോദിനിയുടെ പത്രാധിപരായിരുന്ന സി. പി. അച്യുതമേനോനവർകൾ. അദ്ദേഹം ഭാഷാനാരായണീയത്തെപ്പററി എഴുതിട്ടുള്ളതിൽ ചില ഭാഗങ്ങൾ ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതു ഒരിക്കലും അസ്ഥാനത്തിലാകയില്ല.

"ആയിരത്തിൽ ചില്പാനം സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങളടങ്ങിയിരിക്കുന്ന ഒരു പുസ്തകം മുഴുവൻ പദ്യാനുപദ്യമായി ഭാഷയിലേക്കു പരിഭാഷപ്പെടുത്തുന്നതിലേക്കുള്ള ശ്രമം എത്ര മഹത്താണെന്നു പൂർണ്ണമായി അറിയാൻ ആ വിഷയത്തിൽ പരിശ്രമിച്ചിട്ടുള്ളവർക്കുമാത്രമേ കഴിയൂ,......ഈ സംഗതിയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഇത്ര ശ്ലാഘിക്കത്തക്കതായി വേറെ ഒരു തർജ്ജമ വളരെ ഫലവത്തായ ഈ കാലത്തുകൂടി ഉണ്ടായിട്ടില്ലെന്നു നിസ്സംശയം പറയാം.......ഞങ്ങൾ ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ പല ഭാഗങ്ങളും മൂലത്തോടുകൂടി ഒത്തുനോക്കിയതിൽ അതിലെ അർത്ഥം ഈ തർജ്ജമയിൽ പൂർണ്ണമായി വന്നിട്ടുണ്ടെന്നു മാത്രമല്ല, അതാതു പ്രസ്തുതങ്ങളിലെ ശ്ലോകങ്ങളും രസങ്ങളും കൂടി ഇതിൽ സാമാന്യമായി സ്ഫുരിക്കുന്നുണ്ട്......ദുരാന്വയംകൊണ്ടോ അപ്രസിദ്ധപദപ്രയോഗംകൊണ്ടോ മററു വല്ല ക്ലിഷ്ടതകൾകൊണ്ടോ ഇതിൽ അർത്ഥസ്ഫുടതയ്ക്കു ഹാനി വന്നിട്ടില്ലെന്നു ഞങ്ങ

ശ സസന്തോഷം സമ്മതിക്കുന്നു....... ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ സാർവ്വത്രികമായ പ്രാസദീക്ഷയില്ലെങ്കിലും ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസമുള്ള ശ്ലോകങ്ങളാണു അതില്ലാത്തവയേക്കാൾ അധികം; എന്നുതന്നെയല്ല, വളരെ അതിശയിക്കത്തക്ക വിധത്തിലുള്ള പ്രാസപ്രയോഗങ്ങളോടു കൂടിയ ശ്ലോകങ്ങളും വളരെയുണ്ടു്........."

ഇതാണു മിസ്റ്റർ സി. പി. യുടെ അഭിപ്രായം. കഷ്ടിച്ചു ൨൪ വയസ്സു മാത്രം പ്രായമുള്ള ഒരു യുവകവിയുടെ നാരായണീയഭാഷാന്തരീകരണശ്രമം ഒരു ഭഗീരഥപ്രയത്നം തന്നെയായിരുന്നു എന്നു സമ്മതിക്കാതെ നിവൃത്തിയില്ല. വിശേഷിച്ചു പത്തുനാല്പതു കൊല്ലങ്ങൾക്കു മുമ്പുള്ള ഒരു സംഭവമാണിതെന്നുകൂടി നാം പ്രത്യേകം ഓർക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ടു്. ഈ തർജ്ജമയെ അഭിനന്ദിച്ചു കോട്ടയത്തുവെച്ചു നടന്ന ഭാഷാപോഷിണി സഭയിൽനിന്നു കവിതയ്ക്കു നാല്പതു രൂപ പാരിതോഷികമായി നല്കുകയുണ്ടായി. പിന്നീടു മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു രത്നഖചിതമായ ഒരു മോതിരവും സമ്മാനിക്കയുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്.

൧൦൬൭-ാമാണ്ടു വൃശ്ചികമാസത്തിലെ ൧൧ ാം തിയതിയാണു കെ. സി. കേശവപിള്ളയുടെ കവിത്വത്തെ സ്ഥിരപ്രതിഷ്ഠവും സകലലോകബഹുമാന്യവുമാക്കിത്തീർത്തതു്. സാഹിത്യസാമ്രാജ്യത്തിൽതന്നെ അത്ഭുതപൂർവ്വമായ ഒരു സംഭവമായിരുന്നു അതു്. അതു പല കൊലകൊമ്പൻമാരെയും അത്ഭുതപരതന്ത്രരാക്കിത്തീർക്കുകയും ചെയ്തു. ഞാനിവിടെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതു കോട്ടയം മലയാളമനോരമ ആഫീസിൽവെച്ചു നടന്ന കവിസമാജത്തെപ്പററിയാണു്. വന്ദ്യശ്രീമാനായ കണ്ടത്തിൽ വറുഗീസുമാപ്പിളയുടെ പ്രത്യേക ശ്രദ്ധയിൽ നടത്തപ്പെട്ട ആ സമാജം മൂന്നു ദിവസ

ത്തേക്ക തുടൎന്നുനിന്നിരുന്നു. ഒരു പ്രാസംഗികന്റെ നിലയിലാണു യുവാവായ കേശവപിള്ള അവിടെ ക്ഷണനപ്രകാരം ഹാജരായിരുന്നതു്. 'ഭാഷാപരിഷ്കാരം' എന്നുള്ളതായിരുന്നു പ്രസംഗ വിഷയം. വൃശ്ചികം ൧൯. ാം തീയതി പുന്നശ്ശേരി നമ്പിനീലകണ്ഠശൎമ്മ അവർകളുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ കൂടിയ തൃതീയയോഗത്തിലാണു ഈ പ്രസംഗം നടന്നതു്. അതിനെപ്പററി 'കവിസമാജയാത്രാശതക'ത്തിൽ നമ്മുടെ കവി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞുകാണുന്നു:—

പുന്നശ്ശേരിയിൽ നമ്പിയാകിയ മഹാ-
    നഗ്രാസനസ്ഥാനമാ-
ന്നന്നേരത്തഥ ഭാഷതന്നുടെ പരി-
    ഷ്കാരപ്രസംഗത്തെ ഞാൻ
നന്നായിട്ടു രചിച്ചതപ്പുഭയതിൽ
    ചൊല്ലിട്ടുവാനാസ്സുധി-
മന്നൻ ചൊല്ലി,യുടൻ സമസ്തമതു ഞാൻ
    വായിച്ചലം സ്പഷ്ടമായ്.
"സാറേ! നിംങളുടെ ഫ്ാദർ പോയിതിഹ ഞാൻ
    കണ്ടെടൻറ ന്യൂസ് പേപ്പറും
കിറാതേകുക നൈഫ് പാക്കിലതുമ-
    ഞ്ഞല്ലെക്കുലൻറാട്ടമേ"
ഏവം ഹൈണവചസ്സുകേരളഗിരാ
    രചിക്കുന്ന രീതിക്കെഴും
സാവദ്യത്വമതാണതിങ്കൽ വിശദം
    ഖണ്ഡിച്ചു ഞാൻ ചൊന്നതും.

കേശവപിള്ളയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഈ ഭാഷാപരിഷ്കരണപ്രസംഗത്തിനല്ല ഞാൻ പ്രാധാന്യം കല്പിക്കുന്നതു്. ഘടികാവിംശതി, ദ്രുതകവിത, കവിതാചാ

ത്തുര്യം എന്നിങ്ങിനെ മൂന്നു പരിക്ഷകൾ അന്നു കവിസമാ ജത്തിൽവെച്ചു നടത്തുകയുണ്ടായി. ഒരു മണിക്കൂറുകൊണ്ടു സദാചാരത്തെപ്പററി സ്രഗ്ദ്ധരാവൃത്തത്തിൽ ഇരുപതു ശ്ലോ കങ്ങളുണ്ടാക്കണമെന്നായിരുന്നു 'ഘടികാവിംശതി'യുടെ നി യമം. ചോദ്യം ഉണ്ടാക്കി അയച്ചിരുന്നതു വലിയകോയി ത്തമ്പുരാനായിരുന്നു. ശാർദ്ദൂലവിക്രീഡിതവൃത്തത്തിലായി രിക്കും എഴുതേണ്ടിവരുന്നതെന്നായിരുന്നു ആ സമയംവ രെ മിക്കവരും വിചാരിച്ചിരുന്നതു്. ഇതിനെപ്പററി മേല്പ റഞ്ഞ ശതകത്തിൽ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു:—

''എഴുതി വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ മുദ്രവെച്ചോ-
രഴകെഴുമൊരുചോദ്യം ഹന്ത പൊട്ടിച്ചിതപ്പാൾ
അതുവരെയഖിലന്മാരോർത്ത ശാർദ്ദൂലവിക്രീ-
ഡിതമതുനഹിയെന്നായ്,സ്രഗ്ദ്ധരാവേണമെന്നായ്''

നിശ്ചിതസമയത്തിനു പതിനാറു മിനിട്ടിനു മുൻപ്—അതായതു നാല്പത്തിനാലു മിനിട്ടുകൊണ്ട്—നമ്മുടെ ചരിത്ര നായകൻ പദ്യങ്ങൾ ഇരുപതും ഉണ്ടാക്കി ഏല്പിച്ചുകഴിഞ്ഞു. 'സരസദ്രുതകവി കിരീടമണി'യായ കൊടുങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞി ക്കുട്ടൻതമ്പുരാനു വിംശതി തികയ്ക്കുന്നതിനു പിന്നെയും നാ ലുമിനിട്ടുകൂടി വേണ്ടിവന്നു. തമ്പുരാനു അന്നു ൨൭ വയ സ്സു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. കേവലം ൨൪ വയസ്സു മാത്രമുള്ള കെ. സി. യുടെ ഈ അപ്രതീക്ഷിതമായ വിജയത്തിൽ അപൂർവ്വം ചിലർ അസൂയാലുക്കളും പലരും അത്ഭുതപരതന്ത്രരുമായി ത്തിന്നു. സ്വർണ്ണംകൊണ്ടുള്ള ഒരു മദിരാശിമോതിരം 'ഘടികാവിംശതി'ക്കുള്ള ഒന്നാം സമ്മാനമായി അന്നു ഇ ദ്ദേഹത്തിനു ലഭിച്ചു. അതുകൊണ്ടായില്ല ; അവിടെവെ ച്ചുതന്നെ രണ്ടാംദിവസം ഒരു കവിതാചാതുര്യപരീക്ഷ ന ടന്നു. അതിലും കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ തുടങ്ങിയുള്ളവർ

ച്ചെന്നിരുന്നു. ഒന്നാംസമ്മാനത്തിനർഹനായിത്തീന്നതു നമ്മുടെ ചരിത്രനായകൻ തന്നെ. മോതിരത്തിന്മേൽ ഉപയോഗിക്കാവുന്നതും മദ്രാസിൽനിന്നു കൊത്തിച്ചുവരുത്തിയതുമായ ഒരു സ്വർണ്ണമുദ്ര അതിന്നും സമ്മാനമായി ലഭിച്ചു. ദ്രുതകവിതാപരീക്ഷയിൽ കെ. സി. ചേരുകയുണ്ടായില്ല. മിസ്റ്റർ കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി മുതലായവർ അതിൽ പങ്കുകൊണ്ടിരുന്നു. കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ അതിലാണ് ഒന്നാംസമ്മാനത്തിനർഹനായിത്തീന്നതു്.

കെ. സി. കേശവപിള്ള രണ്ടു പരീക്ഷകളിൽ കൊടുങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാനെ തോല്പിച്ചുകളഞ്ഞു എന്ന വർത്തമാനം കാട്ടുതീ പോലെ നാട്ടിലൊക്കെ പരന്നു. മഹാമനസ്കനും പരിശുദ്ധഹൃദയനുമായ, തമ്പുരാനകട്ടെ, സ്വന്തംപരാജയത്തിൽ വ്യസനിക്കയോ എതിരാളിയിൽ അസൂയ വിചാരിക്കയൊ അല്ല; നേരെ മറിച്ചു്, വിജയിയായ തന്റെ സ്നേഹിതനെ ഹൃദയപൂർവ്വം അഭിനന്ദിക്കുകയാണുണ്ടായതു്. മഹാന്മാരുടെ പ്രധാനലക്ഷണം ഇതാണല്ലോ. ഈ കവിസമാജം കഴിഞ്ഞു മടങ്ങിയതിനു ശേഷം വറുഗീസുമാപ്പിളയുടെ അപേക്ഷപ്രകാരം ഉണ്ടാക്കിയതാണ് 'കവിസമാജയാത്രാശതകം.' സമാജത്തിനു വീട്ടിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടതു മുതൽക്കുണ്ടായ അനുഭവങ്ങളെപ്പററിയാണ് അതിൽ വർണ്ണിക്കുന്നതു. ആ ശതകം ആയിടയ്ക്കു മലയാളമനോരമയിൽ ഖണ്ഡശഃ പ്രസിദ്ധീകരിക്കയും പിന്നീട് പ്രത്യേകം പുസ്തകരൂപത്തിൽ അച്ചടിക്കുകയും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. മിസ്റ്റർ നാഗമയ്യാ ബി. എ. യുടെ ആവശ്യപ്രകാരം കൊല്ലം 'പ്രദർശനവർണ്ണനം' എന്നൊരു ചെറിയ മണിപ്രവാളകൃതി ഉണ്ടാക്കിയതും ആയിടയിൽ തന്നെയാണ്.

കവിസമാജത്തിലെ പരിക്ഷാവിജയത്തിൽനിന്നും സമ്മാനലബ്ധിയിൽനിന്നും മററും ചരിത്രനായകന് ഉണ്ടായ സന്തോഷപ്രവാഹത്തിന്നു പെട്ടെന്നൊരു വിഘാതം നേരിട്ടു. തന്റെ സുഖസന്തോഷങ്ങളിൽ പങ്കുകൊള്ളാൻ അവകാശമുള്ള പ്രാണാധികപ്രണയിനി—ഭർത്തൃസഹവാസം നിമത്തം തന്റെ സഹൃദയത്വത്തെ വികസിപ്പിച്ച് ചിലപ്പോൾ കുറേശ്ശ കവിതകൾകൂടി എഴുതിത്തുടങ്ങിയിരുന്ന വിദുഷിയായ ആ ശീലവതി—൧൦൬൭ ധനുമാസത്തിൽ (കവിസമാജം കഴിഞ്ഞു ഒരു മാസത്തിനു മുമ്പ്) അകാലചരമം പ്രാപിച്ചു. അപ്രതീക്ഷിതവും മർമ്മഭേദകവുമായ ഈ സംഭവത്തിനു ശേഷം നമ്മുടെ കവി കുറെക്കാലത്തേക്കു തീരെ ഉന്മേഷശൂന്യനായി കാണപ്പെട്ടു. ഈ വ്യസനവാർത്തയറിഞ്ഞ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട്,

'പാരം പാരിൽ പരക്കും പലജനവുമുഴ-
ന്നിടുമീഘോരമാം സം-
സാരം സാരം നിനച്ചാൽ പടഹമതു കണ-
ക്കുള്ളു നൽ പൊള്ളയത്രേ
പോരും പോരും ചിലപ്പോളിതു കിമപി പൊഴി-
ക്കുന്ന ശബ്ദങ്ങൾപോലേ
കിറും കേറും വഴിക്കിച്ചെകിട്ടുകൾ തിമിരം
പോലെയും കണ്ണു പോക്കും
പോട്ടേ നിർവ്വേദഭാവം ഭവമതിലതി സം-
തോഷമുള്ളംശമായ് വ-
ന്നോട്ടേ നാം തമ്മിലിപ്പോൾ പറവതു വെറുതേ
സങ്കടം കൊണ്ടിടേണ്ട.'

എന്നും മററും പദ്യമയങ്ങളായ കത്തുകളിൽ വേദാന്തം വാരിക്കോരിച്ചൊരിഞ്ഞിട്ടും, പ്രേമപരാധീനനായിരുന്ന കെ.

സി. യുടെ ആ അന്തശ്ശല്യം കുറെക്കാലത്തേക്കു നീണ്ടുനില്ക്കുകതന്നെ ചെയ്തു.

കേരളം മുഴുവൻ നാടകഭ്രാന്തു പിടിപെട്ട ഒരു കാലമായിരുന്നു അതു്. കവികളെല്ലാം നാടകമെഴുതുന്നവരും വായനക്കാരെല്ലാം അതഭിനയിക്കുന്നവരുമായിത്തീൎന്നു. നാടകമെഴുതിയാലേ കവിത്വം പൂൎത്തിയാകയുള്ളു എന്നുംകൂടി അന്നു ജനങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചിരുന്നുവോ എന്നു സംശയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അത്രമേൽ കൊടുമ്പിരിക്കൊണ്ടതായിരുന്നു അന്നത്തെ നാടകഭ്രമം. ഒരു കവി എന്നുള്ള നിലയിൽ കേശവപിള്ളയുടെ പേർ പരക്കെ അറിയപ്പെട്ടതോടുകൂടി "അദ്ദേഹം വല്ല നാടകവുമെഴുതിട്ടുണ്ടോ" എന്നായി ജനസാമാന്യത്തിന്റെ അന്വേഷണം. മിക്കപ്പോഴും കവിയെ സൃഷ്ടിക്കുന്നതു പരിതഃസ്ഥിതികളാണല്ലോ. ആവശ്യം സൃഷ്ടിയുടെ മാതാവാണെന്നുള്ള തത്വവും പരമാൎത്ഥമാണ്. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ അന്നത്തെ പരിതഃസ്ഥിതികളുടെ സമ്മൎദ്ദം നമ്മുടെ ചരിത്രനായകനെ ഒരു നാടകകവിയാക്കിത്തീൎത്തു. കേരളകാളിദാസന്റെ ശാകുന്തളവും നടപ്രവീണനായ നാരായണപിള്ളയുടെ അഭിനയസാമൎത്ഥ്യവും ഭാഷാനാടകങ്ങൾക്കു ഒരു നല്ല പേരിനെ അന്നു സമ്പാദിച്ചുകൊടുത്തിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു കെ. സി. ആദ്യമായെഴുതിയതു ഒരു ഭാഷാനാടകംതന്നെയായിരുന്നു. പ്രസിദ്ധമായ "രാമാനുകരണം" കഥയെ ഇതിവൃത്തമായി സ്വീകരിച്ചു. "രാധാമാധവം" എന്ന പേരിൽ എഴുതിയ പഞ്ചാങ്കാത്മകമായ ഒരു നാടകമായിരുന്നു ആ കൃതി. സംസ്കൃതാലങ്കാരികന്മാരുടെ നാടകലക്ഷണങ്ങളെ എല്ലാം അനുസരിച്ചു എഴുതപ്പെട്ടതായിരുന്നതുകൊണ്ടും അകൃത്രിമമായ കവിതാചാതുൎയ്യംകൊണ്ടും പ്രസ്തുതകൃതിയും സാ

ഹിത്യലോകത്തിൽ ഒരു നല്ലപേരു സമ്പാദിച്ചു. "നിർമ്മഥ്നാതി നവീന നാടകഘടാടോപത്തെയിന്നാടകം" എന്നാണ് അതിനെപ്പററി കേരളപാണിനി അന്നു അഭിപ്രായം പറഞ്ഞതു്. താമസിയാതെ നാട്ടൊട്ടുക്കു് സംഗീതനാടകങ്ങൾ പരന്നതുകൊണ്ടോ കവിയുടെ സംഗീതപാടവത്തിലുള്ള ബഹുമാനംകൊണ്ടോ എന്തോ, പിന്നീട്ടു പലരും സന്ദർഭാനുസരണം ചില ഗാനങ്ങളുംകൂടി എഴുതിച്ചേക്കണമെന്നു നിർബന്ധിച്ചതനുസരിച്ചു ഏതാനും ഗാനങ്ങൾകൂടി എഴുതിച്ചേക്കയും രണ്ടാംപതിപ്പിൽ പുസ്തകത്തിനു സംഗീതരാഘവമാധവം എന്നു പേർ കൊടുക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്.

അതിനിടയ്ക്കാണ് ഭാഷാപോഷിണിസഭക്കാർ, കല്പിതകഥയെ അടിസ്ഥാനമാക്കി ഒരു നാടകമെഴുതുന്നവർക്കു സമ്മാനംകൊടുക്കുന്നതാണെന്നു കാണിച്ചു് ഒരു പരസ്യം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയതു്. ഇതനുസരിച്ചു് ൧൦൬൮-ൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട മറെറാരു നാടകമാണു് "ലക്ഷ്മീകല്യാണം". കഥാഘടനകൊണ്ടുമാത്രം നോക്കിയാൽ ഇതിനു വലിയ മെച്ചമൊന്നുമുണ്ടെന്നു പറയാനില്ല. എന്നാൽ പല അനർത്ഥങ്ങൾക്കും കാരണമായിത്തീരുന്നതും പരമ്പരാഗതമായ ആചാരംകൊണ്ടു അടിയുറച്ചുപോയിട്ടുള്ളതുമായ പല അന്ധവിശ്വാസങ്ങളേയും ദുരാചാരങ്ങളേയും വളരെ വൈഭവത്തോടുകൂടി ഖണ്ഡിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ള ഒരു പ്രത്യേകത ഈ നാടകത്തിനുണ്ടു്. ഭാഷാപോഷിണിസഭ, ഒന്നാംതരം ഒരു പ്രശംസാപത്രം ഇതിനു കൊടുത്തിട്ടുമുണ്ടു്. കേരളഭോജരാജനെന്നു സുപ്രസിദ്ധനായ മാനവിക്രമഏട്ടൻതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ഈ ലക്ഷ്മീകല്യാണത്തെയാണ് സംസ്കൃതത്തിലേക്കു തർജ്ജമചെയ്തിട്ടുള്ളതു്. സാധാര

ണ മററു ഭാഷകളിൽനിന്നു മലയാളത്തിലേക്കു പല പുസ്തകങ്ങളും തർജ്ജമചെയ്യാറുണ്ടെങ്കിലും, മലയാളത്തിൽനിന്നു ഇതരഭാഷകളിലേക്കു തർജ്ജമചെയ്യുന്ന സമ്പ്രദായം അന്നും ഇന്നും അതീവ വിരളമായിട്ടാണ് കാണപ്പെടുന്നത്. ചന്തുമേനവൻെറ ഇന്ദുലേഖ, വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻെറ മയൂരസന്ദേശം, കുമാരനാശാൻെറ ചിന്താവിഷ്ടയായ സീത എന്നീ മൂന്നു കൃതികൾ ഇംഗ്ലീഷിലേക്കു തർജ്ജമചെയ്തതായി കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അതു കഴിഞ്ഞാൽ, സംസ്കൃതത്തിലേക്കു തർജ്ജമചെയ്യപ്പെട്ട ലക്ഷ്മീകല്യാണവുംകൂടി ഒഴിച്ചാൽ, മലയാളത്തിൽനിന്നു മററു ഭാഷകളിലേക്കു തർജ്ജമ ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടുള്ളവയായി മററുവല്ല സാഹിത്യഗ്രന്ഥങ്ങളും ഉണ്ടോ എന്നു എനിക്കു വളരെ സംശയമുണ്ട്. സർവ്വഥാ ഗുണോൽകൃഷ്ടങ്ങളായതുകൊണ്ടാണ് ആദ്യം കാണിച്ച മൂന്നുകൃതികളും ഇംഗ്ലീഷിലേക്കു തർജ്ജമചെയ്യപ്പെട്ടതെന്നുള്ളതു തീർച്ചയാണ്. ഗുണഭാഗത്തിൽ അപകൃഷ്ടമായ ഒരു കൃതിയെ ഇതരഭാഷകളിലേക്കു തർജ്ജമചെയ്യാൻ സാധാരണ ആരും ശ്രമിക്കയില്ലെന്നുള്ളതു നിസ്സംശയമാകുന്നു. ആ സ്ഥിതിക്കു സംസ്കൃതഭാഷാന്തരത്തിനു പാത്രമായ ലക്ഷ്മീകല്യാണം പ്രാധാന്യത്തെ അർഹിക്കുന്ന ഒരു നാടകമാണെന്നൂഹിക്കുന്നതിൽ തെററുണ്ടായിരിക്കയില്ലല്ലോ.

ഭാഷാപോഷിണിസഭയിലെ അനിതരസാധാരണമായ വിജയം, കെ. സി. യ്ക്കു പല വലിയ സ്നേഹിതന്മാരേയും സമ്പാദിച്ചുകൊടുത്തിരുന്നുവെന്നു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചുവല്ലോ. സഭയുടെ സിക്രട്ടറിയും 'മനോരമ'യുടെ പ്രധാന പ്രവർത്തകനുമായിരുന്ന കെ. ഐ. വറുഗീസുമാപ്പിള പിന്നീടു പലവിധത്തിലും കെ. സി. യെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു

തന്നെയാണിരുന്നത്. അന്നു പല വിഷയങ്ങളേയുംപററി കവിതയെഴുതി കെ. സി. മനോരമയ്ക്കു അയച്ചുകൊടുക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. ജാതിമതഭേദംകൂടാതെ എല്ലാവർക്കും ഒരുപോലെ ഉപയോഗിക്കത്തക്കരീതിയിൽ ഒരു പ്രാർത്ഥന എഴുതിയാൽ കൊള്ളാമെന്നു വറുഗീസുമാപ്പിള അപേക്ഷിച്ചതനുസരിച്ചു എഴുതിയതാണ് "ഈശ്വരസ്തോത്രം" എന്ന ചെറിയ ഗാനകൃതി. ഇതു ൧൦൬൯-ൽ ആയിരുന്നു. ആ ആണ്ടു മിഥുനമാസത്തിൽ കവി പുനർവ്വിവാഹം ചെയ്തു. ആ ഭാര്യ ഇപ്പോഴും ജീവിച്ചിരിപ്പുണ്ട്.

൧൦൭൦-ൽ ഭാഷാപോഷിണിസഭയിലെ ഒന്നാംസമ്മാനത്തിനു അർഹമായ ആസന്നമരണചിന്താശതകം അതുവരെയുള്ള കൃതികളെ അതിശയിക്കത്തക്കവിധം അത്രമേൽ ഹൃദയാകർഷകമായിരുന്നു. ഭാഷാപോഷിണി സഭായോഗത്തിന്റെ ഒന്നാംസമ്മാനത്തിനു അർഹമായതാണ് ഈ ശതകം എന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ടുമാത്രം ഇതിന്റെ യോഗ്യതയിൽ ദശാംശംപോലും വ്യക്തമാകുന്നില്ല. നിർഭയനിരൂപകനെന്നു സുപ്രസിദ്ധനായ സ്വദേശാഭിമാനി കെ. രാമകൃഷ്ണപിള്ള കേരളദർപ്പണത്തിൽ പത്രാധിപരുടെ അഭിപ്രായമെന്നുള്ള നിലയിൽ പ്രസ്തുത ശതകത്തെപ്പററി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു:—

"കേരളമിത്രം പത്രാധിപരവർകൾ പറയുംപ്രകാരം ഈ ശതകം ഒന്നാംസമ്മാനത്തിനു യോഗ്യമായിത്തീർന്നതിനെക്കുറിച്ചു ഞങ്ങൾക്കു ഒട്ടും അത്ഭുതമില്ല. 'നാം വീണ്ടും വീണ്ടും വായിച്ചു രസാസ്വാദനംചെയ്യുന്ന കൃതിയിൽ മാത്രമേ യഥാർത്ഥമായ കവിത്വമുള്ളു' എന്നു കോൾറിഡ്ജ് ഒരിടത്തു പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ളത് ഈ കൃതിയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഏററവും പരമാർത്ഥമായിരിക്കുന്നു.

ഈ ശതകത്തിലെ മണിപ്രവാളരീതി അനതിശയിത മായിരിക്കുന്നു എന്നു ഞങ്ങൾ നിസ്സംശയമായി അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. സരസപ്രാസസമ്പൂർണ്ണമായ മയൂരസന്ദേശത്തെപ്പോലും ചില ഘട്ടങ്ങളിൽ ഇതു അതിശയിക്കുന്നില്ലയോ എന്നുള്ള ഞങ്ങളുടെ സംശയം അനുചിതമാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അചേതനങ്ങൾക്കു ചൈതന്യംകല്പിച്ചു വർണ്ണിക്കുവാൻ വേർഡ്സ്വത്തിനെപ്പോലെ പ്രസ്തുത കവിയും അനന്യസാധാരണമായ പാടവം കാണിക്കുന്നു; ഓരോ പദ്യവും നമ്മെ വിചാരമഗ്നരാക്കിത്തീർക്കുന്നു. അവയിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ള സംഗതികൾ എത്ര വാസ്തവമായിരിക്കുന്നു എന്നു നാം അത്ഭുതത്തോടുകൂടി അഭിപ്രായപ്പെടുമ്പോഴെല്ലാം കവിയെപ്പററി സീമാതീതമായ ബഹുമാനം തോന്നിപ്പോകുന്നു. രചനാവിശേഷത്താൽ ഇതിനെ സമീപിക്കുന്ന ശതകം ഇതരമായുണ്ടെന്നുവന്നാൽ തന്നെയും വസ്തുവിശേഷത്തിൽ ഈ ഗ്രന്ഥത്താൽ ഗ്രസ്തമാകാത്ത മറെറാരു ശതകവുമില്ലെന്നുള്ളതു നിസ്തക്കംതന്നെ. ഈ കൃതിയുടെ ഗുണവിശേഷങ്ങളെപ്പററി എത്രതന്നെ പറഞ്ഞാലും അതു പിഷ്ടപേഷണമായിത്തീരുകയില്ല......''

കേരളവമ്മ വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ ജീവചരിത്രസംഭവങ്ങളെ സംഗ്രഹിച്ചു ൧൦൭൧-ൽ 'കേരളവമ്മവിലാസം' എന്ന ഒരു സംസ്കൃതഖണ്ഡകാവ്യം ഇദ്ദേഹം നിമ്മിക്കയുണ്ടായി. അനാവശ്യമായ അലങ്കാരങ്ങളും ആഡംബരങ്ങളും കൂടാതെ സംസ്കൃതത്തിൽ കാവ്യനിമ്മാണം ചെയ്യുന്നതിനു നമ്മുടെ ചരിത്രനായകൻ ശക്തനാണെന്നു കാണിക്കുന്നതിനു ഈ വിലാസം ഒരൊന്നാന്തരം തെളിവാണ്. പ്രസ്തുത കൃതി വായിച്ചു പല സംസ്കൃതപണ്ഡിതന്മാരും ഇക്കായ്യം സശിരഃകമ്പം സമ്മതി

ച്ചിട്ടുമുണ്ടു്.* മാനവിക്രമ ഏട്ടൻതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം ൧൦൭൮–ൽ ശ്രീകാശിയാത്ര മണിപ്രവാളവും ചിദംബരവാദ്ധ്യാർ ബി. എ. അവർകളുടെ ആവശ്യപ്രകാരം ൧൦൭൯-ൽ ശാന്തിവിലാസതർജ്ജമയും എഴുതിത്തീർത്തു. ഗാനരൂപത്തിലുള്ള പല ഈശ്വരസ്തോത്രങ്ങളുമടങ്ങിയ "ഗാനമാലിക" എന്ന ഒരു ചെറിയ കൃതിയും, അക്ബർ എന്ന ആഖ്യായികക്കു ഗദ്യരൂപത്തിലുള്ള ഒരു വ്യാഖ്യാനവും പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയതും ൧൦൭൯-ൽ തന്നെയായിരുന്നു.

ഇതിനിടയ്ക്കു ൧൦൭൮-ാമാണ്ടിൽ കെ. സി. കൊല്ലം മലയാംപള്ളിക്കൂടത്തിൽ ഒരദ്ധ്യാപകനായി നിയമിക്കപ്പെട്ടു. ഇന്നത്തെപ്പോലെ പരീക്ഷയ്ക്കു നിർബ്ബന്ധമുള്ള ഒരു കാലമല്ലായിരുന്നു അതു്. സമ്മതന്മാരായ വിദ്വാന്മാരുടെ സാക്ഷ്യപത്രം മാത്രമുണ്ടെങ്കിൽ ജോലി കിട്ടുന്നതിനു അന്നു യാതൊരു പ്രയാസവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അങ്ങിനെ ജോലി വാങ്ങിയിട്ടുള്ള പലരും ഇന്നും സർവ്വീസിലിരിപ്പുണ്ടു്. ആ ക്രമത്തിലാണു കെ. സി. യും സർവ്വീസിൽ പ്രവേശിച്ചതു്. ആ അദ്ധ്യാപകവൃത്തിക്കിടയിലും കവിതാ

---

* പ്രസ്തുത കൃതി കണ്ട ഉടനെ കൊടുങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു എഴുതിഅയച്ച രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളാണു് താഴെ ചേർക്കുന്നതു്:—

൧. വിസ്താരം കലരുന്ന കാവ്യനിലയാ,യല്ലായ്കിലോ നാടക–
പ്രസ്താവപ്പടിയായ് പടച്ചിഹ പരത്തേണ്ടുന്നോരിസ്സൽക്കഥ
അസ്താശങ്കമൊതുക്കിവെച്ചു ശതകപ്രായത്തിലുണ്ടാക്കിയാൽ
ശസ്താനേകരസജ്ഞർ കാണുമളവിൽ കണ്ണിൽ പിടിച്ചീടുമോ ?

൨. എന്നാലും തവ സംസ്കൃതം കവിതയായൊന്നാമതുണ്ടായൊരീ–
യൊന്നാംക്ലാസ്സു വിധിക്ക മറ്റൊരുവനാരപ്പീൽ വിധിച്ചീടുവാൻ ?
എന്നാണങ്ങയിലിപ്പൊഴേകുമിയലും ക്രമോദ്ഗമോത്തുന്നതി–
ങ്ങെന്നാലങ്ങിനെയാട്ടെയെന്നു ശരിവെക്കുന്നുണ്ടു ഞാനും സഖേ ?

കാമിനിയെ അദ്ദേഹം നിരന്തരം ആരാധിച്ചുവന്നിരുന്നു. ആ ആരാധനത്തിൻെറ സൽഫലങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ പെട്ട ശാന്തിവിലാസം, ഗാനമാലിക, അക്ബർവ്യാഖ്യാനം ഇവയെപ്പററി നമുക്കു മനസ്സിലായിക്കഴിഞ്ഞല്ലോ. അദ്ധ്യാപകതപത്തിൻെറ ഫലമായിട്ടായിരിക്കാം പിന്നിട്ടു കുറച്ചുകാലത്തേക്കു അദ്ദേഹത്തിൻെറ സാഹിത്യപരിശ്രമം അല്പം വിലക്ഷണമായ ഒരു രീതിയിലായിരുന്നതു്. ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം ഒന്നും രണ്ടും സർഗ്ഗങ്ങൾ, പഞ്ചതന്ത്രം മുതലായവയ്ക്കു ഗദ്യരൂപത്തിലുള്ള ചില വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ ൧൦൭൭-ൽ എഴുതി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി. 'ശ്രീമൂലമഹാരാജവിജയം' എന്ന പേരിൽ ഒരു ഗാനകൃതിയും അക്കൊല്ലത്തിൽ തന്നെ എഴുതിത്തീർത്തു. എന്നാൽ അക്കൊല്ലത്തെ അദ്ദേഹത്തിൻെറ സാഹിത്യപരിശ്രമത്തിൻെറ പ്രധാന ഫലം സുപ്രസിദ്ധമായ സുഭാഷിതരത്നാകരമായിരുന്നു. സാഹിത്യകുശലനായ ടി. കെ. കൃഷ്ണമേനോനവർകൾ ബി എ., എം. ആർ. എ. എസ്സിൻെറ മുഖവുരയോടുകൂടിയാണു് അതു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയതു്. സംസ്കൃതം, ഇംഗ്ലീഷു മുതലായ ഇതരഭാഷകളിൽനിന്നു അപ്പഴപ്പോഴായി പരിഭാഷപ്പെടുത്തിയതും ചില നീതിവാക്യങ്ങൾ എന്ന പേരിൽ പലപ്പോഴായി ഭാഷാപോഷിണിയിലും മററും പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയവയുമായ പദ്യങ്ങളുടെ ഒരു സംഗ്രഹമായിട്ടാണു പ്രസ്തുത പുസ്തകം തയാറാക്കിയതു്. പല വിഷയങ്ങളെപ്പററി അമൂല്യങ്ങളായ അനവധി പദ്യങ്ങൾ ഇതിലടക്കിയിരിക്കുന്നു. സന്ദർഭാനുസരണം സ്വയം നിർമ്മിച്ചവയായിട്ടും പല പദ്യങ്ങൾ ഇതിലുണ്ടു്. ൧൦൭൮ ചിങ്ങം ൩൧-ാംനു-യിലെ മലയാളമനോരമയിൽ സി. അന്തപ്പായി ബി. എ. അവർകൾ ഇപ്രകാരം എഴുതിയിരിക്കുന്നു :—

‘കഴിഞ്ഞ കൎക്കടകത്തിലെ ഭാഷാപോഷിണിയിൽ ശ്രീമാൻ കെ. സി. കേശവപിള്ളയുടെ നീതിവാക്യങ്ങൾ ഞാൻ വായിച്ചു. കാവ്യബന്ധത്തിൽ പ്രാസത്തിനു അന്യായമായി പ്രാധാന്യം കല്പിക്കുന്നവർ പരാജയത്താൽ പെട്ടെന്നു മൂകത്വം പ്രാപിക്കയില്ലെന്നു നല്ല ധൈര്യമുണ്ടെങ്കിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞ നീതിവാക്യങ്ങളിലെ മനോവിലോഭനീയങ്ങളായ പദ്യങ്ങളെ വായിച്ചു നോക്കട്ടെ.’

ഇങ്ങിനെ മാസികയിലും മററും പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ തന്നെ സഹൃദയസമ്മതി സിദ്ധിച്ചവയാണു സുഭാഷിതരത്നാകരത്തിലെ പദ്യങ്ങളിലധികവും. ഈ കൃതി അന്നും ഇന്നും ഒരുപോലെ വിദ്വൽസമ്മതിക്കു പാത്രമായിത്തീൎന്നിട്ടുള്ളതാകയാൽ അതിനെപ്പററി അധികം വിസ്തരിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. ശ്രീമൂലംതിരുനാൾ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് ‘രത്നാകര’ത്തെ തൃക്കൺപാൎത്തിട്ടുണ്ടായ സന്തോഷാതിരേകത്താൽ കവിക്കു ഒരു വീരശൃംഖല സമ്മാനിച്ചുവെന്നു മാത്രം പറഞ്ഞാൽ എല്ലാമായി. അതുവരെ ഭാഷാകവികളിൽ ആരുംതന്നെ അന്തരത്തിലുള്ള ഒരു രാജസമ്മാനത്തിനു പാത്രീഭൂതരായിത്തീൎന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. മലയാളമനോരമ ഈ രാജസമ്മാനത്തെപ്പററി കേട്ട ഉടനെ അഭിപ്രായപ്പെട്ടതു ഇങ്ങിനെയാണു്:—

‘ഭാഷാകവികളിൽവെച്ചു ഇത്രയും ഉയൎന്നതരത്തിലുള്ള ഒരു രാജസമ്മാനത്തിനു ഒന്നാമതായി പാത്രീഭവിച്ച കെ. സി. കേശവപിള്ള അവൎകൾ ഇതിന്നു എല്ലാപ്രകാരത്തിലും അൎഹനാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല.’

൧൦൭൦-ൽ കവിക്കു മലയാളംസ്കൂളിൽനിന്നു ഇംഗ്ലീഷുസ്കൂളിലേക്കു ഒരു പ്രമോഷൻ കിട്ടി. കൊല്ലം ഹൈ

സ്കൂളിൽ മലയാളം മുൻഷിയായിട്ടാണ നിയമിക്കപ്പെട്ട തെങ്കിലും ഇടയ്ക്കു കുറച്ചുകാലത്തേക്കു സംസ്കൃതം പഠിപ്പിക്കേണ്ടിവന്നു. ഇക്കാലത്തു പ്രത്യേകം ഒരു ശാസ്ത്രിയെ ഇരുത്തി സംസ്കൃതഭാഷയിലെ ഉപരിഗ്രന്ഥങ്ങൾ പഠിക്കുന്നതിനു ദിവസം ഒരു മണിക്കൂർ വീതം ചെലവഴിച്ചിരുന്നുവെന്നു മുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. അതിനു പുറമേ ഇംഗ്ലീഷുംകൂടി അഭ്യസിച്ചിരുന്നുവെന്നൂഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, കെ. സി. യുമായി ലേഖപ്രതിലേഖസംവ്യവഹാരത്തിൽ ദത്തകൌതുകനായിരുന്ന കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട്, അല്പകാലത്തേക്കു സ്നേഹിതൻെറ കത്തുകളൊന്നും കാണായ്കയാൽ, 'ഇംഗ്ലീഷു പഠിക്കാനും മലയാളം പഠിപ്പിക്കാനുമുള്ള ബദ്ധപ്പാടിൽ മിത്രങ്ങളെ മറന്നിരിക്കയാകുണോ' എന്നു ചോദിച്ചുകൊണ്ടു ൭൭ ചിങ്ങം ൫-ാംനു- നായകനു ഒരു കത്തെഴുതിയതായി കാണുന്നുണ്ട്. സംസ്കൃതഭാഷയിൽ പദ്യരൂപത്തിലുള്ള ആ കത്തിൽനിന്നു ഒന്നു രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കാം :—

'അധിപാഠകശാല മിയുഷാ
വിധിവൽ പാഠകതാം ചിരായുഷാ
ഭവതാദ്ദതഹൃണ വാക്തൃഷാ
സ്വവയസ്യാഃ കിമു വിസ്മൃതാ മൃഷാ.
വയമപ്യവിമുക്തതന്ദ്രിഭിഃ
കവിതാകർമ്മ പരിശ്രമോർമ്മിഭിഃ
പ്രചലായിത ചിത്തവൃത്തയഃ
ക്ഷപയാമോ ദിവസാനവൃത്തയഃ''

(സാധാരണ മലയാളത്തിൽ എഴുത്തയക്കാറുള്ള കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ ഈ കത്തും ആ കാലഘട്ടത്തോടടു

ഷ്പിച്ചയച്ചിട്ടുള്ള മററുചില കത്തുകളും സംസ്കൃതത്തിലാക്കിക്കാണുന്നതുകൊണ്ടു കെ. സി. യും ആയിടയ്ക്കു എഴുത്തുകളയച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതു സംസ്കൃതത്തിൽ തന്നെയായിരിക്കണമെന്നൂഹിക്കുന്നതിൽ അബദ്ധമുണ്ടായിരിക്കയില്ലെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു). ചിങ്ങമാസം ൨൨-ാം തിയതി വിട്ടുമയച്ച ഒരു കത്തിൽ തമ്പുരാൻ ഇദ്ദേഹകാര്യം പിന്നെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

'കൊല്ലം ഹൈസ്കൂളിൽ മുൻഷിപ്പണിയുടയ തിര-
ക്കിന്നു മാസ്സംസ്കൃതത്തിൽ
കൊല്ലംതോറും വിശേഷജ്ഞത വളരുമൊരാ-
പ്രക്രമ പ്രൌഢിമസ്സും
മെല്ലെന്നിംഗ്ലിഷു ശീലിപ്പതിനുമധികമായ്
വിഘ്നമാകാത്ത മട്ടിൽ
കില്ലെന്യേ സ്വന്ത ഭാഷാകവിതയുമിടയിൽ
താങ്കൾ താങ്ങുന്നു വിരൻ.'

എന്നാൽ ഈ ഇംഗ്ലീഷുപഠനവും സംസ്കൃതാഭ്യസനവും അധികംകാലത്തേക്കു നീണ്ടുനിന്നില്ല. ൭൭ മകരത്തിൽ വടശ്ശേരിഅമ്മവീട്ടിൽ ശ്രീവേലായുധൻതമ്പി അവർകളുടെ അദ്ധ്യാപകനായി കവി നിയമിതനായതിനാൽ കൊല്ലത്തെ മുൻഷിപ്പണി വിട്ടു താമസം തിരുവനന്തപുരത്തേക്കു മാറേറണ്ടി വന്നു. പിന്നീടു അവസാനംവരെ ജോലിയും താമസവും അവിടെത്തന്നെയായിരുന്നു. വടശ്ശേരിഭഗവതിപ്പിള്ളക്കൊച്ചമ്മച്ചി അവർകളുടേയും ഇപ്പോൾ സംസ്കൃതകാളേജു പ്രിൻസിപ്പാളായിരിക്കുന്ന ശ്രീമാൻ വി. കൃഷ്ണൻതമ്പി അവർകളുടേയും അദ്ധ്യാപകത്വവുംകൂടി ആയിടെ കുറച്ചുകാലത്തേക്കു വഹിക്കയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. കൃഷ്ണൻതമ്പി അവർകളുടെ കവിതാവിഷയത്തി

ലെ ഗുരുനാഥൻ കെ. സി. യാണെന്നുതന്നെ പറയാം. പ്രസ്തുത ജോലിയിൽ തിരുവനന്തപുരത്തു താമസിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ ഒഴിവുസമയങ്ങളിൽ പുറമേയും പലരെ സംസ്കൃതം പഠിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. പക്ഷേ, മിക്കപ്പോഴും കാവ്യരചനയിലും പുസ്തകപരിശോധനയിലും ഏർപ്പെട്ടിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിനു വിശ്രമാവസരം വളരെ പരിമിതമായിരുന്നതിനാൽ ആ വക പാഠങ്ങൾ ശരിക്കു നടക്കാറുണ്ടായിരുന്നില്ല. കൊട്ടാരത്തിലെ അദ്ധ്യാപനം, കവിതയെഴുത്ത്, പത്രങ്ങൾക്കും മാസികകൾക്കും ലേഖനമെഴുത്ത്, അഭിപ്രായത്തിനായി അയച്ചുകിട്ടുന്ന പുസ്തകങ്ങളുടെ പരിശോധന എന്നിങ്ങിനെയുള്ള കൃത്യശതങ്ങൾക്കിടയിൽ ഒരാൾക്കു ഒഴിവുസമയം കിട്ടുന്നില്ലെങ്കിൽ അതിൽ അദ്ദേഹത്തെ കുററപ്പെടുത്താനില്ലല്ലോ. ഇടയ്ക്കു് അല്പകാലത്തേക്കു 'കാവ്യമഞ്ജരി' എന്ന ഒരു മാസികയുടെ പത്രാധിപത്യവും ഭംഗിയായി നിർവ്വഹിക്കയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്.

രണ്ടു നാടകങ്ങളുടെ വിവരം മുൻപേ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലൊ. അവയേക്കാൾ എല്ലാംകൊണ്ടും പ്രാധാന്യത്തെ അർഹിക്കുന്ന ഒരു നാടകമാണു ൧൦൭൯-ൽ ഉണ്ടാക്കിയ 'സംഗീതസദാരാമാ.' ഒരു തമിഴ്നാടകത്തെ അനുകരിച്ചാണു ഇതെഴുതപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു്. സംസ്കൃതത്തെ അനുകരിക്കാതെ, ഇംഗ്ലീഷിനെ പിൻതുടൎന്നുകൊണ്ടു് അങ്കങ്ങളേയും രംഗങ്ങളേയും ഭാഗിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നുള്ളതു് ഇതിനുള്ള ഒരു പ്രത്യേകതയാണ്. കഥയ്ക്കും തമിഴിൽനിന്നു അല്പസ്വല്പം ചില മാററങ്ങളൊക്കെ ഔചിത്യത്തിനുവേണ്ടി വരുത്തിയിരിക്കുന്നു. അന്യാദൃശമായ ഗാനങ്ങൾ സദാരാമയെ കൂടുതൽ ആകൎഷകമാക്കിത്തീൎത്തിട്ടുണ്ട്. ആ നാടകത്തിലെ ഒരു പാട്ടെങ്കിലും അറിയാത്തവരായി ആയിടയിൽ ആരുമു

ണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നതന്നെ പറയാം. 'ചിത്രമെഴുത്തുതിരുമനസ്സിലെ ചിത്രമെന്നപോലെ കേശവപിള്ളയുടെ സദാരാമ പണ്ഡിതന്മാർ മുതൽ പാമരന്മാർവരെയുള്ളവരെ ഒരുപോലെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. ഇതാണു കവിതയ്ക്കു വേണ്ട ഗുണം' എന്നാണു കിളിമാനൂർ അവിട്ടംതിരുനാൾ കോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു സദാരാമയെപ്പററി അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു്. ഒരു നല്ല സാഹിത്യകാരനും തിരുവിതാംകൂർ ഹൈക്കോടതി വക്കീലുമായ ശ്രീമാൻ മള്ളൂർ ഗോവിന്ദപ്പിള്ള അവർകൾ ബി. എ., ബി. എൽ. പ്രസ്തുത നാടകത്തെപ്പററി കവിയ്ക്കു എഴുതിയ ഒരു കത്തിലെ ഏതാനും ഭാഗം ഇവിടെ പകർത്തുന്നതു ഒരിക്കലും അനുചിതമായിരിക്കയില്ല.

'എനിക്കു നിങ്ങളുടെ കൃതികളോടുള്ളിടത്തോളം ആദരം മറെറാരു ഭാഷാകവിയുടെ കൃതികളോടുമില്ല. പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥംകൊണ്ടു നിങ്ങൾക്കു മഹാമഹിമശ്രീ വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കല്പിച്ചുതന്നിട്ടുള്ള സരസഗായക കവി എന്ന അഭിധാനം എത്രയോ അന്വർത്ഥമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ ഞങ്ങളുടെ ഒരു വലിയ സമ്പാദ്യമാണ്.'

പ്രസിദ്ധന്മാരായ ഗായകന്മാരെക്കൊണ്ടെന്നപോലെ പ്രാകൃതന്മാരായ വണ്ടിക്കാരെയും വള്ളക്കാരെയും കൊണ്ടും കൂടി വഴിനീളെ പാടിക്കത്തക്കവണ്ണം അത്രമാത്രം ഹൃദയാകർഷകങ്ങളായ അനേകം പാട്ടുകളടങ്ങിയ സദാരാമയ്ക്കു ഇപ്പോൾ എട്ടോ പത്തോ പതിപ്പായിരിക്കുന്നു. ഒരു കാലത്തു അനവധി നാടകസംഘക്കാർ 'സദാരാമ'യുംകൊണ്ടു കേരളത്തിന്റെ തെക്കേഅററംമുതൽ വടക്കേഅററംവരെ സഞ്ചരിച്ചിരുന്നുവെന്നുള്ളതും പ്രസ്താവയോഗ്യമാണ്.

കേരളവമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻെറ ഷഷ്ടിപൂത്തിയെ ഉദ്ദേശിച്ചു ൬൦ പദ്യങ്ങളെക്കൊണ്ടു ൧൦൭൦-ൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട ഒരു മണിപ്രവാളകൃതിയാണു ഷഷ്ടിപൂത്തിഷഷ്ടി. അതു വളരെ ഹൃദയാകഷകമായിരിക്കുന്നു. മലയാളമനോരമ ഈ ഷഷ്ടിയെപ്പററി അഭിപ്രായപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു എന്താണെന്നു നോക്കുക :—

'ശ്ലോകങ്ങളെല്ലാം ഒരുപോലെ സരസങ്ങളായിരിക്കുന്നു. ശബ്ദാലങ്കാരത്തെ പ്രധാനമായി കരുതുന്നവരുടെ കൃതിയിൽ അത്ഥപുഷ്ടിയും അത്ഥാലങ്കാരത്തിനു പ്രാധാന്യം കല്പിക്കുന്നവരുടെ കവിതകളിൽ ശബ്ദഭംഗിയും വളരെ കുറവായിട്ടാണു കണ്ടുവരുന്നതു്. പ്രകൃതകൃതിയിലാകട്ടെ, ശ്ലേഷാദ്യത്ഥാലങ്കാരങ്ങളും പ്രാസാദിശബ്ദഭംഗികളും ഒരുപോലെ സമ്പൂണ്ണങ്ങളായിട്ടാണിരിക്കുന്നതു്. ഈ പുസ്തകത്തിൻെറ സ്ഥിതിക്കു ഇതിനെക്കുറിച്ചു വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടുതന്നെ 'മലയാളഭാഷയിൽ ഇത്ര ചാതുയ്യവും അലങ്കാരപുഷ്ടിയും ചമൽകാരവും സഹൃദയഹൃദയാഹ്ളാദകത്വവും ചേന്നിട്ടുള്ളതായി ഒരു കവിത ഇതിനു മുൻപു ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല' എന്നഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു എത്രയും വാസ്തവമായിരിക്കുന്നു. നല്ല കവിതാവാസനയും വ്യുല്പത്തിയും ബുദ്ധിശക്തി രസികത്വവും വേണ്ടതുപോലെയുള്ള ക്ലേശവഹിള്ള അവർകൾ മനഃപൂവ്വം ഉണ്ടാക്കിയതായ ഈ കൃതി ഇപ്രകാരം മനോഹാരിണിയായിത്തീന്നതു ഒരത്ഭുതമായി വിചാരിക്കാനുമില്ല.'

'രീതിയിലാമതിമാനതി
ചാതുരിയോടും രചിച്ചതാകമിതിൽ
ഏതിലുമത്ഥാലംകൃതി
രീതിയൊടേററം സമുല്ലസിക്കുന്നു.

പാരം ദ്രാക്ഷാപാകമു-
ദാരം ചേരുന്നതാകുമിക്കൃതിയെ
ആരം നോക്കിരസിക്കും
സാരം പാർത്തിടിലമൃതു നിരസിക്കും.'

ഒരുകാലത്തു പുസ്തകാഭിപ്രായവുംകൂടി പദ്യരൂപത്തിലെഴുതിയിരുന്ന കവനകൌമുദിയുടെ സാക്ഷ്യപത്രമാണിത്. വെറും അറുപതു പദ്യം മാത്രമടങ്ങിയ ഒരു കൃതിയെ പ്രമാണികളായ ആളുകൾ ഇത്രമേൽ പുകഴ്ത്തണമെങ്കിൽ ആ പദ്യങ്ങൾ അറുപതും അറുപതുതന്നെയായിരിക്കണമെന്നുള്ളതു തിച്ചയാണല്ലോ.

കേരളപാണിനി എന്നു സുപ്രസിദ്ധനായ രാജരാജവർമ്മതമ്പുരാൻ സംസ്കൃതത്തിലെഴുതിയ ആംഗ്ലേയസാമ്രാജ്യംമഹാകാവ്യത്തെ മലയാളത്തിലേക്കു തർജ്ജമചെയ്തതും ഏകദേശം ഇക്കാലത്തു തന്നെയായിരുന്നു. ഇരുപതിൽപരം സർഗ്ഗങ്ങളുള്ളതും അനേകം സാങ്കേതികപദങ്ങളെക്കൊണ്ടും ദേശനാമങ്ങളെക്കൊണ്ടും മററും നിറഞ്ഞതുമായ പ്രസ്തുതമഹാകാവ്യത്തെ തർജ്ജമചെയ്യുന്ന കൃത്യം സാധാരണക്കാരെക്കൊണ്ടു അത്ര എളുപ്പത്തിൽ സാധിക്കുന്ന ഒന്നല്ല. കെ. സി. കേശവപിള്ളയ്ക്കു അക്കാര്യത്തിലും യാതൊരു പ്രയാസവും തോന്നിയില്ല. 'ഉത്സാഹിനംപുരുഷസിംഹമുപൈതിലക്ഷ്മീഃ' എന്നാണല്ലോ പ്രമാണം. കൊല്ലത്തു താമസിക്കുന്ന കാലത്തുതന്നെ കവി ഈ ജോലിയിൽ കൈവെച്ചിരുന്നു. ചെയ്യുതിക്കുന്ന ജോലി നിർദ്ദോഷമായിരിക്കണമെന്നു നിർബ്ബന്ധമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ ഭാഷാന്തരകൃത്യം മന്ദംമന്ദമായിട്ടാണു മുന്നോട്ടേക്കു നീങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നത്. അങ്ങിനെ സശ്രദ്ധം പ്രവർത്തിച്ചതിൻെറ ഫലം ആ തർജ്ജമയിൽ കാണുകയും ചെയ്യാം.

കൊച്ചിയിലെ ഒരു രാജകുമാരനും സാഹിത്യസാമ്രാജ്യചക്രവർത്തിയുമായ മഹാമഹിമശ്രീ രാമവർമ്മ അപ്പൻതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു അവിടത്തേക്കു സഹജമായ വാഗ്വിലാസത്തോടുകൂടി ഈ മഹാകാവ്യത്തിനു ഒരവതാരിക എഴുതിച്ചേർത്തിട്ടുണ്ടു്. 'ഇരുപത്തിമൂന്നു സർഗ്ഗങ്ങളിലായി രണ്ടായിരത്തോളം പദ്യങ്ങളുള്ള ഒരു സാധാരണ സംസ്കൃതകാവ്യത്തിന്റെ തർജ്ജമതന്നെ അത്ര സുകരമല്ല. എന്നിരിക്കെ, പരിഭാഷകന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു തടസ്സം വരുത്തുന്നതായ പല വൈഷമ്യങ്ങളും ഉള്ള കാവ്യമാണെങ്കിലത്തെ കഥ പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. 'ആ വാപനീനി' മുതലായ സാങ്കേതികശബ്ദങ്ങൾ തർജ്ജമചെയ്യുമ്പോഴും 'അക്ബർ' വൃത്തത്തിനു ചേർന്നില്ലെങ്കിൽ വൃത്തം അക്ബർക്കു ചേർക്കേണ്ടിവരുമ്പോഴും പരിഭാഷകനു നേരിടുന്ന വൈഷമ്യങ്ങൾ അത്ര എളുപ്പത്തിൽ പരിഹരിക്കാവുന്നവയല്ല. ഇങ്ങിനെയൊക്കെയിരുന്നിട്ടും പ്രസ്തുതപരിഭാഷ ഇത്രമേൽ വിജയപര്യവസായിയാക്കിയതിൽ പരിഭാഷകനെ അത്യന്തം അഭിനന്ദിക്കാതിരിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല.' എന്നാൽ ഈവക ക്ലേശങ്ങളെപ്പററി ആരാണു ആലോചിക്കാൻ പോകുന്നതു്? ഈ കൃതിയെയും പലരും പുകഴ്ത്തീട്ടുണ്ടു്. അതെല്ലാം പകർത്തി ലേഖനത്തിന്റെ ദൈർഘ്യത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കണമെന്നു വിചാരിക്കുന്നില്ല. എങ്കിലും ലക്ഷ്മീഭായി മാസികക്കാരുടെ അഭിപ്രായം പകർത്താതിരിക്കാൻ തോന്നുന്നില്ല:

'തർജ്ജമയ്ക്കിറങ്ങിപ്പുറപ്പെട്ടു പലരും അബദ്ധത്തിൽ ചാടുന്നതു് ഈയിട സാധാരണമായിരിക്കുന്നു. ഈ ദോഷം പററാതിരിക്കണമെങ്കിൽ, കവിതക്കളരിയിൽ വളരെക്കാലം നല്ലവണ്ണം കച്ചകെട്ടി പയററാതെ നിവൃത്തിയില്ല. ഇങ്ങിനെ പയററി കൈയും മെയ്യും ചൊട്ടും മററും ഉറച്ച

കവിവീരനാണു കെ. സി. കേശവപിള്ളയെന്നു സാഹിത്യരസികന്മാരായ മലയാളികൾക്കൊക്കെ അറിയാവുന്നതാണ്.......രസാൎത്ഥാലങ്കാരങ്ങൾ വിടാതേയും ഭാഷാലാളിത്യം കുറയാതേയും ചരിത്രസംബന്ധമായ ഈ മഹാകാവ്യത്തെ മലയാളത്തിലാക്കിയ കേശവപിള്ള അവർകളോടു കേരളീയർ പ്രത്യേകം കൃതജ്ഞതയുള്ളവരായിരിക്കേണ്ടതാണു......'

ആററുങ്ങൽ മൂത്തതമ്പുരാൻ—ഇന്നത്തെ മഹാറാണി റീജൻറു—തിരുമനസ്സിലെ പള്ളിക്കെട്ടു സംബന്ധിച്ചു ൧൦൮൧-ൽ എഴുതിയതാണു പള്ളിക്കെട്ടുവൎണ്ണനം തുള്ളപ്പാട്ട്. ഒരിക്കൽ ഇതു തുള്ളിയതിനെ തൃക്കൺപാൎത്ത മൂത്തതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കവിക്കു വിലപിടിച്ച ഒരു സാൽവായും, അവിടത്തെ വരനായ രാമവൎമ്മ കോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ഒരു കസവുപട്ടുകരയും സമ്മാനിക്കയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. മാനസോല്ലാസം എന്ന പദ്യകൃതി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചതു ൧൦൮൨-ലാണ്. ൧൦൮൩-ൽ വിക്രമോൎവ്വശീയം എന്ന കാളിദാസനാടകം സംഗീതനാടകരൂപത്തിൽ തൎജ്ജമ ചെയ്തു. ഈ നാടകത്തെ സംസ്കൃതത്തിൽനിന്നു മലയാളത്തിലേക്കു മൂന്നുപേർ തൎജ്ജമ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. രണ്ടുപേരും ഭാഷാനാടകമായിട്ടാണു തൎജ്ജമ ചെയ്തതു്. കെ. സി. മാത്രം ഗദ്യത്തിനു ഗദ്യവും പദ്യത്തിൻെറ സ്ഥാനത്തെല്ലാം പാട്ടുമായിട്ടാണു പരിഭാഷപ്പെടുത്തിയതു്. സദാരാമയിൽ ഇടയ്ക്കിടക്കെങ്കിലും ശ്ലോകങ്ങൾ കാണാം. വിക്രമോൎവ്വശീയത്തിൽ ശ്ലോകമേയില്ല. എല്ലാം സംഗീതമയംതന്നെ. കവിക്കു പണ്ടുതന്നെ ലബ്ധമായ സരസഗായകകവിത്വം ഇതുകൊണ്ടു ഒന്നുകൂടി ലബ്ധപ്രതിഷ്ഠമാവുകയാണുണ്ടായതു്. പക്ഷെ, എന്തുകൊണ്ടോ, സദാരാ

മയെപ്പോലെയുള്ള പ്രസിദ്ധിയും പ്രചാരവും വിക്രമോവ്വ ശീയത്തിനു സിദ്ധിച്ചില്ലെന്നു പറഞ്ഞേതീരു. ൧൦൭൫-ലെഴുതിയ കല്യാണദപ്പണം, ൧൦൭൬-ൽ എഴുതിത്തീൎത്ത ഗാനമാലിക, അഭിനയഗാനമാലിക എന്നീ കൃതികൾ സഹൃദയലോകത്തെ അക്കാലത്തു വല്ലാതെ ആകൎഷിച്ചിരുന്നവയാണ്. ൧൦൭൭-ൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചതാണു സംഗീതമാലിക. മുൻപുതന്നെ 'സരസഗായകകവി'യായിത്തീൎന്നിരുന്ന കെ. സി. കേശവപിള്ളയെ, കേരളകാളിദാസനായിരുന്ന കേരളവൎമ്മ വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സു കൊണ്ടു ഒരു പടികൂടി ഉയൎത്തി, 'സരസഗായകകവിമണി'യാക്കിത്തീൎത്തതു് ഈ സംഗീതമാലികയിലെ തൂക്കെവിളയാട്ടംകൊണ്ടത്രെ. പല ലഘുപദ്യകൃതികൾ ചേൎത്തുച്ചടിച്ച സാഹിത്യവിലാസം സഹൃദയസമക്ഷം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടതും ൧൦൭൭-ൽ തന്നെയാണ്. സന്മാൎഗ്ഗകഥകൾ എന്നൊരു കൃതികൂടി കെ. സി. യുടെ വകയായിട്ടുണ്ടെന്നറിയുന്നു.

ഇതിനുമേൽ വിവരിച്ച സാഹിത്യപരിശ്രമംതന്നെ ചരിത്രനായകൻെറ നാമധേയത്തെ സുപ്രസിദ്ധമാക്കിത്തീൎത്തിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ഇതിനടിയിൽ വിവരിക്കാൻപോകുന്ന മറെറാരു സംഭവമാണു അദ്ദേഹത്തെ അജരാമരനാക്കിത്തീൎത്തതു്. ഭാഷാസാഹിത്യത്തിൽ ഒരു പുതിയ പ്രസ്ഥാനം വെട്ടിത്തുറന്നുകൊണ്ടുണ്ടായ ആ ജൈത്രയാത്രയിൽ, അദ്ദേഹത്തിനുഎതിരായി പ്രത്യക്ഷമായും പരോക്ഷമായും പല പ്രബലകക്ഷികളും പ്രവൎത്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നുവെങ്കിലും ഒടുവിൽ വിജയലക്ഷ്മി വരണംചെയ്തതു നമ്മുടെ ചരിത്രനായകനെത്തന്നെയായിരുന്നു. സാഹിത്യസാമ്രാജ്യത്തിൽ ഒരു വലിവിപ്ളവത്തെ ഉണ്ടാക്കിയ ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസവഴക്കിനെപ്പററിയാണു ഞാൻ സൂചിപ്പിക്കുന്നതെന്നു ഇപ്പോൾ

വായനക്കാരുടെ മനസ്സിലായിരിക്കുമല്ലോ. ൧൦൮൪ മീനമാസത്തിൽ തിരുവനന്തപുരത്തുവെച്ചു നടന്ന ഒരു കലാശാലാസാഹിത്യസമാജവാർഷികയോഗത്തിൽവെച്ചു കെ. സി. വായിച്ച 'ഭാഷാകവിത' എന്ന ഒരുപന്യാസത്തിൽ പ്രാസവിഷയകമായി പുറപ്പെടുവിച്ച ചില അഭിപ്രായങ്ങളാണു് ദ്വി: പ്രാസവഴക്കിന്റെ നിദാനമെന്നു ഇന്നു അധികമാക്കും അറിവുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ആ അഭിപ്രായങ്ങളെ ഖണ്ഡിച്ചുകൊണ്ടു ഉള്ളൂർ എസ്സ്. പരമേശ്വരയ്യരവർകൾ ഒരു പ്രത്യാഖ്യാനമെഴുതി. അവിടന്നാണു ആ വഴക്കു മൂത്തതു. പിന്നീടു തൽസംബന്ധമായി വളരെക്കാലത്തേക്കു ദീർഘമായ വാദപ്രതിവാദം നടന്നതും ഇരുകക്ഷിയിലും പ്രബലന്മാരായ പലരും തൂലികായുധവുമേന്തി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടതും ഒടുവിൽ സാഹിത്യപരമായ വാദപ്രതിവാദമെന്ന നില വിട്ടു വ്യക്തിപരമായ വിദ്വേഷത്തിൽ കാര്യം കലാശിക്കുമെന്നുള്ള ഘട്ടമായപ്പോൾ സാഹിത്യസാമ്രാജ്യസാർവ്വഭൌമനായിരുന്ന കേരളവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ മദ്ധ്യസ്ഥന്റെ നിലയിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു 'ഇലയ്ക്കും മുള്ളിനും കേടില്ലാത്ത'വിധത്തിൽ കാര്യം ഭംഗിയായി കലാശിപ്പിച്ചതും മററും പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. അന്നുമുതൽക്കാണു് രാജരാജവർമ്മപ്രസ്ഥാനം എന്ന ഒരു പുതിയ പ്രസ്ഥാനം അടിയുറച്ചതു്. ആ പ്രസ്ഥാനം പ്രായോഗികവും സരസവുമാണെന്നു ഉദാഹരിച്ചു കാണിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി കെ. സി. എഴുതിയ ഒരു മഹാകാവ്യമാണു 'കേശവീയം.' പ്രാസവഴക്കു സാഹിത്യലോകത്തിൽ അനാശാസ്യമായ ചില അന്തഃഛിദ്രങ്ങളെയൊക്കെ വരുത്തിവെച്ചതിൽ വ്യസനിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, കേശവീയത്തെപ്പോലെയുള്ള ഒരു മഹാകാവ്യത്തിന്റെ ലാഭംകൊണ്ടു ഭാഷാസാഹിത്യത്തിനുണ്ടായിട്ടുള്ള അനർഘമായ

സമ്പാദ്യത്തോടു താരതമ്യപ്പെടുത്തിനോക്കുമ്പോൾ, താല്ക്കാലികം മാത്രമായ ആ വ്യസനം തീരെ നിസ്സാരമാണെന്നു വേണം പറയാൻ. കേശവീയത്തിന്റെ ആവിർഭാവത്തിനുശേഷം— പ്രാസവഴക്കിനുശേഷം—ഭാഷാകവിതാപഥം തന്നെ ആമൂലശിഖം രൂപാന്തരപ്പെട്ടുപോയിരിക്കുന്നു.

പാദം നാലിലുമൊത്തുവെന്നു വരണം
രണ്ടാമതാമക്ഷരം
വൃത്തം പൂർത്തിവരായ്കിലോ വിടവട-
ച്ചീടാം നിരർത്ഥോക്തിയാൽ
യതിക്കേണ്ട യതിക്കു സംസ്കൃതപദം
കുത്തിച്ചെലുത്താം മുറ-
യ്ക്കർത്ഥം ചേർന്നുവരും മുറയ്ക്കു തനിയേ
ശ്ലോകം ചമയ്ക്കണം

എന്നുള്ള ധാരണ നീങ്ങി,

അന്യൂനാനതിരിക്തമായ്‌വിലസണം
ശബ്ദങ്ങളർത്ഥങ്ങളും
പ്രാസാദ്യാഭരണങ്ങൾ വാങ്ങുവതിനാ-
യർത്ഥം കളഞ്ഞീടൊലാ
ദോഷം നീക്കി വളച്ചുകെട്ടുകളൊഴി-
ച്ചൗചിത്യമോർത്താതണം
സൽകാവ്യോചിതമായ വസ്തു വിവിധം
വ്യംഗ്യം വിളങ്ങുംവിധം

എന്നുള്ള ബോധം സാഹിത്യലോകത്തിൽ പൊതുവേ പരന്നതു ഈ വാദപ്രതിവാദത്തിനു ശേഷമായിരുന്നു. ഇങ്ങിനെ ദ്വി. പ്രാസവഴക്കു സാഹിത്യത്തിൽ ആശാസ്യമായ പല സൽഫലങ്ങളേയും ഉളവാക്കി. വാസ്തവത്തിൽ ഇദ്ദേ

ഹം മററു പല വിഷയങ്ങളിലും പ്രവർത്തിച്ചു സമ്പാദിച്ച പേരും പെരുമയും, ദ്വി. പ്രാസവഴക്കുകൊണ്ടുണ്ടായിട്ടുള്ള സദ്യശസ്സിൻെറ പിന്നിൽ മാത്രമേ നില്ക്കുന്നുള്ളു.

കെ. സി. യുടെ കവിതയ്ക്കുള്ള പ്രധാനമായ ഒരു ഗുണം പ്രസാദമാകുന്നു. ലാളിത്യത്തിലും മണിപ്രവാളശുദ്ധിയിലും അദ്ദേഹം വളരെ ശ്രദ്ധപതിച്ചിരുന്നു. ദ്രുതകവിതയിൽ അദ്ദേഹം അതിസമർത്ഥനായിരുന്നു എന്നു പലപ്പോഴും പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, അങ്ങിനെയുള്ള വല്ല പ്രത്യേക ഘട്ടങ്ങളിലുമല്ലാതെ സാധാരണയായി ദ്രുതകവനം ചെയ്തു കുറെ കൃതികൾ സൃഷ്ടിച്ചു പേരുകേൾക്കണമെന്നു ഒരിക്കലും അദ്ദേഹത്തിനു വിചാരമില്ലായിരുന്നു. കേശവീയം മുതലായ കൃതികളിലെ ഓരോ പദ്യങ്ങളും, അവ എത്ര ദീർഘാലോചനയുടേയും തേച്ചുമിനുക്കലിൻെറയും ഫലങ്ങളാണെന്നു വിളിച്ചുപറയുന്നുണ്ട്. ഒരു നിമിഷത്തിനുള്ളിൽ ഒരു പുസ്തകം എഴുതിത്തീർത്തുകൊണ്ടു ഭാഷയ്ക്കു യാതൊരു ഗുണവും ഉണ്ടാകാനില്ല. പ്രാചീനകവികളിൽ അധികമാരും ഈ മാർഗ്ഗത്തിൽ കൂടി സഞ്ചരിച്ചതായിട്ടും അറിയുന്നില്ല. അതു അവരുടെ അശക്തികൊണ്ടായിരിക്കാൻ ഇടയില്ല. അതിൻെറ നിഷ്പ്രയോജനതത്വംകൊണ്ടു തന്നെയായിരിക്കണം. ഈ തത്വം കേശവപിള്ള നല്ലപോലെ മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. ഏതെങ്കിലും ഒരുതരത്തിലുള്ള കവിതകൊണ്ടുമാത്രം തൃപ്തിപ്പെടാതെ പലതരത്തിലുള്ള പാട്ടുകൾ, നാടകങ്ങൾ, ആട്ടക്കഥകൾ, മണിപ്രവാളകൃതികൾ, മഹാകാവ്യങ്ങൾ, തർജ്ജമകൾ, സംസ്കൃതകൃതികൾ എന്നിങ്ങിനെ നാനാമുഖമായ സാഹിതീസേവാമാർഗ്ഗങ്ങളെയാണു നമ്മുടെ ചരിത്രനായകൻ അവലംബിച്ചിരുന്നതെന്നുള്ളതും ഒരു പ്രത്യേകതയാണല്ലോ.

പദ്യമെഴുതുന്നവർ ഗദ്യരചനയിൽ സാമർത്ഥ്യം കുറഞ്ഞവരായിരിക്കുമെന്നു ഒരു ധാരണ സാധാരണക്കാർക്കുണ്ടു്. ഒരുപക്ഷെ അതിൽ അല്പം വാസ്തവവുമുണ്ടായിരിക്കാം. എന്നാൽ കെ. സി. ക്കു പദ്യത്തെപ്പോലെ തന്നെ ഗദ്യവും അധീനമായിരുന്നു. പ്രാസവഴക്കുകാലത്തു അദ്ദേഹം എഴുതിയിട്ടുള്ള ഗദ്യലേഖനങ്ങൾ തന്നെ ഇതിനുള്ള ഉത്തമോദാഹരണങ്ങളാണു്. പുസ്തകരൂപത്തിൽ ഗദ്യകൃതികൾ ഒന്നും എഴുതിട്ടുള്ളതായിട്ടറിവില്ല. പത്രങ്ങൾക്കും മാസികകൾക്കും പല നല്ല ലേഖനങ്ങളും എഴുതിയിട്ടുണ്ടു്.

രാജാക്കന്മാരിൽനിന്നും പ്രഭുക്കന്മാരിൽനിന്നും ഇത്ര അധികം സമ്മാനങ്ങൾ വാങ്ങിയിട്ടുള്ള ഭാഷാകവികൾ വേറെയുണ്ടെന്നു തോന്നില്ല. അതാതു സന്ദർഭങ്ങളിൽ കിട്ടിയിട്ടുള്ള രാജസമ്മാനങ്ങളെപ്പററിയും മററും മേൽ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. അതിനു പുറമേ, വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ, നാടുനീങ്ങിയ ആററുങ്ങൽ മൂത്ത തമ്പുരാൻ, ചിത്രമെഴുത്തു കോയിത്തമ്പുരാൻ, കോഴിക്കോട്ടു എടത്രാപ്പാട്ടു തമ്പുരാൻ, മാനവിക്രമ ഏട്ടൻതമ്പുരാൻ തുടങ്ങിയ അനവധി പ്രഭുക്കന്മാരിൽനിന്നും പല വിലയേറിയ പാരിതോഷികങ്ങളും ഇദ്ദേഹത്തിനു കിട്ടിയിട്ടുണ്ടു്.

ചരിത്രനായകൻെറ കൃത്യനിർവ്വഹണം അസൂയാജനകമത്രെ. തിരുവനന്തപുരത്തു താമസിച്ചിരുന്നപ്പോൾ എത്രമാത്രം ജോലിത്തിരക്കുണ്ടായിരുന്നു എന്നു മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചുവല്ലോ. എന്തൊക്കെയായാലും കൃത്യസമയത്തു ഓരോ ജോലിയും നിർവ്വഹിക്കണമെന്നു അദ്ദേഹത്തിനു നിർബ്ബന്ധമുണ്ടായിരുന്നു. ഗ്രന്ഥപരിശോധനയും സർട്ടിഫിക്കറെറഴുത്തും അദ്ദേഹത്തെ ക്രമത്തിലധികം പിടിപ്പിച്ചിരുന്നതായി കാണുന്നു. കെ. സി. യുടെ ഡയറി പരിശോ

ധിച്ചു ൧൨ കൊല്ലത്തെ കണക്കെടുത്തു നോക്കിയതിൽ, ശരാശരി മാസത്തിൽ ഒരു പുസ്തകം വീതം പരിശോധിച്ചു തിരുത്തിക്കൊടുത്തിട്ടുള്ളതായി കാണുന്നു. പുതുതായി ഒരു പുസ്തകം എഴുതുന്നതിനേക്കാൾ ശ്രമാവഹമാണ്, മറെറാരാൾ എഴുതിയ പുസ്തകം പരിശോധിച്ചു തിരുത്തുന്നതെന്നു അറിയാവുന്നവക്കറിയാം. ഈ വക ക്ലേശങ്ങളൊക്കെ അദ്ദേഹം സഹിച്ചിരുന്നതു ഭാഷാഭിമാനം ഒന്നുകൊണ്ടു മാത്രമായിരിക്കണമെന്നുള്ളതു തീച്ചയാണല്ലൊ.

തൻെറ ജീവിതത്തിലെ ഒരു പ്രധാന പരിശ്രമഫലമായി കവിതന്നെ ഗണിച്ചിരുന്ന 'കേശവീയം' അച്ചടിച്ചു കാണുന്നതിനുള്ള ഭാഗ്യം അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായില്ല. അതിനുമുമ്പ് ൧൦൮൯ൽ ചിങ്ങം ൧൧ ാംനു- അദ്ദേഹം കിടപ്പിലായി. അന്നുവരെ പതിവുപോലെ കൊട്ടാരത്തിൽ പോയിരുന്നു. മുതുകിൽ ഒരു പരുവായിരുന്നു സുഖക്കേട്. ൧൧-ാംനു-യിലെ ഡയറിയിൽ ഒരിടത്തു ഇങ്ങിനെ കാണുന്നു:—'മനോരമ വായിച്ചു, കൊട്ടാരത്തിലെ കുറുപ്പിൻെറ മകൻ എൻ. മാധവൻപിള്ള കൊണ്ടുവന്ന സോദരിമരണവിലാപരൂപമായ അമ്പതോളം ശ്ലോകം നോക്കിത്തിരുത്തിക്കൊടുത്തു. ഭാഗ്യോദയം, കേസരി, സത്യനാദം ഇവ വായിച്ചു. തിരുവല്ലാ വേങ്ങൽ കെ. ജി. ഇട്ടിവൈദ്യൻ എന്ന ആൾ അയച്ചു ബാലപരിശീലനവും രജതജൂബിലിസ്മാരകം വഞ്ചിപ്പാട്ടും കിട്ടി വായിച്ചു. സന്തോഷമായെന്ന വിവരത്തിനു മറുപടിയെഴുതി......' നോക്കുക, കൃത്യനിഷ്ഠയുടെ പാരമ്യം!

൧൨-ാം തീയതി മുതൽ കൊട്ടാരത്തിലേക്കു പോക്കു നിറുത്തി. സുഖക്കേടിൻെറ വിവരം കേട്ട ഉടനെ ശ്രീമൂലം മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് കൊട്ടാരം ഡാക്ടരായിരുന്ന മിസ്റ്റർ വി. എൻ. നാരായണപിള്ളയെ ചികിത്സയ്ക്കാ

യി പ്രത്യേകം ചട്ടംകെട്ടി അയയ്ക്കുയുണ്ടായി. ൧൮-ാം തിയ
തിവരെ വീട്ടുജ്ജോലികൾ ഒരുവിധം നടത്തിയിരുന്നു. അ
ന്നു തിരെ കിടപ്പിലായി. ൧൯-ാം തിയതിയിലെ ഡയറി
യും കൂടി സ്വന്തം കയ്യക്ഷരത്തിലെഴുതിയതായി കാണുന്നു
ണ്ട്. മരണശയ്യയിൽ കിടക്കുന്ന ആ അവസരത്തിൽ പോ
ലും കേ.ശവീയത്തിൻെറ പ്രൂഫ് അദ്ദേഹം തന്നെത്താൻ പ
രിശോധിച്ചിരുന്നു എന്നറിയുമ്പോൾ ആ മഹാകാവ്യത്തോ
ടു അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്ന മമത എത്രമാത്രമാണെന്നു പ്ര
ത്യേകം പറയാതെ തന്നെ വെളിപ്പെടുന്നുണ്ടല്ലോ. ൨൦-ാം
തിയതി പകൽ പന്ത്രണ്ടേകാൽ മണിക്കു മയ്യനാട്ടു ജോസ
പ്പ്, സി. വി. കുഞ്ഞുരാമൻ എന്നിവർ കാണാൻ പോയിരു
ന്നു. അപ്പോഴേക്കും വളരെ ക്ഷീണിച്ചിരുന്നു എങ്കിലും 'ഇ
നി ഒരവസരത്തിൽ കാണാം' എന്നു മാത്രം പറഞ്ഞു.
൧൫ മിനിട്ട് കഴിയുന്നതിനു മുമ്പ്—പന്ത്രണ്ടര മണിക്കു ത
ന്നെ—ഇഹലോകവാസം വെടിയുകയും ചെയ്തു. ശവസം
സ്കാരത്തിനായി പട്ടും കച്ചയും അന്നത്തെ മററു ചെലവുക
ൾക്കായി ൧൫൦ പണവും കൊട്ടാരത്തിൽനിന്നു അയച്ചുകൊ
ടുക്കുകയുണ്ടായി. പുത്തൻകോട്ട എന്ന ശ്മശാനഭൂമിയിലാ
ണ് ശവസംസ്കാരം നടത്തിയത്.

III

കോട്ടയത്തു കേരളവൎമ്മതമ്പുരാൻ

ഇതരരാജ്യങ്ങളിലെന്നപോലെ, തൂലികയും ഖഡ്ഗവും ഒരുപോലെ പ്രയോഗിച്ചു 'രാജകവി'ത്വം സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ള മഹാന്മാരുടെ എണ്ണം കേരളത്തിലും ഒട്ടും അപൂൎവ്വമല്ല. ലക്ഷ്മിയും സരസ്വതിയും ഒരാളിൽത്തന്നെ പ്രസാദിക്കയില്ലെന്നുള്ള വിശ്വാസം ശരിയല്ലെന്ന് ഇക്കൂട്ടർ ദൃഷ്ടാന്തപൂൎവ്വം തെളിയിക്കുന്നു. ഒരുപക്ഷേ, ഉദ്ധതനായ പ്രതിയോഗിയെ ഭ്രൂമുഖപ്രണാമം ചെയ്യിക്കുവാൻ ഖഡ്ഗമേന്തിയ ഹസ്തംകൊണ്ടുതന്നെ ജനതാമദ്ധ്യത്തിലെ ആന്ധ്യതമസ്സകററുന്നതിനുള്ള നാരായപ്രയോഗവും ചെയ്തു് അതിമാത്രകൎക്കശങ്ങളായ കൎമ്മലോകരംഗങ്ങളേയും മൃദുലപേലവങ്ങളായ കാവ്യലോകരംഗങ്ങളേയും തുല്യപാടവത്തോടുകൂടി തരണംചെയ്തു ദിഗന്തവിശ്രാന്തകീൎത്തികളായിത്തീൎന്നിട്ടുള്ള രാജകവികൾ—അഥവാ, കവിരാജന്മാർ—കേരളത്തിലെപ്പോലെ ഇതരരാജ്യങ്ങളിൽ അത്ര അധികം ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടോ എന്നു സംശയമാണ്. ഭോജരാജാദികളുടെ ചരിത്രം ഐതിഹ്യമാത്രപ്രതിഷ്ഠിതമാണെന്നു വാദിക്കുന്നവരെപ്പോലും വാചംയമന്മാരാക്കിത്തീൎക്കത്തക്ക വിധം നിരാക്ഷേപവും നിരീക്ഷണക്ഷമവുമായ ചരിത്രരേഖകൾക്കു അധീനമായ ആധുനികകാലം, പല കേരളഭോജരാജന്മാരാലും അനുഗൃഹീതവും അലംകൃതവുമായിത്തീൎന്നിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതു നിൎവ്വിവാദമാണല്ലോ. ഇക്കൂട്ടത്തിൽ കൊല്ലവൎഷം ഒൻപതാംശതാബ്ദത്തെ തന്റെ സാന്നിദ്ധ്യംകൊണ്ടു സമുജ്ജ്വലമാക്കിത്തീൎത്തിരുന്ന ഒരു കവിരാജകേസരിയാണ് കോട്ടയത്തു കേരളവൎമ്മതമ്പുരാൻ.

കേരളീയരുടെ ചരിത്രലേഖനവൈമുഖ്യം ഈ മഹാ ന്റെ ജീവചരിത്രസംഭവങ്ങളേയും അന്ധകാരനിമഗ്ന മാക്കിത്തീർത്തിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃത്യമായ ജന്ന നകാലത്തേയോ ബാല്യദശയേയൊ, അഥവാ യുവദശയെ പ്പററിത്തന്നേയോ നമുക്കു പറയത്തക്ക യാതൊരറിവും കിട്ടിയിട്ടില്ല. വേണാട്ടുരാജവംശത്തിന്റെ ഒരു ശാഖയാ യ കോലത്തുനാട്ടു കുടുംബത്തിൽപെട്ടവരാണു കോട്ടയം തമ്പുരാക്കന്മാർ. ക്ഷത്രവീര്യം മൂർത്തീകരിച്ചു അവിടത്തെ രാജാക്കന്മാരുടെ ഇടയിൽ സരസ്വതീദേവിയാൽ സവി ശേഷം അനുഗൃഹീതരായ പലരും ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കി ലും അവരിൽ രണ്ടു 'കേരളവമ്മതമ്പുരാക്കന്മാ'രെപ്പററി മാത്രമെ നമുക്കിപ്പോൾ എന്തെങ്കിലും അറിയാൻ സാധി ച്ചിട്ടുള്ളു. അവരിൽ ഒരാൾ കിമ്മീരവധം മുതലായ കഥ കളികളുടെ കത്താവായ (വിദ്വാൻ) കേരളവമ്മതമ്പുരാനും മററൊരാൾ വാത്മീകിരാമായണാദികളുടെ കത്താവായ (വീ ര) കേരളവമ്മതമ്പുരാനും ആകുന്നു. ഇവരിൽ രണ്ടാമ ത്തെ ആളിനെപ്പററിയാണ് ഇവിടെ അല്പം പ്രസ്താവി ക്കാമെന്നു വിചാരിക്കുന്നത്.

ഇദ്ദേഹം രാമേശ്വരത്തേക്കു തീത്ഥയാത്രയായി പോ യ അവസരത്തിലാണ് ആദ്യമായി തിരുവിതാംകൂറിനെ സന്ദർശിച്ചതെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ആയുധാഭ്യാസത്തിൽ അതിനിപുണനും 'ശ്രീപോക്കലിദേവി'യെ ആരാധിച്ചു അനുഗ്രഹം വാങ്ങിയവനും പ്രശസ്തപണ്ഡിതനും സരസ കവിയുമായ ഈ മഹാന്റെ ജനനം കൊല്ലവഷം ഒ ൻപതാംനൂററാണ്ടിന്റെ പ്രഥമപാദത്തിലായിരുന്നിരിക്ക ണമെന്നൂഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഈ പരാക്രമിയുടെ അ പദാനങ്ങളെ ഉള്ളൂർ പരമേശ്വരയ്യരവർകളുടെ ഉമാകേ രളത്തിൽ ഇങ്ങിനെ വണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു.

'വാണിടുന്നുണ്ടവിടെയരിവംശാന്തകൻ കേരളാഖ്യ
ക്ഷോണിപാലൻ, യുവനൃപ,നസാമാന്യ സൌജന്യപൂർണ്ണൻ
വാണിലക്ഷ്മീധരകളെ വശത്താക്കിയോൻ, കീത്തിപീന-
ശ്രോണിനേത്രാഞ്ചലമധുകരാ രാമദേശായമാനൻ.

വാളിൻവായും നയനവുമൊരേ നേരമാരക്തമാവോൻ,
കാളിപ്പെണ്ണിൻ കടമിഴികളിക്കുന്ന കല്യാണരംഗം,
കേളിയ്ക്കോരപ്പോനരിയ വിജയശ്രീയുമായ്, വാനിൽവാഴും
ധൂളിക്കൂടം ദിശിദിശി പുകഴ്ത്തുന്ന ദോവ്വീയ്യമുള്ളോൻ.

സവ്വജ്ഞാംഘ്രിദ്വയമനുദിനം കൂപ്പുവോൻ, പൂക്കളമ്പാം
സവ്വജ്ഞാരിയ്ക്കുടയൊരുമദം മൂത്തിയാൽ തീത്തിടുന്നോൻ,
സവ്വജ്ഞാഗ്രേസര, നവനിതൻ ഗണ്യമാം പുണ്യലക്ഷ്മി-
സവ്വസ്വം, മേ കുശലമരുളാൻ തക്കവൻ തക്കമില്ല.'

കൊല്ലവഷം ൮൭൭-ൽ ആരുവാമൊഴിവഴി തിരുവിതാംകൂറിൽ കടന്നുകൂടിയ ഒരു മുകിലൻ തിരുവനന്തപുരം മണക്കാട്ട് എന്ന സ്ഥലത്തു പാളയമടിച്ചു പല അക്രമങ്ങളും തുടങ്ങിയതും, അന്നു രാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്ന ഉമയമ്മറാണി എട്ടുവീട്ടിൽപിള്ളമാരുടെ ഉപദ്രവംനിമിത്തം നെടുമങ്ങാട്ടുകൊട്ടാരത്തിൽ ഒളിച്ചോടിപ്പോയി താമസിച്ചതും, ആ അവസരത്തിൽ കുന്നിന്മേൽ കുരുപോലെ വന്നുചേന്ന മുകിലനെ ഓടിക്കുന്നതിനു മററു വഴിയൊന്നും കാണായ്കയാൽ കോട്ടയത്തുനിന്നു ഒരു കേരളവമ്മതമ്പുരാനെ ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി രാജ്യത്തെ രക്ഷിച്ചതും മററും ചരിത്രപ്രസിദ്ധങ്ങളായ സംഗതികളാണല്ലോ. ഈ കേരളവമ്മതമ്പുരാൻ തന്നെയാണ് നമ്മുടെ ചരിത്രനായകൻ. മുകിലൻെറ അക്രമം മൂന്നു കൊല്ലത്തോളം നിണ്ടുനിന്നതായും അക്കാലത്തു തിരുവിതാംകൂറിൽ പല മതപരിവ

ത്തനങ്ങളും മററും നടന്നതായും ചരിത്രം പറയുന്നു. തിരുവനന്തപുരത്തും മററും ധാരാളം മഹമ്മദിയകുടുംബങ്ങൾ സ്ഥിരവാസം തുടങ്ങിയതു അന്നുമുതൽക്കാണെന്നുള്ളതു തീച്ച തന്നെ. ഇങ്ങിനെ നാശോൻമുഖമായ തിരുവിതാംകൂറിനെ ആ അത്യാപത്തിൽനിന്നു രക്ഷിച്ച കേരളവമ്മതമ്പുരാൻ ഉമയമ്മറാണിയുടെ അപേക്ഷ അനുസരിച്ചു കുറെക്കാലംകൂടി തിരുവിതാംകൂറിൽതന്നെ താമസിക്കാൻ തിരുമാനിച്ചു.

കൊല്ലവഷം വ്യദിന്ന ചിങ്ങമാസം ആദ്യമായിരിക്കണം അദ്ദേഹം തിരുവിതാംകൂറിലെത്തിയതു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ റാണിയുടെനേരെ അകൃത്രിമമായ ഭയഭക്തിബഹുമാനങ്ങളുണ്ടായിരുന്ന ഏതാനും സ്വദേശികളെ ഒന്നിച്ചുകൂട്ടിച്ചേത്തു് അദ്ദേഹം തിരുവട്ടാററുവെച്ചു മുകിലനോടെതിത്തതു് വ്യദിന്ന ചിങ്ങം ൨൦-ാംനു-യാണെന്നു ചരിത്രരേഖകൊണ്ടു കാണുന്നു. മുകിലൻെറ ഭടന്മാർ ശൂരന്മാരും വിരന്മാരും സമരനിപുണന്മാരുമായിരുന്നു. തമ്പുരാനു ശേഖരിക്കാൻ സാധിച്ച സൈന്യത്തിനാകട്ടെ, രാജഭക്തിയിൽ മാത്രമേ പ്രാമാണ്യമുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അവരിൽ അധികംപേരും വെറും കൃഷിവലന്മാരായിരുന്നു. യുദ്ധത്തിൽ മുകിലസൈന്യം ജയിക്കുമെന്ന നിലയായി. തമ്പുരാൻെറ ആ അവസരത്തിലെ മനഃസ്ഥിതി പറഞ്ഞറിയിക്കുന്നതിനേക്കാൾ ഊഹിച്ചറിയുന്നതാണു് നല്ലതു്. ഒരു മഹാറാണി രാജ്യരക്ഷണത്തിനുവേണ്ടി ക്ഷണിച്ചു കൊണ്ടുവന്ന ഒരു രാജാപ്പു് — മാത്രമല്ല, പരാക്രമത്തിനു പേരുകേട്ട വടക്കൻകോട്ടയത്തു രാജകുടുംബത്തിൽപെട്ട ഒരു ക്ഷത്രിയൻ — തിരുവിതാംകൂറിൽവെച്ചു വിദേശിയായ ഒരു മുഹമ്മദിയ സേനാനിയാ

ൽ പരാജിതനാക്കപ്പെടുകയാണെങ്കിൽ ഉണ്ടാകാവുന്ന മാനഹാനി എത്രമാത്രമായിരിക്കുമെന്നു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ. ആ ഭക്തശിരോമണി തൻെറ നിത്യാരാധനാപാത്രമായ ശ്രീപോർക്കലിഭഗവതിയെ ഹൃദയപൂർവ്വം സ്മരിച്ചു; അതുകൊണ്ടും തൃപ്തിപ്പെടാതെ തിരുവട്ടാററ് ആദികേശവസ്വാമിയെ മനസ്സുരുകി പ്രാർത്ഥിച്ചു. ഇങ്ങിനെ ശത്രുസംഹാരപ്രാർത്ഥിയായി, ക്ഷേത്രത്തിലെ ഒററക്കല്ലമണ്ഡപത്തിൽ സാഷ്ടാംഗപ്രണാമവാനായി കിടക്കുന്ന അവസരത്തിൽ ഉണ്ടാക്കിയതാണത്രെ 'ആദികേശവസ്തോത്രം.' പണ്ടത്തെ മിക്ക കീർത്തനങ്ങളെയുംപോലെ അകാരാദിക്രമത്തിൽ സ്വരാക്ഷരങ്ങളെ പ്രഥമപാദാദിയിൽ സംഘടിപ്പിച്ചുണ്ടാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള പ്രസ്തുത സ്തോത്രം, തിരുവട്ടാററു കേശിമഥനൻെറ മാഹാത്മ്യത്തെ പുരസ്കരിച്ചു നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടതാണെന്നുള്ള മുദ്രയോടുകൂടി അവസാനിക്കുന്നു.

പരാജയഭീതനായി, വിജയപ്രാർത്ഥിയായി, ചഞ്ചലഹൃദയനായി, ക്ഷേത്രത്തിൽ ചെന്നു സ്വാമിയെ ആരാധിക്കുന്ന ഒരുവൻെറ മനഃസ്ഥിതി കവിതാരചനയ്ക്കു അനുകൂലമായിരിക്കുമോ എന്നു ഒരു ചോദ്യമുണ്ടായേക്കാം. വികാരംകൊണ്ടു നിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ഹൃദയത്തിൽനിന്നാണ് സാക്ഷാൽ കവിത പുറപ്പെടുന്നതെന്നുള്ള കവിധർമ്മമർമ്മംതന്നെയാണ് ഇതിനു സമാധാനം പറയേണ്ടത്. വിശേഷിച്ച് ശത്രുക്കളുടെ നിസ്സീമമായ പരാക്രമത്താൽ സ്വപക്ഷത്തിനു മിക്കവാറും പരാജയംതന്നെ സംഭവിച്ചേക്കുമെന്നുള്ള ആശങ്കകൊണ്ട് അത്യന്തം താന്തഹൃദയനായി ഭഗവച്ചരണങ്ങളെത്തന്നെ ഏകാവലംബമായി കരുതുന്ന ഒരു കവിഭക്തൻെറ ഹൃദയവികാരങ്ങൾ കവിതാ

രൂപത്തിലല്ലാതെ പുറപ്പെട്ടുവാൻ ന്യായമില്ലല്ലോ. ഈ വക അനുമാനങ്ങളൊന്നും ഇല്ലെങ്കിൽതന്നെയും ആ കവിതയിൽനിന്നു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ഭാഗങ്ങൾതന്നെ മേൽപറഞ്ഞ വാദമുഖത്തിൽ ശരിയായ സമാധാനം പറവാൻ പൎയ്യാപ്തമായിരിക്കുമെന്നുള്ളതിൽ സംശയമില്ല.

൭. ‘അഹികുലവരശയന, രമാവര, മഹിതപദാം-
        ബുജനതപാതക
    ദഹന, ജനാൎദ്ദന, ദനുജാന്തക, ദരസരസിജ
        ധര, കരുണാകര,
    അഹമഹമികയൊടു പൊരുവാൻ വരുമഹിതരെ
        യുധി സപദി ജയിപ്പതി-
    നഹരഹരൊരുവരമരുളീടുക കേശിമഥന,
        നാഥ തൊഴുന്നേൻ.

൮. ആതങ്കം മനസി വളൎക്കും മാതംഗങ്ങളു-
        മതിഘവഗാൽ
    ശ്രിതങ്ങും പെരിയ തുരംഗമജാലങ്ങളോടും
        ശേവുകരും
    ഏതും ഭയമിയലാതെ വന്നീറിന മദമൊ
        ടു പൊരുമ്പോൾ
    നിതന്നെ ജയിച്ചരുളീടുക കേശിമഥന,
        നാഥ തൊഴുന്നേൻ.

൯. അക്ഷതബലമിയലും രിപുകുലമൊക്കെ മുടി-
        ച്ചിഹ പുരളീശം
    വഞ്ചിക്ഷിതി കേരളസംജ്ഞം രക്ഷ വിഭോ
        രക്ഷമുദാമാം

പക്ഷീശ്വരവാഹന, സജ്ജനരക്ഷക, വിമത
ക്ഷയകാരണ,
അക്ഷയയശസൽഗ്ഗുരു മാധവ കേശിമഥന
നാഥ തൊഴുന്നേൻ.

൪. പരിപുഷ്ടാടോപമൊടരിജ്ജനമെതിരിട്ടു
വരുമ്പോളടവുകൾ
തറിവെട്ടിടുംപടി പാഞ്ഞവരിഹ പെട്ടുവരു-
ന്നതിവേഗാൽ
ഒരുവട്ടമുണന്നരുളീടുക പരിപുഷ്ടി
കലന്നു വിഭോ മയി
തിരുവട്ടാറതിൽ മരുവീടിന കേശിമഥന
നാഥ തൊഴുന്നേൻ.

ഒടുവിൽ മുകിലൻ പരാജിതനായി പിൻവാങ്ങിയ കഥ നമുക്കറിയാമല്ലോ. തിരുവിതാംകൂറിൻെറ വിജയത്തിന്നു കാരണവും കേരളവമ്മനിമ്മിതവുമായ ഈ 'ആദികേശവസ്തോത്രം' തെക്കൻതിരുവിതാംകൂറിലെ മിക്ക ഹിന്ദുഭവനങ്ങളിലും ഒരു പ്രഭാതസ്തോത്രത്തിൻെറ നിലയിൽ ഇന്നും ഉപയോഗിച്ചുവരുന്നതായിട്ടാണ് പറയപ്പെടുന്നതു്. പ്രസ്തുത സ്തോത്രത്തെപ്പററി ഒരു നിരൂപകൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു് ഇങ്ങിനെയാണ്:—

'ഈ കീത്തനം തൽകത്താവിൻെറ സ്വഭാവത്തെ സ്ഫുടമായി പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നുണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തിൻെറ ഈശ്വരഭക്തിയും ഈശ്വരവിശ്വാസവും സ്ഥിരപ്രതിജ്ഞയും അധമ്മവിദ്വേഷവും ഈ കവിതയുടെ വീയ്യസാരത്തെ സവ്വഥാ പരിപുഷ്ടമാക്കുന്നു. സാധാരണ മനുഷ്യരെപ്പോലെ ഭയങ്കരശത്രുവിൽനിന്നു അഭയം അരുളണേ എന്നല്ല അദ്ദേഹം പ്രാത്ഥിക്കുന്നതു്. പ്രത്യുത, ആ ശത്രുവിനെ

രണാങ്കണത്തിൽവെച്ചെതിരിട്ടുന്നതിനും അവനെ തിരുവിതാംകൂറിൽനിന്നു ഓടിക്കുന്നതിനും തക്കതായ പ്രാപ്തി നല്കണമെന്നു വിരോചിതമായ ഭാഷയിൽ അർത്ഥിക്കയാണ ദ്ദേഹം ചെയ്യുന്നതു്. പൌരുഷത്തെ ജീവനേക്കാൾ വിലമതിച്ചു്, പരിരക്ഷിച്ചു് വീരസ്വർഗ്ഗം പ്രാപിച്ചിട്ടുള്ള ജനസമുദായാംഗങ്ങൾ വർത്തിക്കുന്ന ഭൂമുഖഭാഗങ്ങളിലും കാലങ്ങളിലുംമാത്രം ജനിക്കുന്നതായ ഈമാതിരി കവിതകൾ ഒരു ഭാഷയിൽ എത്രത്തോളം വർദ്ധിച്ചുകാണുന്നുവോ ആ ഭാഷ സംസാരിക്കുന്ന ജനങ്ങൾ ഐശ്വര്യത്തിലും വീര്യത്തിലും അത്രത്തോളം മുന്നോട്ടു കയറുകയാണു് ചെയ്യുന്നതു്. ഇതുപോലെ ഉദ്വേഗജനകങ്ങളായ ഒന്നോ രണ്ടോ പദ്യശകലങ്ങൾ അനേകായിരം പടയാളികളെ മുന്നോട്ടുകുതിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു വീരസമുദായചരിത്രങ്ങൾ നമ്മെ ധരിപ്പിക്കുന്നുണ്ടു്. പ്രാചീനഭാരതത്തിലും ഈ മാതിരി രണകവനങ്ങൾ ഒട്ടും കുറവല്ലായിരുന്നു. കേരളത്തിൽതന്നെ മനുഷ്യമനസ്സിന്റെ ക്ഷീണത്തെ ഭസ്മീകരിച്ചു് ആശയും ധൈര്യവും വീര്യവും നല്കി ഓരോ ഞരമ്പിനും വേറെവേറെ ചൂടേല്പിക്കുന്നതായി അനവധി ഗാനങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവയൊക്കെ അനന്തരകാലത്തിലെ അനാശാസ്യഗതികളുടെ അപ്രതിഹതപ്രവാഹത്തിൽപ്പെട്ടു മാഞ്ഞുമറഞ്ഞു പോവുകയാണു് ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്. അതുകൊണ്ടു് അന്നത്തെ വീരഗാനങ്ങളുടെ പ്രാതിനിധ്യം വഹിച്ചു് നമ്മുടെ മുമ്പിൽ ആവിർഭവിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ സ്തോത്രത്തെ ഓരോ ഭാഷാഭിമാനിയും സാദരം ഹൃദിസ്ഥമാക്കേണ്ടതാണു്.'

മുകിലനുമായുണ്ടായ യുദ്ധത്തിൽ വിജയശ്രീലാളിതനായിത്തീർന്ന കേരളവർമ്മരാജാവു്, അനേകസഹസ്രം ജനങ്ങളുടെ ആശിസ്സുകളാൽ പരിപൂജിതനായി തിരുവനന്ത

പുരത്തേക്കു മടങ്ങുകയും രാജശാസന മറുത്തു തലപൊക്കിയിരുന്ന ദുഷ്ടന്മാരെ ഓരോ അവസരങ്ങളിലായി അമച്ചവരുത്തുകയും ചെയ്തു. ഇതുകൂടാതെ പുത്തൻകോട്ടയിലുണ്ടായിരുന്ന കൊട്ടാരം പൊളിച്ചുമാററി തേവാരത്തുകോയിക്കൽ, വലിയകോയിക്കൽ എന്നിങ്ങിനെ രണ്ടു രാജമന്ദിരങ്ങൾ പണികഴിപ്പിച്ചതും ഇദ്ദേഹംതന്നെയായിരുന്നു. ശത്രുക്കളുടെ ആക്രമം പിന്നെയും ഉണ്ടാകുന്നപക്ഷം, അതിനെ തടുക്കുന്നതിനു പര്യാപ്തമാകുംവിധം കാലാൾപ്പടയേയും കുതിരപ്പടയേയും ഏപ്പെടുത്തി. അതിനുശേഷംമാത്രമാണു് അദ്ദേഹത്തിൻെറ ശ്രദ്ധ രാജ്യഭാരണപരിഷ്കരണവിഷയത്തിൽ പതിഞ്ഞതു്. അക്കാൎയ്യത്തിലും ഉമയമ്മറാണിയുടെ ആവശ്യപ്രകാരം അദ്ദേഹം പലതും പ്രവൎത്തിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഇക്കാലത്തു അദ്ദേഹം ചെയ്ത ഏൎപ്പാടുകൾ ഏകദേശം, സുപ്രസിദ്ധനായ മാൎത്താണ്ഡവൎമ്മമഹാരാജാവുതിരുമനസ്സിലെ രാജ്യഭരണകാലംവരെ നിലനിന്നുവെന്നു തിരുവിതാംകൂർചരിത്രം പറയുന്നു.

പുതുതായി പണിയിച്ച വലിയകോയിക്കൽ കൊട്ടാരത്തിൽതന്നെയായിരുന്നു അദ്ദേഹം താമസിച്ചിരുന്നതു്. പിന്നീടു ശത്രുക്കളോടു് എതിരിടേണ്ട ആവശ്യം അദ്ദേഹത്തിനു നേരിട്ടില്ല. തൻമൂലം മനഃസ്വാസ്ഥ്യതയോടുകൂടിയാണു് കാലംകഴിച്ചിരുന്നതു്. അക്കാലത്തെ സാഹിതീസേവയുടെ ഫലമായിട്ടാണു് കേരളവൎമ്മരാമായണവും, വൈരാഗ്യചന്ദ്രോദയവും ഉണ്ടായിട്ടുള്ളതു്. എഴുത്തച്ഛൻെറ അദ്ധ്യാത്മരാമായണവും, രാമചരിതം, രാമകഥപ്പാട്ടു മുതലായ ഇതരകൃതികളും ഭാഷയിലുള്ളപ്പോൾ വീണ്ടും രാമായണകഥാവിഷയകമായ ശ്രമം നിഷ്പ്രയോജനമല്ലേ എന്നു വായനക്കാൎക്കുണ്ടാകാവുന്ന സംശയത്തെ തമ്പുരാൻ ഇങ്ങിനെ പരിഹരിക്കുന്നു:—

'പലരും പലവിധം ഭാഷയിൽ ചൊല്ലുന്നുണ്ട്
ഫലമെന്തതിലേകമിതിലെന്നതും ചൊല്ലാം
മൂലത്തിലുള്ള കഥയൊട്ടുമേയൊഴിയാതെ
ചാലവേ പറവൻ ഞാൻ ഗ്രന്ഥവിസ്താരത്തോടെ
ശബ്ദാർത്ഥാലങ്കാരങ്ങൾ പാരമായ് ദിക്ഷിച്ചില്ല
ഗ്രൂഢമായുള്ള പൊരുൾ മൂഢർക്കും തിരിയുവാൻ
ഊഢവൈശദ്യമായിച്ചൊല്ലുവേൻ മടിയാതേ.'

ഇതിൽനിന്നു കേരളവർമ്മരാമായണം വാത്മീകിരാമായണത്തെ ഒട്ടുമുക്കാലും അനുകരിച്ചുള്ള ഒരു കൃതിയാണെന്നു വരുന്നുണ്ടല്ലോ. 'ഇതിൽ ബാലകാണ്ഡം മുതൽ സുന്ദരകാണ്ഡംവരെ വലിയകോയിക്കൽകൊട്ടാരത്തിൽവെച്ചു കുറവുതീർത്തപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ ശത്രുക്കൾ വെട്ടി അപായപ്പെടുത്തുകയാൽ ശേഷം കുറവുതീർത്തിട്ടില്ല. ബാലകാണ്ഡവും അയോദ്ധ്യാകാണ്ഡവും മാത്രം അച്ചടിച്ചിട്ടുണ്ട്' എന്നു ഭാഷാചരിത്രത്തിൽ (പി. ഗോവിന്ദപ്പിള്ള) പറഞ്ഞുകാണുന്നു. യുദ്ധകാണ്ഡം അദ്ദേഹം എഴുതിയിട്ടില്ല എന്നാണ് ഇതുകൊണ്ടർത്ഥമാക്കേണ്ടതെങ്കിൽ, അതു ശരിയാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ബാലകാണ്ഡം മുതൽ യുദ്ധകാണ്ഡംവരെയുള്ള ആറു കാണ്ഡങ്ങളുമടങ്ങിയ ഒരു കേരളവർമ്മരാമായണം തൃശ്ശിവപേരൂർ ഭാരതവിലാസംപ്രസ്സിൽനിന്ന് അച്ചടിച്ചു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിക്കാണുന്നുണ്ട്. ആററൂർ കൃഷ്ണപ്പിഷാരടി അവർകളാണ് അതു സാഹിത്യലോകത്തിൽ അവതരിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളത്. അദ്ദേഹം അവതാരികയിൽ, 'ഈ പുസ്തകം അച്ചടിച്ചിട്ടുള്ളതു തർജ്ജമകളുടെ പല പ്രതികളും വരുത്തി പരിശോധിച്ചു മൂലത്തോടു ശരിയായതിനെ മാത്രം സ്വീകരിച്ചും അല്പം ചില ഭാഗങ്ങൾ കൈയെഴുത്തുപ്രതിക

ളിൽ എഴുത്തുകാരുടെ അനവധാനതനിമിത്തമോ മറ്റോ കാണാത്തതു യോഗ്യനായ ഒരു വിദ്വാനെക്കൊണ്ടു തർജ്ജമചെയ്യിച്ചുമാണ്'' എന്നു പറഞ്ഞുകാണുന്നതിൽനിന്നു യുദ്ധകാണ്ഡം മുഴുവൻ 'യോഗ്യനായ ഒരു വിദ്വാൻ' തർജ്ജമചെയ്തതാണെന്നു വിചാരിക്കുന്നതു ശരിയായിരിക്കയില്ലല്ലോ.

രാമായണത്തിലെ കവിത വളരെ നന്നായിട്ടുണ്ട്. ചില ഭാഗങ്ങളിൽ മൂലത്തെ കവിഞ്ഞും പരിഭാഷകൻ ചിലതൊക്കെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നു കാണുന്നുണ്ട്.

രാമം ദശരഥം വിദ്ധി
മാം വിദ്ധി ജനകാത്മജാം
അയോദ്ധ്യാമടവിംവിദ്ധി
ഗച്ഛതാത യഥാ സുഖം

എന്നുള്ള അയോദ്ധ്യാകാണ്ഡം ൪൧-ാം സർഗ്ഗത്തിലെ ൯-ാം പദ്യത്തെ,

'രഘുപതി രാമൻ ദശരഥനെന്നും
ജനകജതന്നെ ജനനി ഞാനെന്നും
അയോദ്ധ്യാപട്ടണമടവിയെന്നതും;
ഗരുഡവാഹനൻ തനയനെന്നതും
പരിചുള്ള സിത രമാദേവിയെന്നും
അരണ്യം വൈകുണ്ഠമിതെന്നതും പിന്നെ;
മരിക്കും ഭൂപതിസുത വിരഹത്താൽ
പിറന്നേടത്തു ഞാൻ ഗമിക്കുമെന്നതും
അരണ്യമായിട്ടുമയോദ്ധ്യയെന്നതും
മനസ്സിൽ നന്നായി നിനച്ചുകൊണ്ടു നി
മനംകുലുങ്ങാതെ മകനേ പോയാലും.'

എന്നിങ്ങനെ മൂന്നൎത്ഥത്തിൽ പരിഭാഷപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നതു നോക്കുക.

കവി പ്രാസത്തിനു വേണ്ടതിലധികം പ്രാധാന്യം കല്പിച്ചിട്ടില്ല. ഇതു അശക്തികൊണ്ടല്ലെന്നു തെളിയിക്കാനെന്നപോലെ, ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ പത്തും അമ്പതും വരികളിൽ തുടരെത്തുടരെ ഒരേ പ്രാസംതന്നെ കോരിവാരിച്ചൊരിയുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. തൎജ്ജമയുടെ സ്വാരസ്യത്തെ തെളിയിക്കുന്നതിനായി ഒരു ഭാഗവുംകൂടി ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കാം:—

മൂലം.

'ഊനഷോഡശവൎഷോ മേ
രാമോ രാജീവ ലോചനഃ
നയുദ്ധ യോഗ്യതാമസ്യ
പശ്യാമിസഹ രാക്ഷസൈഃ'

തൎജ്ജമ.

'അല്ലിത്താർ നയനനാമെന്നുണ്ണിക്കിപ്പോൾ തിക-
ഞ്ഞില്ലിഹ പതിനാറു വയസ്സുപോലും പാൎത്താൽ
അല്ലയോ കുമാരനെയെങ്ങിനെ തരുന്നു ഞാൻ?
കല്യതയുദ്ധത്തിങ്കലുണ്ടായിലവനിന്നും.'

മൂലം.

ലോഭാൽ പാപാനികുൎവ്വാണഃ
കാമാദ്വാ യോന ബുദ്ധ്യതേ
ഭ്രഷ്ടഃ പശ്യതി തസ്യാന്തം
ബ്രാഹ്മണികരകാദിവ.

തൎജ്ജമ.

കാമലോഭങ്ങളാൽ മൂഢരായ ജനം
പാപകൎമ്മങ്ങളെച്ചെയ്താലതിൻഫലം

ആലിപ്പഴം തിന്നരണകൾ പോലവേ
പ്രാപിക്കുമെന്നറിഞ്ഞിട്ടുക രാക്ഷസ.

ഈ കൃതിയെപ്പററി പ്രൊഫസർ പി. ശങ്കരൻനമ്പ്യാര വർകൾ (എം. എ.) അദ്ദേഹത്തിൻെറ 'മലയാളസാഹിത്യചരിത്രസംഗ്രഹ'ത്തിൽ .ഇങ്ങിനെയാണ പറയുന്നത്:—'കേരളവർമ്മരാമായണം വാന്മീകിരാമായണത്തെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി എഴുതപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതാണെങ്കിലും തമ്പുരാൻെറ മനോധർമ്മം പല സ്ഥലങ്ങളിലും പ്രതിഫലിച്ചു കാണുന്നുണ്ട്. വീരക്ഷത്രിയസ്വഭാവം ഈ കിളിപ്പാട്ടിൽ സർവ്വത്ര വ്യാപ്തമായി സമുല്ലസിക്കുന്നു. പഴയ മലയാള വാക്കുകൾ പലതും ഈ കൃതിയിൽ കാണ്മാനുണ്ട്. ഭാഷയും രീതിയും വളരെ ലളിതമധുരമെന്നുതന്നെ പറയണം...... ആകപ്പാടെ കേരളവർമ്മരാമായണം ജനങ്ങളുടെ ശ്രദ്ധയെ ഇപ്പോഴത്തേക്കാളധികം അർഹിക്കുന്ന ഒരു കൃതിയാണ്.' ഈ കൃതി ഇന്നും പത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിൽ ഉത്സവാവസരങ്ങളിൽ ചൊല്ലിവരുന്നുണ്ടെന്നു കെ. എൻ. ഗോപാലപിള്ള അവർകൾ (ബി. എ.) ഈയിടെ എഴുതി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിട്ടുള്ള 'മലയാളസാഹിത്യചരിത്ര'ത്തിൽ ഒരിടത്തു പറഞ്ഞുകാണുന്നു. കവി ഈ കൃതി എഴുതിയത് തിരുവനന്തപുരത്തുവെച്ചാണെന്നുള്ളതിനു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന വരികൾതന്നെ ഉത്തമസാക്ഷ്യമാണ്.

'ശ്രീപതിയായിട്ടുന്ന സ്യാനന്ദൂരേശൻ തൻെറ
ശ്രീപാദത്തിങ്കൽനിന്നു ശ്രീപാദങ്ങളും കൂപ്പി
ശ്രീരാമചരിതത്തെസ്സാദരം ചൊല്ലീട്ടുന്നേൻ.'

അന്നു തിരുവിതാംകൂറിനെ ഭരിച്ചിരുന്നതു ഉമയമ്മറാണിയായിരുന്നതുകൊണ്ടു 'സ്യാനന്ദൂരേശൻ' പത്മനാഭ

സ്വാമിയല്ലാതെ തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവാകാൻ തരമില്ലല്ലോ.

വൈരാഗ്യചന്ദ്രോദയമാണു കേരളവർമ്മതമ്പുരാൻെറ മൂന്നാമത്തെ കൃതി. ഇതു തത്വോപദേശസമ്പൂർണ്ണമായിരിക്കുന്നു. വൃത്തം കിളിപ്പാട്ടുതന്നെയാണെങ്കിലും ഒരു ഹംസത്തെക്കൊണ്ടു കഥ പറയിക്കുന്നതായി സങ്കല്പിച്ചിട്ടുള്ളതിനാൽ 'ഹംസപ്പാട്ടു' എന്നാണു ഇതിനു സാധാരണ പേർ പറഞ്ഞുവരുന്നതു്. മനസ്സിനു പരിപാകം വന്ന ഒരാൾ എഴുതിയതാണെന്നു ഊഹിക്കത്തക്കവിധം ഇതിലെ ഇതിവൃത്തം തത്വോപദേശപരിപൂർണ്ണമായി കാണുന്നതിനാൽ, ഒരുപക്ഷേ ഇതായിരിക്കാം തമ്പുരാൻെറ അവസാന കൃതി. ഏതാനും വരികൾ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു:—

'നാളെയാമെന്നങ്ങൊരു നേരവും നിനയാതെ
നാഴിക പോകുംതോറും കാലങ്ങൾ കഴിഞ്ഞുപോം
കാലങ്ങൾ കഴിയുമ്പോൾ കാലനുമണഞ്ഞീടും
കാലൻെറ വരവിനു നാളേതെന്നറിയാമോ ?
കാല്യനാഴികപോലും കാലങ്ങൾ കളയാതെ
കാലകാലനെ ഭജിച്ചീടുക നിരന്തരം
അജ്ഞരാം ജനങ്ങളോടൊത്തു നി വസിക്കാതെ
പ്രാജ്ഞരായുള്ളോരോടു ചേർച്ചയുമുണ്ടാകണം
ചഞ്ചലാക്ഷിമാരുടെ പുഞ്ചിരിപ്പുതുമയും
വഞ്ചനമയമായ കൊഞ്ചലും വിലാസവും
അഞ്ജനാഞ്ചിത നയനങ്ങളുമവരുടെ
ശൃംഖല പിണഞ്ഞഹോ ചിന്തയിലുഴലാതെ.'

ഈ കൃതിയും തിരുവനന്തപുരത്തുവെച്ചുതന്നേയാണു നിർവ്വഹിക്കപ്പെട്ടതെന്നൂഹിക്കുന്നതിനു വേണ്ട തെളിവു ആഭ്യന്തരമായിത്തന്നെ നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടു്:—

'മുക്തിദനായിട്ടുന്ന നൽ തിരുവനന്തേശൻ
തൽപാദപങ്കേരുഹം തത്വമായ് കാണുന്നേരം
മുക്തിയാം ഫലം നിനക്കെത്തുമെന്നോരോതരം
സത്തുക്കൾ പറഞ്ഞിട്ടു നിശ്ചയിച്ചിഹ വരുന്നൻ;
അത്രയല്ലിതു വൈകുണ്ഠത്തിനു സമമാമെ-
ന്നത്തമരായ ജനം പ്രത്യേകം പറയുന്നു
വിശ്രുതകീത്തിയായ പത്മനാഭന്റെ പദ-
ഭക്തികൾകൊണ്ടു വേണം മുക്തിയെ വരുത്തുവാൻ.'

ഇതുകൊണ്ടും തൃപ്തിപ്പെടാതെ കവി പത്മനാഭസ്വാമിയുടെ ഒരു കേശാദിപാദവണ്ണനകൂടി ചെയ്യുന്നുണ്ട്. തിരുവനന്തപുരത്തു താമസിക്കുന്നവനോ തിരുവനന്തപുരവുമായി പ്രത്യേകം ബന്ധമുള്ളവനോ ആയ ഒരാളല്ലാതെ ഇങ്ങിനെ പത്മനാഭസ്വാമിയെ വണ്ണിക്കാൻ പുറപ്പെടുകയില്ലെന്നുള്ളതു തീച്ചയാണല്ലോ.

ഐഹികപാരത്രികങ്ങളേയും കമ്മഫലത്തെയും പററി ഒരു വേദാന്തിയുടെ നിലയിൽ കവി പലതും പറയുന്നുണ്ട്:—

'കമ്മഭൂമിയിൽ ചെയ്ത കമ്മങ്ങൾക്കൊത്തപോലെ
നിണ്ണയം പരലോകത്തെങ്ങുമേ ഭുജിക്കുന്നു
ഇഹലോകത്തിൽ കൊടുത്തിടിന വസ്തുവെല്ലാം
പരലോകങ്ങളിലൊന്നക്ഷയമായി വരും;
സൽപാത്രങ്ങളിൽ കൊടുത്തിടിനാൽ വിശേഷിച്ചും
അക്ഷയഫലമെന്നു ദക്ഷിണർ പറയുന്നു;
ചിപ്പിയിൽ വീണ മഴത്തുള്ളികളിഹ സദാ
മൗക്തികമാകുന്നതു പാത്രത്തിൻ ഗുണമല്ലോ;
ദൃഷ്ടതങ്ങളിലുള്ള ബുദ്ധിയെ ത്യജിക്കേണം
സൽക്കമ്മങ്ങളെച്ചെയ്തു സത്വരം കാലങ്ങളെ

ഒക്കവേ കഴിപ്പാനായ് ബുദ്ധിയിലുറയ്ക്കണം;
സൽക്കർമ്മങ്ങളാൽ മുക്തി സിദ്ധമെന്നറിഞ്ഞാലും’.

കോട്ടയത്തു തമ്പുരാക്കന്മാർക്കു ‘പുരളീശന്മാർ’ എന്ന ഒരു പ്രത്യേകപ്പേരുണ്ട്. ഇതു എങ്ങിനെയുണ്ടായതാണെന്നു സൂക്ഷ്മമായി അറിവില്ല. “കോലത്തുനാട്ടിൽ ‘പുരളി’ എന്ന പേരോടുകൂടിയ ഒരു മലയുണ്ട്. അവിടെ ഒരു കോട്ടയും ഉണ്ട്. അതിൽനിന്നു പുരളീശൻ എന്ന വാക്കുത്ഭവിച്ചു. അതു കോലസ്വരൂപത്തിൽ ചേർന്ന കോട്ടയത്തെ തമ്പുരാക്കന്മാരുടെ പേരാകുന്നു. ഈ പേർ വഞ്ചികുലശേഖരവംശമായ തിരുവിതാംകൂർ തമ്പുരാക്കന്മാർക്കും ഉപയോഗപ്പെട്ടുവന്നിരുന്നു” എന്നു ഭാഷാചരിത്രത്തിൽ കാണുന്നു. ‘കോലത്തുനാട്ടിൽ പുരളി എന്ന പേരോടുകൂടിയ ഒരു മലയുണ്ട്. കോട്ടയംതമ്പുരാക്കന്മാർ കോലത്തുസ്വരൂപത്തിൽപെട്ടവരാണ്. ഈ കാരണംകൊണ്ടു കോട്ടയംതമ്പുരാക്കന്മാർക്കു പുരളീശന്മാർ എന്നുംകൂടി പേർ സിദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ട്. പുരളി എന്നതു് തിരുവിതാംകൂറിന്റെ ഒരു പഴയ പേരാണെന്നും പക്ഷാന്തരമുണ്ട്’’ എന്നാണു ‘മലയാളസാഹിത്യചരിത്രസംഗ്രഹ’ത്തിൽ മിസ്റ്റർ നമ്പ്യാർ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു്. കോലത്തുനാട്ടിൽ ഒരു കോട്ടയും ക്ഷേത്രവും സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഒരു മലയാണു പുരളിയെന്നും പുരളീശൻ എന്നതു കോട്ടയത്തുരാജാക്കന്മാരുടെ സ്ഥാനപ്പേരാണെന്നും എ. ശങ്കരപ്പിള്ള അവർകൾ (എം. എ.) അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. എങ്ങിനെയായാലും, പുരളീശൻ എന്നതു കോട്ടയത്തുതമ്പുരാക്കന്മാരെ ഉദ്ദേശിച്ചു പറഞ്ഞുപോരുന്ന ഒരു പദമാണെന്നു് എല്ലാവരും സമ്മതിക്കുന്നുണ്ട്. മേല്പറഞ്ഞ മൂന്നു കൃതികളിലും ഈ പദം പ്രയോഗിച്ചു കാണുന്നതു കവിതയുടെ കർത്തൃത്വത്തെ നിരാക്ഷേപമായി

സ്ഥാപിക്കുന്നു. 'അക്ഷതബലമിയലും രിപുകുലമൊക്കെ മുടിച്ചിഹ പുരളീശം.........കേരളസംജ്ഞം രക്ഷവിഭോ രക്ഷമുദാമാം' എന്ന ആദികേശവസ്തോത്രത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ളതായി നാം കണ്ടുകഴിഞ്ഞുവല്ലോ.

'പുരളിജനപദ പുരളി ഭുവികളി-
ച്ചുരുളിടിന ശിവൻ കരളിലിരുന്നെൻെറ
തരളികൃതയായ മതിയെ യതിതരാം
സരളികരിക്കണം ചരിതമിതു ചൊൽവാൻ'

എന്നു കേരളവൎമ്മരാമായണത്തിൽ കാണുന്നു. വൈരാഗ്യചന്ദ്രോദയത്തിലാകട്ടെ, ഹംസം രാജാവിനോടു പറയുന്നതു്:—

'കേൾക്കെടോ പുരളിശ, പാൎത്ഥിവശിഖാമണേ,
വാസ്തവമേവമെങ്കിലാസ്ഥയോടിരുന്നു നീ'

എന്നാണു്. ഈ കൃതികൾക്കു പുരളിശനുമായിട്ടുള്ള ബന്ധം ഈ തെളിവുകൾകൊണ്ടു സുസ്ഥിരമാകുന്നുണ്ടു്. എന്നാൽ ഈ രാജകവി 'വഞ്ചിരാജ്യാധിപൻ' എന്നുകൂടി തന്നെപ്പററി പറഞ്ഞുകാണുന്നതിനുള്ള കാരണം അവ്യക്തമായിരിക്കുന്നതേയുള്ളു. ഒരുപക്ഷേ, വഞ്ചിരാജകുടുംബത്തെ ഒരത്യാപത്തിൽനിന്നു രക്ഷിച്ചു് അതിൻെറ രക്ഷാപുരുഷൻ എന്നുള്ള നിലയിൽ കുറെക്കാലം കഴിച്ചുകൂട്ടിയ അദ്ദേഹം വഞ്ചിരാജ്യത്തിൻെറ ആധിപത്യവുംകൂടി സ്വയം തന്നിൽ നിക്ഷേപിച്ചതായിരിക്കുമോ? രണ്ടായാലും ഈ ഭാഗം ചരിത്രാന്വേഷകന്മാരുടെ ശ്രദ്ധയെ സവിശേഷം അർഹിക്കുന്ന ഒരു വിഷയമാണെന്നാണു എനിക്കു തോന്നുന്നതു്.

'പുരളിവര വഞ്ചി കേരള മഹീപാലൻ
കരളിലിരുന്നരുളിടുക കവിമാതേ!'

'പുരളീശം വഞ്ചിക്ഷിതി കേരളസംജ്ഞം
രക്ഷ വിഭോ രക്ഷ മുദാ മാം.'

'വഞ്ചിഭൂപനുമേവം ചോദിച്ചോരനന്തരം
അന്നവും ചൊന്നാളേവം ഖിന്നത കളവാനായ്
വൈരാഗ്യചന്ദ്രോദയം നേരേ ചൊല്ലീടുവാനായ്
വാരണവദനനെ സാദരം തൊഴുന്നു ഞാൻ'

എന്നിങ്ങനെ എല്ലാ കൃതികളിലും ഒരുപോലെ ആ പദം പ്രയോഗിച്ചു കാണുന്നതുകൊണ്ട് അതു യാദൃച്ഛികമോ പ്രാമാദികമോ ആയ ഒരു പ്രയോഗമാണെന്നു വിചാരിച്ചു സമാധാനിക്കാൻ വഴി കാണുന്നില്ല.

ഇങ്ങിനെ വാളുകൊണ്ടു വിരതാപവും പേനകൊണ്ടു പെരുമയും ഒരുപോലെ സമ്പാദിച്ചു ആ മഹാനുഭവാൻ, തിരുവനന്തപുരത്തു വലിയകോയിക്കൽകൊട്ടാരത്തിൽ താമസിച്ചുവരവെ, ശത്രുക്കളാൽ വഞ്ചിച്ചു വധിക്കപ്പെട്ടു എന്നും ഈ അകാലനിര്യാണം സംഭവിച്ചതു വൃദ്ധ മിഥനം ൯-ാംനു-യാണെന്നുമാണു വിശ്വസിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്.

കേരളവർമ്മരാമായണവും കിർമ്മീരവധവും നിർമ്മിച്ചു കേരളവർമ്മതമ്പുരാൻ ഒരാൾതന്നെയാണെന്ന് ആററൂർ കൃഷ്ണപിഷാരടി അവർകൾ, ഭാരതവിലാസത്തിൽനിന്നു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു 'വാത്മീകിരാമായണം കിളിപ്പാട്ടി'ൻെറ അവതാരികയിൽ പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നതു പ്രമാദംകൊണ്ടു സംഭവിച്ചുപോയ ഒരു പിശകല്ലേ എന്നു സംശയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അതുപോലെ, ആട്ടക്കഥയുണ്ടാക്കിയ (വിദ്വാൻ) കേരളവർമ്മത്തമ്പുരാൻ, രാമായണകർത്താവായ (വിര) കേരളവർമ്മതമ്പുരാൻെറ അനന്തരവനായിരുന്നുവെന്നു

ശ്രീമാൻ കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ ഒരിടത്തു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതിനെപ്പററിയും അല്പം ആലോചിക്കേണ്ടതുണ്ടു്.

'ശ്രീമാനനർഘഗുണശാലിതയാ നൃപാണാം
ഭൂഷായിതോ നിജകരാന്തസമസ്തതേജാഃ
കാമപ്രദാനവിഹിത കല്പമഹീരുഹസ്സ
ചിന്താമണിർജ്ജയതി കേരളവർമ്മനാമാ
തദനന്തരജേന നിർമ്മിതം
തദിദം പാണ്ഡുഭവാം കഥാമൃതം'

എന്നു കിർമ്മീരവധത്തിൽ കാണുന്ന പദ്യങ്ങളിലെ 'അനന്തരജ' ശബ്ദം അനന്തരവനെ കുറിക്കുന്നുണ്ടോ? അഥവാ അവരജ (സഹോദര) വാചിയോ?

ഒരേ വംശത്തിൽപെട്ടവരും ഒരുപോലെ പുരാതീശന്മാരും ഒരേ പേരുകാരുമായ ഈ രണ്ടു കേരളവർമ്മതമ്പുരാക്കന്മാരും ഒരുപോലെ കവികളുംകൂടി ആയിരുന്നതുകൊണ്ടു ചരിത്രകാരന്മാർക്കു ചിലപ്പോൾ തെററിദ്ധാരണയ്ക്കു ഇടയാകുന്നുണ്ടെന്നു്, പ്രസിദ്ധ പണ്ഡിതനായ ആറൂരിന്റെ മേല്പറഞ്ഞ പ്രസ്താവംതന്നെ ഉദാഹരണമാണല്ലോ. അതുകൊണ്ടു് ഈ കുഴപ്പം വരാതിരിക്കാൻവേണ്ടി, വീര്യംകൊണ്ടു വിഖ്യാതനായ രാമായണകർത്താവിനെ 'വീരകേരളവർമ്മതമ്പുരാൻ' എന്നും വൈദുഷ്യംകൊണ്ടു വിദിതനായ അപരനെ 'വിദ്വാൻ കേരളവർമ്മതമ്പുരാൻ' എന്നും വേർതിരിച്ചു വ്യവഹരിക്കുന്നതു ഉചിതമായിരിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നു.

IV

കിളിമാനൂർ വിദ്വാൻ കോയിത്തമ്പുരാൻ

സൂകരപ്രസവംപോലെ അനവധികൃതികൾ എഴുതിത്തള്ളിയാലും, ചിലർക്ക്, കവികളുടെയോ സാഹിത്യകാരന്മാരുടെയോ ഇടയിൽ ഗണനീയമായ ഒരു സ്ഥാനം അനുവദിച്ചുകിട്ടുന്നില്ല. നേരെമറിച്ച് ഒന്നോ രണ്ടോ ചെറുകൃതികളെഴുതി സാഹിത്യസാമ്രാജ്യത്തിൽ സ്ഥിരപ്രതിഷ്ഠ സമ്പാദിക്കുന്ന ആളുകൾ ഇല്ലെന്നുമില്ല. "ഒന്നായാലും നന്നായിരിക്കണം" എന്ന് അപത്യവിഷയകമായി പറഞ്ഞുവരുന്ന ആപ്തവാക്യം സാഹിത്യവിഷയത്തിലും വളരെ യോജിക്കുന്നുണ്ട്.

നിയതികൃത നിയമ രഹിതാം
ഹ്ലാദൈകമയീമനന്യ പരതന്ത്രാം
നവരസ രുചിരാം നിർമ്മിതി-
മാദധതി ഭാരതി കവേർജ്ജയതി."

എന്നുള്ള ആലങ്കാരിക മതമനുസരിച്ച് സഹൃദയന്മാരെ ആഹ്ലാദിപ്പിക്കുന്നതിനു പര്യാപ്തമായ കൃതിമാത്രമേ വാസ്തവത്തിൽ കവിതയാകുന്നുള്ളു. ഏതാദൃശമായ കവികൃത്യം അത്ര സുഖകരമല്ലാത്തതിനാലാണ്, അനവധി കൃതികളുടെ കർത്താക്കന്മാരായ ചിലർക്കു സാഹിത്യലോകത്തിൽ ചിലപ്പോൾ യാതൊരു നിലയും വിലയും കിട്ടാതെപോകുന്നത്. കവിധർമ്മമർമ്മജ്ഞന്മാരായ മഹാന്മാരാകട്ടെ, ഏതെങ്കിലും വിധത്തിൽ കുറെ പുസ്തകങ്ങളെഴുതി ഗ്രന്ഥകാരപദവിയെ സമ്പാദിക്കാൻ ശ്രമിക്കാതെ, ലോകാനുഗ്രഹത്തിനു വേണ്ടി ഹൃദയപൂർവ്വം പ്രവർത്തിക്കുന്നതുകൊണ്ടു അവരുടെ സ്വല്പമായ കവിതാശ്രമംപോലും ശാശ്വതമായ യശസ്സിനു നി

ദ്വാനമായിത്തീരുന്നു. ഇങ്ങിനെ അല്പമായപ്രവൃത്തികൊണ്ടു അല്പമായ കീർത്തി സമ്പാദിച്ച ഒരു കവിപുംഗവനാണു ഈ ചരിത്രത്തിനു വിഷയീഭൂതനായ കിളിമാനൂർ വിദ്വാൻകോയിത്തമ്പുരാനവർകൾ.

കേരളത്തിലെ രാജകുടുംബങ്ങളിൽ കൈരളിയെഹൃദയപൂർവ്വം സ്നേഹിക്കുന്ന മഹാനുഭാവന്മാർ അപൂർവ്വമായിട്ടല്ല അവതരിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഇക്കാര്യത്തിൽ ഭൂതകാലഘട്ടം വർത്തമാനകാലത്തെ എല്ലാംകൊണ്ടും അതിശയിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ളതു നിർവിവാദമാണ്. പണംകൊണ്ടും പദവികൊണ്ടും സാഹിത്യകാരന്മാരെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചു മാത്രമല്ല, സ്വയം കവിത രചിച്ചും അന്നുള്ളവർ തങ്ങളുടെ ഭാഷാഭിമാനത്തെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. ഉത്തരകേരളത്തിൽ കടത്തനാട്ടു, കോട്ടയം എന്നുതുടങ്ങി ദക്ഷിണകേരളത്തിൽ കൊച്ചി, തിരുവനന്തപുരംവരെയുള്ള ഏതു പ്രഭുകുടുംബങ്ങളും ഇക്കാര്യത്തിൽ ഒട്ടും പിന്നാക്കമായിരുന്നില്ല. ഇക്കൂട്ടത്തിൽ ഒട്ടും അപ്രധാനമല്ലാത്ത ഒരു സ്ഥാനത്തെ അർഹിക്കുന്ന ഒന്നാണു സുപ്രസിദ്ധമായ കിളിമാനൂർ രാജവംശം. വീരതപത്തിനും വിദ്വത്തപത്തിനും പേരുകേട്ട പല പുരുഷരത്നങ്ങളും അപ്പഴപ്പോഴായി ആ രാജകുടുംബത്തിലുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. കംസവധം ആട്ടക്കഥയുണ്ടാക്കിയ രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ, വേണീസംഹാരംനാടകം തർജ്ജമചെയ്ത രാമവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ,* രാസക്രീഡ ആട്ടക്കഥയെഴുതിയ

---

* "വേണീസംഹാരനാടകാന്തരം" കൃതി കിളിമാനൂരെഴും രാമവർമ്മ-
ക്ഷോണീപാലപ്രേമനാമെൻ സഖിയുടെവകയാണോ മഹാനിപ്പൊഴില്ല;
താണീടാതുള്ള കൗതൂഹലമതിനുവോനുള്ളിലുണ്ടെങ്കിലെന്തോ-
ന്നാണീ ഞാൻ ചെയ്തപുസ്തകമിനിയുമിരിക്കുന്നിതോ തീർന്നുപോയോ?

എന്ന പദ്യത്തിൽ കൊടുങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാനവർകൾ പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ളതു ഇദ്ദേഹത്തെയും ഈ വേണീസംഹാരതർജ്ജമയേയും പററിയാണ്.

രാജരാജവർമ്മ കൊച്ചുകോയിത്തമ്പുരാൻ മുതലായവർ ഓരോ കാലങ്ങളിൽ പ്രസ്തുതരാജകുഡുംബത്തെ അലങ്കരിച്ച കവിശ്രേഷ്ഠന്മാരത്രേ. ദ്വീപാന്തരങ്ങളിൽപോലും സുപ്രസിദ്ധനായിത്തീൎന്നിട്ടുള്ള ചിത്രമെഴുത്തു രവിവർമ്മക്കോയിത്തമ്പുരാനെപ്പററി പ്രത്യേകിച്ചു പറയേണ്ടതുമില്ലല്ലൊ.

ഇങ്ങിനെ പലതുകൊണ്ടും പ്രസിദ്ധിപ്പെട്ട ആ രാജകുഡുംബത്തിൽ കൊല്ലം ൧൦൪൦-ാമാണ്ടു മേടമാസത്തെ അനിഴംനക്ഷത്രത്തിൽ നമ്മുടെ ചരിത്രനായകൻ ജാതനായി. "വിഷ്ണുമായാചരിതം" തുള്ളൽകഥയുടെ പ്രണേത്രിയായ ഉമാദേവിത്തമ്പുരാട്ടിയായിരുന്നു ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ മാതാവ്.* പിതാവാകട്ടെ, സംഗീതസാഹിത്യാദികലാകുശലനും പരമപൗരാണികനും ഉത്തമസാത്വികനുമായ കിഴക്കാഞ്ചെരി നാരായണൻനമ്പൂതിരിപ്പാട്ടുമായിരുന്നു. ഇങ്ങിനെ സർവ്വഥാ ആനുരൂപ്യമുള്ള ഈ ദമ്പതികളുടെ സീമന്തസന്താനമായ ഒരു കുട്ടി, കാലാന്തരത്തിൽ ഒരു പ്രസിദ്ധ "വിദ്വാ"നായിത്തീൎന്നതിൽ എന്താണു അതിശയം?

വൈദികവിധിപ്രകാരം ബാല്യത്തിൽ കുട്ടിയ്ക്കു "രാജരാജവർമ്മ" എന്നാണു നാമകരണം ചെയ്തതെങ്കിലും മാതാപിതാക്കന്മാരും മററു ഗുരുക്കന്മാരും വിളിച്ചുവന്ന ഓമനപ്പേർ "ചെറുണ്ണി" എന്നായിരുന്നു. രാജകുഡുംബങ്ങളിൽ മിക്കവൎക്കും ഏതെങ്കിലും ഒരു ഓമനപ്പേർ, സാക്ഷാൽ നാമധേയത്തിനു പുറമേ, ഉണ്ടായിരിക്കപതിവാണു്. എന്നു

൧൦൭൦ മീനം ൨൩-നു കൂട്ടമത്തു കുന്നിയൂർ കുഞ്ഞികൃഷ്ണക്കുറുപ്പവർകൾക്കു കൊ. കു. തമ്പുരാനയച്ച ഒരു കത്തിലെ പദ്യമാണിതു്.

കംസവധം രാസക്രീഡ എന്നീ രണ്ടാട്ടക്കഥകളും കൊല്ലം റെഡ്ഡ്യാരുടെ വക വലിയ ആട്ടക്കഥാപുസ്തകത്തിൽ ചേൎത്തച്ചടിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

*കൊല്ലവൎഷം ൯൯൦ മുതൽ പതിനാലു സംവത്സരകാലം രാജ്യഭാരം ചെയ്ത റാണി പാർവ്വതിഭായി തിരുമനസ്സിലെ പള്ളികെട്ടു കഴിച്ചിരുന്ന രാഘവവൎമ്മ കോയിത്തമ്പുരാന്റെ സഹോദരിയായിരുന്നു ഈ ഉമാദേവിത്തമ്പുരാട്ടി.

മാത്രമല്ല, സ്വന്തം നാമധേയത്തേക്കാൾ ഈ ഓമനപ്പേരിലായിരിക്കും അവർ പ്രസിദ്ധരായിത്തീരുന്നത്. കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ, കൊച്ചുണ്ണിത്തമ്പുരാൻ, അപ്പൻതമ്പുരാൻ മുതലായവ ഇതിനു ഉദാഹരിക്കാവുന്ന സുപ്രസിദ്ധനാമധേയങ്ങളാകുന്നു. "വിദ്വാൻ" എന്ന പേർ ഒരു ബിരുദംപോലെ സർവ്വസമ്മതമായ വിധം പരന്നിരുന്നില്ലെന്നു വരികിൽ, നമ്മുടെ ചരിത്രനായകൻ "ചെറുണ്ണിക്കോയിത്തമ്പുരാൻ" എന്നപേരിൽ പരക്കെ അറിയപ്പെട്ടുമായിരുന്നു എന്നുവേണം വിചാരിക്കാൻ. ഇപ്പോഴും അദ്ദേഹത്തെ അങ്ങിനെ പറഞ്ഞുവരുന്നവരില്ലെന്നില്ല. റെഡ്യാരുടെ "ഏഴു ദിവസത്തെ ആട്ടക്കഥകളു"ടെ കൂട്ടത്തിൽ വിദ്വാൻ കോയിത്തമ്പുരാൻെറ "രാവണവിജയവും" ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. "സംഗ്രഹ പത്രിക"യിൽ "രാവണവിജയം — കിളിമാനൂർ കൊട്ടാരത്തിൽ ചെറുണ്ണിക്കോയിത്തമ്പുരാൻ കല്പിച്ചുണ്ടാക്കിയത്" എന്നാണു എഴുതിക്കാണുന്നത്. എന്നാൽ ഇന്നു കൂടുതൽ പ്രചാരത്തിലിരിക്കുന്ന പേർ "വിദ്വാൻകോയിത്തമ്പുരാൻ" എന്നാണെന്നുള്ളതിനു തക്കമില്ല. ദിപത്തിലെ ചിത്രമത്സരപരിക്ഷയിൽ ഉപയോഗിച്ചിരുന്നതും ഈ പേർതന്നെയാണല്ലോ.

സൽഗുണസമ്പന്നരായ ദമ്പതികൾ ബാലൻെറ സ്വഭാവരൂപവൽകരണത്തിൽ വളരെ ചെറുപ്പത്തിൽ തന്നെ ശ്രദ്ധപതിപ്പിച്ചിരുന്നു. പിതാവായ നമ്പൂതിരിപ്പാടിലേയ്ക്കു ഈ കാലത്തു ഭാഗവതാദി പുരാണപാരായണം നിത്യകൃത്യങ്ങളിലൊന്നെന്നപോലെ പതിവായിരുന്നു. കൊട്ടാരത്തിലെ ജപമണ്ഡപത്തിൽവെച്ചായിരുന്നു ഇതു നടന്നിരുന്നത്. സാധാരണ ചില പൗരാണികന്മാരെപ്പോലെ നാമമാത്രമായ പാരായണംകൊണ്ടു നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടു തൃപ്തി

പ്പെട്ടിരുന്നില്ല. ശ്രോതാക്കളെ ഭക്തിരസപാരാവാരത്തിൽ നിമഗ്നരാക്കിത്തീക്കത്തക്ക രീതിയിൽ ഹൃദയാകർഷകമായവിധം അദ്ദേഹം വിസ്തരിച്ച് അർത്ഥം പറയുകയുംകൂടി ചെയ്തിരുന്നു. ആസ്തികത്വത്തിന്റെ മഹിമയേയും തന്നിമിത്തം സ്വഭാവത്തിനുണ്ടാകാവുന്ന വൈശിഷ്ട്യത്തേയും പറ്റി നല്ല നിശ്ചയമുണ്ടായിരുന്ന നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടു പുരാണപാരായണസമയത്തു ബാലനെ അടുത്തു വിളിച്ചിരുത്തുക പതിവായിരുന്നു. ഒന്നുരണ്ടു വയസ്സുമാത്രം പ്രായമുണ്ടായിരുന്ന അക്കാലത്തു ചിലപ്പോൾ കുട്ടിയെ നിർബ്ബന്ധിച്ചു പിടിച്ചിരുത്തേണ്ട ആവശ്യം നേരിട്ടിട്ടില്ലെന്നില്ല; എന്നാൽ ഇങ്ങിനെ കുറെനാൾ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കുട്ടി സമാനവയസ്കന്മാരായ മററു കുട്ടികളോടുകൂടി കളിച്ചും ചിരിച്ചും നടക്കുന്ന സമയങ്ങളിൽപോലും വായന തുടങ്ങി എന്നു കേട്ടാൽ ഉടനെ അവിടെ ഓടിഎത്തുക പതിവായിത്തീർന്നു. ഇങ്ങിനെ ലൗകികാചാരപ്രകാരമുള്ള "വിദ്യാരംഭ"ത്തിനു മുൻപുതന്നെ, പ്രസ്തുതബാലൻ യഥാർത്ഥ വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞിരുന്നു.

൯൮൦-ാമാണ്ടു കന്നിമാസത്തെ വിജയദശമി ദിവസം നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടുതന്നെ, കുട്ടിയെ "എഴുത്തിനിരുത്തി". പ്രഥമപാഠങ്ങളൊക്കെ മകനെ പഠിപ്പിച്ചതു അച്ഛൻതന്നെയായിരുന്നു. അക്കാലത്തെ നടപ്പനുസരിച്ച് നിലത്തെഴുത്തും കണക്കും കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം ഗണാഷ്ടകം മുതലായ ചില സ്തോത്രങ്ങളും വാക്യവും മനഃപാഠമാക്കേണ്ടിയിരുന്നു. മേധാശാലിയായ ബാലനു അതൊക്കെ എളുപ്പത്തിൽ പഠിക്കാൻകഴിഞ്ഞു. സംസ്കൃതത്തിലെ പ്രഥമപാഠമെന്ന നിലയിൽ സിദ്ധരൂപം, അമരകോശം, ഇവയും രഘുവംശം, കുമാരസംഭവം, മാഘം, നൈഷധം എന്നി കാവ്യങ്ങളിലെ ഏ

താനും സർഗ്ഗങ്ങളും പഠിക്കയാണു പിന്നീട്ടുണ്ടായതു്. ഈക്കാലത്തെ ഗുരുനാഥനും പിതാവുതന്നെയായിരുന്നു. സിദ്ധരൂപം മുതൽ നൈഷധംവരെയുള്ള ഭാഷാപാഠത്തിനു മൂന്നുനാലു കൊല്ലം മാത്രമേ വേണ്ടിവന്നുള്ളൂ. ഇങ്ങിനെ മകന്റെ ''വിദ്വ''ത്വത്തിനുള്ള അടിക്കെട്ടുറപ്പിക്കുന്ന കൃത്യം അച്ഛൻതന്നെ സ്തുത്യർഹമായ വിധത്തിൽ നിർവ്വഹിച്ചു. പിൻകാലത്തു ഒരു കവിയായതിനുശേഷം,

''ശ്രീമദ് ഭാഗവതാർത്ഥതത്വകഥനേ
 യോവാ പരഃ ശ്രീശുകോ
ബോധാ മദ്ഗുരുനായകോ ദ്വിജവരോ
 നാരായണാഖ്യോനിശം
അന്തർമ്മോഹമഹാന്ധകാരപടലം
 നിശ്ശേഷമുത്സാദയ-
ന്നന്തേവാസിഷ്വശേഷപാരകരുണാ-
 സിന്ധുഃ പ്രസന്നോസ്തു മേ''

എന്നു കോയിത്തമ്പുരാൻ ഭക്തിപൂർവ്വം സ്മരിക്കുന്ന ''നാരായണ ദ്വിജവരൻ'' അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതാവും ഗുരുനാഥനുമായ (ബോധാഗുരുനായകൻ) ഈ കിഴക്കാഞ്ചേരി നാരായണൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടുതന്നെയാണ്.

അക്കാലത്തെ സ്ഥിതിക്കു അപരിഹരണീയമായിരുന്ന കായികാഭ്യാസവും ഈ സാഹിത്യവിദ്യാഭ്യാസത്തിനിടയിൽതന്നെ നടന്നിരുന്നു. കുലാചാരപ്രകാരം നോക്കിയാലും അത്യാവശ്യമായിരുന്നു. കൊട്ടാരംവകയായി ഇതിന് പ്രത്യേകം കളരിയും ഉണ്ടായിരുന്നു. രാജകുമാരന്മാരെല്ലാം ബാല്യത്തിൽ കച്ചകെട്ടി പല കായികാഭ്യാസങ്ങളും പരിശീലിക്കണമെന്നായിരുന്നു ഏർപ്പാട്. ഇന്നത്തെ പരിഷ്കരിച്ച ഭാഷയിൽ പറയുകയാണെങ്കിൽ, അന്നു രാജകുഡും

ബങ്ങളിലെല്ലാം യുദ്ധസംബന്ധമായ വിദ്യാഭ്യാസം നിർബ്ബന്ധിതമായിരുന്നു എന്നർത്ഥം. കോയിത്തമ്പുരാൻ ആ വിഷയത്തിലും ഒട്ടും പിന്നോക്കമായിരുന്നില്ല. "കളരിയിൽ കച്ചകെട്ടി കാലോചിതമായ തട, പിടി മുതലായ കായികാഭ്യാസങ്ങൾ പരിശീലിക്കയും അല്പകാലംകൊണ്ടു സതീർത്ഥ്യന്മാരേയും ആശാനേയുംകൂടി അനിവർത്തികമാറു ആ വിഷയത്തിൽ പ്രത്യേകസാമർത്ഥ്യം പ്രകടിപ്പിക്കയും ചെയ്തു."

ബാല്യകാലത്തിൽതന്നെ സഹജമായ കവിതാവാസന അദ്ദേഹത്തിൽ സവിശേഷം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുതുടങ്ങി. ൧൦ വയസ്സു മാത്രം പ്രായമുണ്ടായിരുന്ന കാലത്തു് ഒരു ദിവസം കിളിമാനൂർകൊട്ടാരത്തിന്റെ ദക്ഷിണഭാഗത്തുള്ള ശ്രീകിരാതരുദ്രക്ഷേത്രത്തിൽ ഇദ്ദേഹം അമ്മയൊന്നിച്ചു പ്രദക്ഷിണംവെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ, അവിടത്തെ പ്രതിഷ്ഠയെക്കുറിച്ചു താഴെ കറിക്കുന്ന ഒരു പദ്യം സ്തോത്രരൂപത്തിൽ ഉണ്ടാക്കിച്ചൊല്ലുകയും അത്രമാത്രസന്തുഷ്ടയായ മാതാവു പുത്രനെ ഹൃദയപൂർവ്വം അനുഗ്രഹിക്കയും ചെയ്തുവുണ്ടായി.

"വിതതകുടിലകേശം വിദ്യമാനേന്ദുലേശം
കമലശരവിനാശം കാളമേഘപ്രകാശം
വനചരതനുമീശം വൈരിണാം കാലപാശം
ശുകഹരിണപുരേശം ഭാവയേ പാർവ്വതീശം."

ഈ ശ്ലോകത്തിലെ ശബ്ദഭംഗിയെപ്പറ്റി മഹാകവി ഉള്ളൂർ എസ്. പരമേശ്വരയ്യരവർകൾ ഒരിടത്തു ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞുകാണുന്നു :— 'കവിയുടെ വാസനാവൈഭവത്തിനു ഈ പദ്യം ഒരു ഉത്തമദൃഷ്ടാന്തമാണു്. "വിതത" എന്നും "കേശം" എന്നുമുള്ള പദങ്ങൾക്കു മേന്മ കണ്ണുസുഖത്തിനു മാലിനീവൃത്തത്തിൽ പ്രയോഗിക്കേണ്ടതു "വിദ്യ" എന്നും "ലേശം" എന്നുമുള്ള പദങ്ങളാണെന്നും, അതുപോലെ

“കമല”—“നാശം” എന്നീ രണ്ടു പദങ്ങളേയും അനുഗമിക്കേണ്ടതു “കാള” എന്നും “കാശം” എന്നുമുള്ള ശബ്ദങ്ങളാണെന്നും രസനാഗ്രനൎത്തകിയായ സാക്ഷാൽ ശ്രീവിദ്യാദേവിയല്ലാതെ ആരാണു് അവിടത്തെ ധരിപ്പിക്കുവാനുണ്ടായിരുന്നതു്? അതാണു സരസ്വതിപ്രസാദം; അതാണു ജന്മസിദ്ധമായ കവിത്വം.’

ഏകദേശം ഇക്കാലത്തോടടുത്തു് ഒരിക്കൽ പാൎവ്വതീറാണിതിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ഏതോ ആവശ്യത്തിനുവേണ്ടി വടക്കൻദിക്കുകളിലേക്കു എഴുന്നള്ളിയ അവസരത്തിൽ രണ്ടുമൂന്നു ദിവസം കിളിമാനൂർകൊട്ടാരത്തിലും താമസിക്കുകയുണ്ടായി. ആ സമയം മേൽകാണിച്ച പദ്യം എങ്ങിനെയോ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കേൾക്കാനിടയായി. ആ സരസപദ്യത്തിന്റെ കൎത്താവു ദശവയസ്കനായ ഒരു ബാലനാണെന്നു കേട്ടപ്പോൾതന്നെ അവിടത്തേക്കു ആ കുട്ടിയുടെ അസാധാരണമായ ബുദ്ധിശക്തിയേയും നിസൎഗ്ഗസിദ്ധമായ വാസനാബലത്തേയുംപററി വളരെ ആശ്ചൎയ്യം ജനിച്ചു. ഉടനെ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ആ കൊച്ചുകോയിത്തമ്പുരാനെ വിളിച്ചു ചില ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിച്ചുനോക്കി. കുട്ടി യാതൊരു സങ്കോചവും കൂടാതെ സമുചിതങ്ങളായ ഉത്തരങ്ങൾ പറയുകയാൽ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു അത്യന്തം സന്തോഷിക്കുകയും കുട്ടിയെ അടുത്തു വിളിച്ചു അനുഗ്രഹബുദ്ധിയോടുകൂടി വാത്സല്യപൂൎവ്വം ആശ്ലേഷിക്കയും വിലയേറിയ ചില സമ്മാനങ്ങൾ നൽകി ആ ബാലകവിതപത്തെ ബഹുമാനിക്കയും ചെയ്തു. ഇതുകൊണ്ടു മാത്രം തിരുമനസ്സിലേക്കു തൃപ്തിയായില്ല; കിളിമാനൂർനിന്നു തിരികെ തിരുവനന്തപുരത്തേക്കു എഴുന്നള്ളിയപ്പോൾ നിൎബ്ബന്ധപൂൎവ്വം ക്ഷണിച്ചു ആ ബാലകവിയേയും മാതാവിനേയും രാജധാനിയിലേക്കു

കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോവുകയുംകൂടിയുണ്ടായി. പിന്നീടു കോയിത്തമ്പുരാന്റെ വിദ്യാഭ്യാസാദികൾ നടന്നതു മഹാറാണിയുടെ മേൽനോട്ടത്തിൽ തിരുവനന്തപുരത്തുവെച്ചായിരുന്നു. നാടകാലങ്കാരങ്ങളും തൎക്കവ്യാകരണാദിശാസ്ത്രങ്ങളും അഭ്യസിച്ചതു് ഇക്കാലത്താണ്. ഗൎഭശ്രീമാനായ സ്വാതിതിരുനാൾ മുതലായ രാജകുമാരന്മാരായിരുന്നു ചെറുണ്ണിക്കോയിത്തമ്പുരാന്റെ അന്നത്തെ സഖാക്കൾ. രാജകുമാരന്മാരുമായുള്ള ഈ സഹവാസം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബുദ്ധിയെ ഒന്നുകൂടി വികസിപ്പിക്കുകയും അതിന്റെ വ്യാപ്തി സൎവ്വതോമുഖമായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. എന്നു മാത്രമല്ല, സംഗീതാദിലളിതകലകളിൽ പരിചയം സമ്പാദിക്കുന്നതിനും സാഹിത്യത്തിലുള്ള വാസന ദൃഢമൂലമായിത്തീരുന്നതിനും പ്രത്യേകസഹായമായിത്തീൎന്നതും പ്രസ്തുതസഹവാസംതന്നെയായിരുന്നു. കോയിത്തമ്പുരന്റെ മാതാവായ ഉമാദേവിത്തമ്പുരാട്ടിയും സ്വഭാവനൈൎമ്മല്യംകൊണ്ടും സാഹിത്യനൈപുണ്യംകൊണ്ടും താമസിയാതെ പാൎവ്വതിറാണിയുടെ ഒരു പ്രിയസഖിയായിത്തീൎന്നു. ഇങ്ങിനെ തിരുവനന്തപുരത്തു താമസിക്കുന്ന കാലത്താണു തമ്പുരാട്ടി "വിഷ്ണുമായാചരിതം" എന്ന തുള്ളൽക്കഥ എഴുതിയതു്. അതു മഹാരാജ്ഞി പ്രത്യേകം ആവശ്യപ്പെട്ടതനുസരിച്ചുണ്ടാക്കിയതായിരുന്നു. മകന്റെ കവിതാവാസന മാതാവിൽനിന്നു പകൎന്നതാണെന്നു അപ്പോഴാണു തിരുമനസ്സിലേക്കു മനസ്സിലായതു്. ഈ സംഭവത്തിനുശേഷം ഉമാദേവിത്തമ്പുരാട്ടിയുടെ നേരെ മഹാറാണിക്കുള്ള പ്രീതി ദശഗുണീഭവിക്കയും തിരുമനസ്സിലെ അപാരമായ ഈ തിരുവുള്ളത്തിന്റെ ഫലമായി തമ്പുരാട്ടിക്കു മടവൂർ, നഗരൂർ ഈ അധികാരങ്ങളിൽ അറുനൂററിൽചില്വാനം പറ നിലം കരമൊഴിവായി ലഭിക്കയും

ചെയ്തു. "രാജ്യസ്ഥാനം പ്രസാദിക്കിലെന്തൊക്കെ ലഭിച്ചിടാ?"

കൊല്ലം ൧൦൦൪-ാമാണ്ടിൽ സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു സിംഹാസനാരോഹണം ചെയ്തു. തന്റെ പ്രേമഭാജനവും ബാല്യസഹചരനുമായ കോയിത്തമ്പുരാനെ മഹാരാജാവ് ഈ അവസരത്തിൽ വിസ്മരിച്ചില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, സവിശേഷം സ്മരിക്കയും ചെയ്തു. അതായതു, രാജ്യഭാരം കൈയേററ ഉടനെ പ്രതിമാസം നൂറു രൂപവീതം മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കോയിത്തമ്പുരാനു അടുത്തൂൻ പതിച്ചുകൊടുത്തതു കൂടാതെ പട്ടക്കാരാദിയായ പരിജനങ്ങളേയും ഏർപ്പെടുത്തിക്കൊടുത്തു. മഹാരാജാവിന്റെ സിംഹാസനാരോഹണത്തെ വർണ്ണിച്ചു അന്നു പല കവികളും പദ്യങ്ങൾ നിർമ്മിക്കയും രാജസമ്മാനം വാങ്ങിക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അക്കൂട്ടത്തിൽ കോയിത്തമ്പുരാൻ ഉണ്ടാക്കിയ പദ്യങ്ങൾ നാനാലങ്കാരഭൂഷിതങ്ങളായിരുന്നതിനാൽ മഹാരാജാവു കവിയേയും നാനാലങ്കാരവിഭൂഷിതനാക്കിത്തീർത്തുവത്രേ. എന്നുവെച്ചാൽ കോയിത്തമ്പുരാനു കല്പിച്ചുകൊടുത്ത സമ്മാനങ്ങൾ അമൂല്യങ്ങളായ കടുക്കൻ, വളകൾ, അരഞ്ഞാൺ, മോതിരങ്ങൾ മുതലായ ആഭരണങ്ങളായിരുന്നു എന്നർത്ഥം.

അക്കാലത്തു തിരുവനന്തപുരം രാജധാനി സംഗീതസാഹിത്യാദികലകളുടെ ഒരു കേളീരംഗമായിരുന്നു. തിരുവിതാംകൂർ രാജവംശത്തിൽ "അപ്പഴപ്പോൾ ഉണ്ടായിട്ടുള്ള പണ്ഡിതകുലപാരിജാതങ്ങളുടേയും കവിമയൂരകാളമേഘങ്ങളുടേയും ഇടയിൽ ൧൦൨൨-ാമാണ്ടു നാടുനീങ്ങിയ ഗർഭശ്രീമാൻ സ്വാതിതിരുനാൾ രാമവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ സ്ഥാനം സർവ്വഥാ സ്പൃഹണീയമായ ഒന്നാണ്." "വി

ദ്വാനേവ വിജാനാതി വിദ്വജ്ജനപരിശ്രമം" എന്നാണല്ലോ ആപ്തവാക്യം. സ്വയം സംഗീതാദികലാകുശലനും നല്ല സാഹിത്യരസികനുമായിരുന്ന തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് അമ്പാടി കുഞ്ഞുകൃഷ്ണപ്പൊതുവാൾ, അരിപ്പാട്ടു കൊച്ചുപിള്ള വാരിയർ, ഇരയിമ്മൻതമ്പി മുതലായ അനവധി കവികൾക്കു ഒരു ചിന്തിതാർത്ഥചിന്താമണിതന്നെയായിരുന്നു.

"ദാരിദ്ര്യസ്യ ദയാലുത്വം കിം ബ്രവീമി നരാധിപ!
ആത്മനാശമനാദൃത്യ ഭവന്തം മാമദർശയത്"

എന്ന അനുഷ്ടുപ് ശ്ലോകത്തിന്റെ ചുമട്ടുകൂലി*ക്കെന്നു പറഞ്ഞു ഒരു നമ്പൂതിരിക്കു അയ്യായിരം പണം സമ്മാനിച്ച ആ സൗജന്യനിധിയെ ദക്ഷിണഭോജരാജനെന്നു വർണ്ണിക്കുന്നതിൽ എന്തു അസാംഗത്യമാണുള്ളതു്? ഈ ശ്ലോകമുണ്ടാക്കിയ കൊടുങ്ങല്ലൂർ വിദ്വാൻ ഇളയതമ്പുരാൻ സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവിനെപ്പറ്റി,

"ഷഷ്ഠീതൽപുരുഷാഗമേഷ്വനുപതിഷു
പ്രായേണ വിദ്വൽപ്രഭു
ശബ്ദേഷ്വപ്രതികർമ്മധാരകതയാ
വ്യാഭാതിവഞ്ചീശ്വരേ
ഇത്യാകർണ്ണ്യ പുനർവിലോക്യ ച ബഹു-
വ്രീഹിത്വമേതൽപദേ
കിം ശോകാദിവ നസ്ഥിതിഃ ക്വചിദപി
ദ്വന്ദ്വാവ്യയീഭാവയോഃ"

എന്നു എഴുതീട്ടുള്ളതു എത്ര പരമാർത്ഥമാണെന്നു നോക്കുക!

* കൊടുങ്ങല്ലൂർ വിദ്വാൻ ഇളയതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ കൃതിയാണു ഈ പദ്യം. ഇതു തിരുമുമ്പിൽ സമർപ്പിച്ചതു ഒരു നമ്പൂതിരിയായിരുന്നു. പദ്യം കേട്ട ഉടനെ അതിന്റെ കർത്താവാരാണെന്നു തിരുമനസ്സിലേക്കു മനസ്സിലായി. അതാണു ചുമട്ടുകൂലിക്കെന്നു പറഞ്ഞു സമ്മാനം കൊടുത്തതു്. സമർപ്പിച്ചതല്ലല്ലോ ഉണ്ടാക്കിയതു.

ഈ മഹാരാജാവിന്റെ കാലത്തു തഞ്ചാവൂർ മുതലായ ദിക്കുകളിൽനിന്നുകൂടി അനേകം വിദ്വാന്മാർ തിരുവനന്തപുരംരാജധാനിയിൽ വന്നിരുന്നു. തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു അവരെയെല്ലാം പരിക്ഷിച്ചു യോഗ്യതയനുസരിച്ചു തന്റെ സദസ്യരാക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. സദസ്യരിൽ ഓരോരുത്തരുടെയും കവിതാവാസന, ബുദ്ധിസാമത്ഥ്യം, മുതലായവയെ പരിശോധിക്കുന്ന പരിക്ഷകൾ ദിനംപ്രതി എന്നപോലെ കൊട്ടാരത്തിൽ നടന്നുപോന്നിരുന്നു. ഏതെങ്കിലും ശാസ്ത്രീയവിഷയത്തെ സംബന്ധിച്ചു വാദപ്രതിവാദം, നിർദ്ദിഷ്ടവിഷയവണ്ണന, സമസ്യാപൂരണം തുടങ്ങിയ വിദ്യാവിനോദങ്ങൾ മഹാരാജസന്നിധിയിൽ വെച്ചുതന്നെയാണ് നടന്നിരുന്നതു്. ഇങ്ങിനെയുള്ള അവസരങ്ങളിലെല്ലാം നമ്മുടെ ചരിത്രനായകൻ വിസ്മയജനകമായ പാടവത്തെ പ്രകടിപ്പിച്ചു. ഇക്കാലംകൊണ്ടു കോയിത്തമ്പുരാൻ ഒരു ഒന്നാംതരം കവിയായി രൂപാന്തരപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. ദ്രുതകവിതയിലും സന്ദർഭോചിതമായ വണ്ണനത്തിലും അദ്ദേഹം മററു വിദ്വൽസദസ്യരെ സവിശേഷം അതിശയിച്ചിരുന്നു. ഒരിക്കൽ തിരുവനന്തപുരം പത്മനാഭസ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിലെ ഉത്സവത്തിനിടയിൽ മതില്ക്കകത്തുവെച്ചു കാഴ്ചശീവേലിക്കു ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിയെ പല്ലക്കിൽ എഴുന്നള്ളിച്ചുകൊണ്ടു നില്ക്കുമ്പോൾ വിദ്വൽകവികുലപരിവൃതനായി എഴുന്നള്ളി നിന്നിരുന്ന മഹാരാജാവു്,

"ശിബികായാംവിഭാത്യേഷ ഭഗവാനംബുജേക്ഷണഃ"

എന്ന ഒരു ശ്ലോകത്തിന്റെ പൂവ്വാദ്ധം പെട്ടെന്നുച്ചരിച്ചു. ചുററും നിന്നിരുന്ന മററു കവികളും വിദ്വാന്മാരും മിഴിച്ചുകൊണ്ടു് നില്ക്കെത്തന്നെ, നമ്മുടെ കോയിത്തമ്പുരാൻ, ഉടനെ

"കനകാദ്രിസമാരൂഢഘനകാന്തിം വിഡംബയൻ"
എന്നുള്ള ഉത്തരാദ്ധംകൊണ്ടു ആ പദ്യത്തെ പൂരിപ്പിക്കയും ചെയ്തു. സന്തോഷവിസ്മയങ്ങൾക്കു ഒരുപോലെ അധീനനായിത്തീർന്ന മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ഉടൻതന്നെ ആയിരം രൂപ വിലവരുന്ന ഒരുജോടി വൈരക്കട്ടക്കൻ കോയിത്തമ്പുരാനു സമ്മാനിച്ചു. മറെറാരിക്കൽ ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിലെ ആറാട്ടുദിവസം മഹാരാജാവു് കാൽനടയായി കടപ്പുറത്തേക്കു എഴുന്നള്ളിയ അവസരത്തിൽ രാജവീഥിക്കു ഇരുവശവുമുള്ള രമ്യഹർമ്മ്യങ്ങളിൽ മഹാരാജസന്ദർശനോത്സുകകളായി കൂടിയിരുന്ന തരുണീമണികളുടെ മുഖകമലങ്ങളെ വാതായനങ്ങളിൽ നിരന്നു കണ്ട ഉടനെ, മഹാരാജാവു്, അനുഗാമികളായ വിദ്വത്സമൂഹത്തെ നോക്കിക്കൊണ്ടു്

"രാകാശശാങ്ക കലിതായതമാലികേവ
സിമന്തിനീ വദനപങ്ക്തിരിഹാവഭാതി"

എന്നുള്ള ഒരു പദ്യഭാഗം കല്പിച്ചുണ്ടാക്കിച്ചൊല്ലി. ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ കോയിത്തമ്പുരാൻ ആ പദ്യത്തെ,

"കിഞ്ചാത്ര പങ്കജധിയാമധുപാവലീവ
ദൂരാൽ സമാപതതി കാമിജനാക്ഷിപങ്ക്തിഃ"

എന്നു പൂരിപ്പിക്കയും ചെയ്തു. കവിവിവക്ഷിതമായ അർത്ഥം അത്യന്തം സ്ഫുടതരമാണെന്നു മാത്രമല്ല, പ്രത്യക്ഷാനുഭവസിദ്ധവുമായിരുന്നു. രസികശിരോമണിയായ മഹാരാജാവു് അടുത്തദിവസത്തെ വിദ്വത്സദസ്സിൽവെച്ചു് കോയിത്തമ്പുരാൻെറ പ്രതിഭാവിശേഷത്തെയും ദ്രുതകവനസാമർത്ഥ്യത്തെയും വളരെ പ്രശംസിക്കയും വിലയേറിയ ഒരു കങ്കണവും "വിദ്വാൻ" എന്ന ബിരുദവും കല്പിച്ചുകൊ

ട്ടുക്കുകയും ചെയ്തു. അന്നുമുതല്ക്കാണ "വിദ്വാൻ കോയിത്തമ്പുരാൻ" എന്നുള്ള പേർ പ്രസിദ്ധമായിത്തീൎന്നതു്.

പിന്നീടൊരിക്കൽ കടൽപ്പുറത്തു ആറാട്ടിനു എഴുന്നള്ളുന്ന അവസരത്തിൽ അനുഗാമികളായ കവികളോടായി "നാം കൊട്ടാരത്തിൽ എത്തുന്നതിനു മുൻപിൽ ശ്രീപത്മനാഭനും എനിക്കും ചേരുന്ന രണ്ടൎത്ഥം വരത്തക്കവിധത്തിൽ എല്ലാവരും ഓരോ ശ്ലോകം ഉണ്ടാക്കണം" എന്നു മഹാരാജാവു് കല്പിച്ചു. കൊട്ടാരത്തിൽ എത്തി കവികളെ വരുത്തിച്ചോദിച്ചതിൽ ആവശ്യപ്പെട്ടതുപോലെ ശ്ലോകം ഉണ്ടാക്കിയവരായി ഇരയിമ്മൻ തമ്പിയും വിദ്വാൻ കോയിത്തമ്പുരാനും മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. കോയിത്തമ്പുരാന്റെ ശ്ലോകം ഇതായിരുന്നു:—

"വിശ്വാമിത്രാഗ്ര്യകൎമ്മപ്രശമതരസുബാ-
ഹുരുകണ്ഠപ്രഭേദം
ധൃത്വാ യം സായകാഗ്ര്യം ഹരിവരപൃതനാ-
സംയുതഃ സാനുജന്മാ
ആയാതോരാമരാജഃ സ്വയമിതിജനതാ-
ഭാഷണൈരേവ സിന്ധു-
സ്സന്ത്രസ്താത്മാ തരാസോത്തരളതരതര-
ഗോച്ചലൽ ബാഹുരുച്ചൈഃ"

ഇത്തവണ കവിക്കു കിട്ടിയ സമ്മാനം ഒരു വിരശൃംഖലയത്രെ. ഒരു ദിവസം വൈകുന്നേരം നമ്മസല്ലാപമദ്ധ്യേ മഹാരാജാവു് "നാഴികമണിയാറായി" എന്നു കല്പിച്ചരുളിച്ചെയ്തു. ഇതു ഒരു പദ്യപാദമെന്ന നിലയിലല്ല തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കല്പിച്ചതു്. എന്നാൽ കോയിത്തമ്പുരാനാകട്ടെ, അതിനെ ആൎയ്യാവൃത്തത്തിലുള്ള ഒരു പാദമായി കല്പിച്ചു് "നാരിണാംഭൂഷണഘനമണിയാറായി" എന്നു

ദ്വിതീയപാദം ചൊല്ലുകയാണുണ്ടായതു്. "എന്നാൽ ബാക്കികൂടി കേൾക്കട്ടെ" എന്നായി മഹാരാജാവു്. കവിക്കു അതിന്നും ഒട്ടും പ്രയാസമുണ്ടായില്ല.

"വാസരമണയാറായി
കോകീനാമശ്രുജാലമണയാറായി"

എന്നു ഉത്തരാർദ്ധവും ഉടനെ പുറപ്പെട്ടു. തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു അത്യന്തം സന്തോഷിച്ചു എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ആയിടക്കു മഹാരാജാവു് പുതുതായി ഒരു രഥം പണിയിച്ചതിനെപ്പററി വിദ്വത്സദസ്യരായ കവികളെല്ലാം ശ്ലോകങ്ങളുണ്ടാക്കി. കോയിത്തമ്പുരാന്റെ ശ്ലോകങ്ങൾ മാത്രം രണ്ടും മൂന്നും അർത്ഥംവിതം ഉള്ളവയായിരുന്നു. അക്കൂട്ടത്തിൽ പെട്ടതും അഞ്ചുവിധം അർത്ഥം ഉള്ളതും കവിക്കു രണ്ടു കൈക്കും വീരശൃംഖല സമ്പാദിച്ചുകൊടുത്തതുമായ ഒരു പദ്യമാണു താഴെ ചേർക്കുന്നതു്:—

"യം ശംസന്തി സദാഗതിപ്രണയിനം
സർവ്വജ്ഞനാസ്സന്തതം
സ്വസ്ഥാനാദരിണാഗതം ഹി പുരതോ
യേനൈവ ഭോഗിശിതുഃ
സോയം പുഷ്യരഥോബിഭർത്തി തുലനാം
ശ്രീവഞ്ചിഭൂമിഭൃതാ
കൃഷ്ണേനാപി ച ജിഷ്ണുനാബകജിതാ
ചിത്രാംഗദാമാശ്രിതഃ"

ഇങ്ങിനെ തന്റെ കവിതയിലധികം ഭാഗവും സംസ്കൃതഭാഷയിലെഴുതിയ ഒരാൾ എങ്ങിനെയാണു ഭാഷാകവിയാകുന്നതെന്നു ചിലർക്കു ഒരു സംശയമുണ്ടാകാം. അന്നത്തേയും ഇന്നത്തേയും വിദ്യാഭ്യാസരീതിക്കുള്ള വ്യത്യാ

സംകൊണ്ടാണു ഈ സംശയമുണ്ടാകുന്നതെന്നു മാത്രമേ അതിന്നു സമാധാനം പറയാൻ കാണുന്നുള്ളു. അക്കാലത്തൊക്കെ സംസ്കൃതഭാഷയിൽ അടിയുറച്ച പാണ്ഡിത്യമുള്ളവരെ മാത്രമേ വിദ്വാന്മാർ എന്നു ജനസാമാന്യം ഗണിച്ചിരുന്നുള്ളു. കോഴിക്കോട്ടു വിദ്വൽസദസ്സിൽ സാക്ഷാൽ പുനംനമ്പൂരിക്കു "അരക്കവി"ത്വം മാത്രമേ അനുവദിക്കപ്പെട്ടിരുന്നുള്ളു എന്നുള്ള സംഗതി ഈ അവസരത്തിൽ പ്രത്യേകം സ്മരണീയമാകുന്നു. ആ രീതിയിൽ സംസ്കൃതത്തിനു സർവ്വപ്രാധാന്യം നൽകിക്കൊണ്ടുള്ള ഒരു വിദ്യാഭ്യാസസമ്പ്രദായമാണ് അന്നു പ്രചാരത്തിലിരുന്നിരുന്നതു്. ആ സമ്പ്രദായത്തിനു വ്യത്യാസം വന്നുതുടങ്ങിയതു് ഇംഗ്ലീഷുവിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ പ്രചാരത്തോടുകൂടി മാത്രമാണ്. ഇന്നത്തെ പേരുകേട്ട കവികളും സാഹിത്യകാരന്മാരും സംസ്കൃതഭാഷയിൽ പാണ്ഡിത്യം സിദ്ധിച്ചവരാണെന്നുള്ള വസ്തുതയുംകൂടി ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ വിദ്യാഭ്യാസരീതിയിലുള്ള വ്യത്യാസമാണു കോയിത്തമ്പുരാന്റെ കവിതയിലും നിഴലിച്ചുകാണുന്നതു്. അല്ലാതെ അദ്ദേഹം മലയാളഭാഷയിൽ കവിതയെഴുതാൻ അസമർത്ഥനായിരുന്നു എന്നു തെറ്റിദ്ധരിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. "നാഴികമണിയാറായി" എന്നുതുടങ്ങി മേലുദ്ധരിച്ച ശ്ലോകം തന്നെ ഇതിനു ഉത്തമസാക്ഷിയാണല്ലോ.

കോയിത്തമ്പുരാൻ പ്രകൃത്യാ സുമുഖനും ആജാനുബാഹുവുമായിരുന്നു. സ്നിഗ്ദ്ധമേചകമായ കായകാന്തി, അസാധാരണമായ ദേഹദാർഢ്യം, പ്രൗഢഗംഭീരമായ ഗതിവിശേഷം, സ്പൃഹണീയമായ ദേഹശക്തി, സാന്ദ്രമായ സ്വരവിശേഷം എന്നുതുടങ്ങിയ പ്രത്യേക ഗുണങ്ങൾ ഒ

ത്തിണങ്ങിയിരുന്നതുകൊണ്ടു മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കോയിത്തമ്പുരാനെ വാത്സല്യപൂർവ്വം "കരീന്ദ്രൻ" എന്നു കളിയായി വിളിച്ചു വന്നിരുന്നു. ജയഭേരി അടിച്ചുകൊണ്ടു തിരുവനന്തപുരത്തെത്തിയ പരദേശികനായ ഒരു ഗുസ്തിക്കാരനെ, തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു തൃക്കൺപാർത്തുകൊണ്ടിരിക്കെ, മല്ലരംഗത്തിൽവെച്ചു അടിപെടുത്തിയും, നാലഞ്ചാളുകൾ പിടിച്ചാൽപോലും അനങ്ങാത്ത ഒരു ഇരുമ്പുപെട്ടി ഒറ്റയ്ക്കെടുത്തു മാറ്റിവെച്ചും മറ്റും, തന്റെ "കരീന്ദ്ര" പദവി അംഗളാസ്ഥാനംപോലെ നിരർത്ഥകമല്ലെന്നു അദ്ദേഹം തെളിയിക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. കരീന്ദ്രൻ എന്ന വാക്ക് വിദ്വാൻകോയിത്തമ്പുരാന്റെ ഒരു പര്യായപദമെന്ന നിലയിൽ സുപ്രസിദ്ധമായിത്തീർന്നിട്ടില്ലെന്നുമില്ല. അടിയിൽ ഉദ്ധരിക്കാൻപോകുന്ന ഒരു പദ്യഖണ്ഡത്തിൽനിന്നു അതു തെളിയുന്നതാണ്

പ്രസിദ്ധ ജ്യോതിഷികനായ അപ്പുത്തമ്പാൻ എന്ന കടത്തനാട്ടു ശങ്കരവർമ്മരാജാവു ൧൦൦൭-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു തിരുവനന്തപുരത്തു വന്നിരുന്നു. കല്പനപ്രകാരം അഞ്ചാറുമാസം കൊട്ടാരത്തിൽ താമസിക്കയുമുണ്ടായി. അക്കാലത്തു ആയുർദ്ദായവിധിപ്രകാരം പലരുടേയും ജാതകങ്ങൾ അദ്ദേഹം ഗണിച്ചുകൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. മഹാരാജാവു്, അവിടത്തെ പിതാവായ ചങ്ങനാശ്ശേരി രാജരാജവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ, വിദ്വാൻകോയിത്തമ്പുരാൻ എന്നിവരുടെ ജാതകങ്ങളും അക്കൂട്ടത്തിൽ പെട്ടിരുന്നു. അപ്പുത്തമ്പാന്റെ അസാധാരണമായ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രപാണ്ഡിത്യം കണ്ടു കോയിത്തമ്പുരാനും ആ ശാസ്ത്രം അഭ്യസിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നു മോഹമുണ്ടായി. ഈ വിവരം തിരുമനസ്സിലേക്കു മനസ്സിലായ ഉടനെ അദ്ദേഹം കുട്ടംപേരൂർ ബാലരാമ

ൻപിള്ള എന്ന അക്കാലത്തു അതിപ്രസിദ്ധനായിരുന്ന ജ്യൌതിഷികനെ വരുത്തി കൊട്ടാരം സമ്പ്രതിവേലയിൽ നിയമിച്ചുകൊണ്ടു കോയിത്തമ്പുരാനെ ജ്യൌതിശ്ശാസ്ത്രം പഠിപ്പിക്കാൻ ഏൎപ്പാടുചെയ്കയും കോയിത്തമ്പുരാൻ അധികതാമസംകൂടാതെ ആ ശാസ്ത്രത്തിലും നൈപുണ്യം സമ്പാദിക്കയും ചെയ്തു.

സംഗീതത്തിലും നമ്മുടെ ചരിത്രനായകൻ ഒട്ടും പിന്നോക്കമായിരുന്നില്ല. ആ കലയിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാസനയും അഭ്യാസവും ഒരുപോലെയുണ്ടായിരുന്നു. "ഒന്നാംതരം സോപാനരീതിയിൽ ആട്ടക്കഥകൾ പാടുന്നതിൻ അവിടുത്തേയ്ക്കു പ്രത്യേക വൈദഗ്ദ്ധ്യം ഉണ്ടായിരുന്നു." കഥകളിയിൽ വലിയ പ്രതിപത്തിയില്ലാതിരുന്ന സ്വാതിതിരുനാൾ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് "കഥകളിയിലെ തോടയവും പുറപ്പാടും യുദ്ധപ്പദങ്ങളും പ്രത്യേകിച്ചു് കേദാരഗൌഡംരാഗവും എനിക്കു രസിക്കണമെങ്കിൽ കരിന്ദ്രന്റെ മുഖത്തുനിന്നുതന്നെ പുറപ്പെടണം" എന്നു അരുളിച്ചെയ്യാറുണ്ടായിരുന്നതായി പറയപ്പെടുന്നു.

വിദ്വാൻകോയിത്തമ്പുരാനു ആട്ടം, തുള്ളൽ, കായികാഭ്യാസം മുതലായ വിനോദങ്ങളിൽ ക്രമത്തിലധികമായ പ്രതിപത്തിയുണ്ടായിരുന്നു. ആ വിദ്യകളിൽ പ്രത്യേകമായ വൈദഗ്ദ്ധ്യം സമ്പാദിച്ച ആളുകളെ സമ്മാനദാനാദികളെക്കൊണ്ടും മററും അദ്ദേഹം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കാറുമുണ്ടായിരുന്നു. മിക്കപ്പോഴും സാഹിത്യാദികലാകുശലന്മാരായ പല ശാസ്ത്രിമാരും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കൽ ഉണ്ടായിരിക്കും. സ്വാതിതിരുനാളിന്റെ അടുക്കൽനിന്നു പല പാരിതോഷികളും വാങ്ങിയിട്ടുള്ളതുപോലെതന്നെ, തന്റെ ആ

ശ്രിതന്മാരായ പലൎക്കും അദ്ദേഹവും ഉചിതങ്ങളായ സമ്മാനങ്ങൾ കൊടുക്കാറുണ്ടായിരുന്നു.

ഭാഗ്യശാലിനിയായ ഉമാദേവിത്തമ്പുരാട്ടി ൧൦൧൧-ാമാണ്ടു കന്നിമാസത്തിൽ സ്വൎഗ്ഗാരോഹണം ചെയ്തു. മരണസമയത്തു കോയിത്തമ്പുരാനും കൂടെയുണ്ടായിരുന്നു. അമ്മയ്ക്കു ആലസ്യമാണെന്നു കേട്ടഉടനെ അദ്ദേഹം തിരുവനന്തപുരത്തുനിന്നു കിളിമാനൂർ എത്തിച്ചേരുകയാണുണ്ടായതു്. തമ്പുരാട്ടിയുടെ സ്വൎഗ്ഗാരോഹണം സംബന്ധമായ പുണ്യാഹാദികൾ കല്പനപ്രകാരം സൎക്കാർചെലവിന്മേൽ വളരെ ഘോഷമായിത്തന്നെ നടന്നു. സംവത്സരദിക്ഷയും നിത്യശ്രാദ്ധവും കിളിമാനൂർതന്നെ താമസിച്ചു നടത്തിയാൽകൊള്ളാമെന്നായിരുന്നു കോയിത്തമ്പുരാന്റെ ആഗ്രഹം. എന്നാൽ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു അതു സമ്മതിക്കയുണ്ടായില്ല. തിരുവനന്തപുരത്തു താമസിച്ചു തിരുമനസ്സിലെ ചെലവിന്മേൽ അതൊക്കെ നടത്തണമെന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിൎബ്ബന്ധം. ഒടുവിൽ ആ നിൎബ്ബന്ധം തന്നെ ഫലിച്ചു. കോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുവനന്തപുരത്തു വീണ്ടും താമസവും തുടങ്ങി. ൧൦൧൨-ാമാണ്ടിൽ ചിങ്ങമാസത്തിൽതന്നെ തന്റെ മാതാവിന്റെ പന്ത്രണ്ടാംമാസം അടുത്തു വരുന്ന വിവരം അദ്ദേഹം തിരുമനസ്സറിയിച്ചു. ആ അവസരത്തിൽ ആലപ്പുഴയ്ക്കു എഴുന്നള്ളത്തു നിശ്ചയിച്ചിരുന്നതിനാൽ അതു കഴിഞ്ഞു പോകാമെന്നായിരുന്നു മറുപടി. കോയിത്തമ്പുരാനും ആലപ്പുഴയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു. അടിയന്തരദിവസം അടുത്തുതുടങ്ങിയിട്ടും തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു യാത്രയ്ക്കനുവാദം നല്കിയില്ല. യാതൊരേൎപ്പാടും ചെയ്തില്ലല്ലോ എന്നോൎത്തു കോയിത്തമ്പുരാനു പരിഭ്രമവുമായി. ഒന്നുരണ്ടു തവണ ഈ വിവരം തിരുമനസ്സുണൎത്തിക്കയും ചെയ്തു.

എന്നാൽ അതിൽ തിരെ അശ്രദ്ധ നടിച്ച് മഹാരാജാവ് മറുകാൎയ്യങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കയാണ അപ്പോഴൊക്കെ ഉണ്ടായത്. അടിയന്തിരത്തിനു നാലുദിവസത്തിനു മുൻപ് "മാസമടിയന്തിരത്തിന് ഇനി നാലുദിവസമല്ലേ ഉള്ളു. ഉടനെ പുറപ്പെട്ടുകൊള്ളുക. യാത്രയ്ക്കു ഏൎപ്പാടു ചെയ്തിട്ടുണ്ടു." എന്നു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കല്പിച്ചു. കോയിത്തമ്പുരാൻ സന്തോഷപൂൎവ്വം യാത്ര പറഞ്ഞു പുറപ്പെടുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിനു മനസ്സിൽ പല സംശയങ്ങളും കടന്നുകൂടി. പരിഭ്രമവും ഇല്ലാതിരുന്നില്ല "അടിയന്തരം ഒരുവിധം ക്രമമായി കഴിക്കാതെ നിവൃത്തിയില്ല. ദിവസമാണെങ്കിൽ ഇനി നാലേയുള്ളു. എന്താണു ചെയ്ക? തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ഇത്ര ദിവസം യാത്രയ്ക്കനുവാദം തരാതിരുന്നതെന്തുകൊണ്ടായിരിക്കാം?" ഇതൊക്കെയായിരുന്നു യാത്രപുറപ്പെട്ട അവസരത്തിൽ കോയിത്തമ്പുരാന്റെ വിചാരം. യാത്രയ്ക്കു സൎക്കാർവക ബോട്ടും മേനാവും മറ്റും മുറയ്ക്കു ഒരുക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. വഴിയിലെങ്ങും ഒരു നിമിഷംപോലും താമസിയ്ക്കാതെ അദ്ദേഹം കഴിയുന്നത്ര വേഗത്തിൽ കിളിമാനൂരെത്തി. അപ്പോഴാണു കോയിത്തമ്പുരാനു കാൎയ്യം മനസ്സിലായത്. അടിയന്തരം വകയ്ക്കു വേണ്ട ഒരുക്കങ്ങളെല്ലാം സൎക്കാർചെലവിൽ മുറയ്ക്കു ചെയ്തിട്ടുള്ളതായിട്ടാണു അദ്ദേഹം കണ്ടതു്. വിശാലമായ അടുനകം ഭോജനശാലകൾവരെ കെട്ടിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. തിരുവനന്തപുരം പേഷ്ക്കാർ, അടുത്ത മൂന്നു നാലു മണ്ഡപത്തിൻവാതലുകളിലെ താസിൽദാരന്മാർ മുതലായ സൎക്കാർഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ ഭാരവാഹികളായി എത്തി ഓരോകാൎയ്യങ്ങളും അന്വേഷിക്കുന്നതിൽ വ്യാപൃതരായിരിക്കുന്നു. തിരുമനസ്സിലെ രഹസ്യോദ്ദേശം അപ്പോഴാണു കോയിത്തമ്പുരാനു മനസ്സിലായതു്. മഹാരാജാവിന്റെ

ഔദാര്യമഹിമയേയും സൗജന്യശീലത്തേയും അദ്ദേഹം പൂർവ്വാധികം അനുഭവിച്ചറിയുകയും അദ്ദേഹത്തിനു രാജകുടുംബത്തോടുള്ള കൃതജ്ഞത ശതഗുണീഭവിക്കയും ചെയ്തു. മാസം അടിയന്തരം കഴിഞ്ഞ ഉടനെ കോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുവനന്തപുരത്തെത്തി മുഖം കാണിക്കയും തിരുമനസ്സിലെ കാരുണ്യാതിരേകത്തെ പ്രശംസിച്ചുകൊണ്ടു ഏതാനും പദ്യങ്ങൾ തിരുമുമ്പിൽ സമർപ്പിക്കയും ചെയ്തു. മഹാരാജാവു് അത്യന്തം സന്തുഷ്ടനായി എന്നുമാത്രമല്ല, ആ സന്തോഷത്തിന്റെ നിത്യസ്മാരകം എന്ന നിലയിൽ ആണ്ടുതോറും കന്നിമാസത്തിലെ അശ്വതിദിവസം ഉമാദേവിത്തമ്പുരാട്ടിയുടെ തിരുവലിഅടിയന്തരം സർക്കാർചെലവിൽതന്നെ എന്നും നടത്തത്തക്കവണ്ണം സ്ഥിരമായ പതിവുകൾ അനുവദിക്കയുമുണ്ടായി.

൧൦൩൩-ൽ കോയിത്തമ്പുരാൻ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തെ സ്വീകരിച്ചു. ചെല്ലംകാര്യക്കാരുടെ ഭവനമായ കല്ലുംപള്ളിലെ ഒരു തങ്കച്ചിയായിരുന്നു ഗൃഹണിപദത്തെ പ്രാപിച്ചതു്. ഒരിക്കൽ കോയിത്തമ്പുരാൻ ഏതോ കാര്യവശാൽ കിളിമാനൂർക്കു പോകാൻ നിർബന്ധിതനായി. തിരുമനസ്സറിയിച്ചു അനുവാദം വാങ്ങുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ ഭാര്യയോടു യാത്രചോദിച്ചപ്പോൾ ആ സ്ത്രീ വിരോധം പറയുകയാണുണ്ടായതു്. കോയിത്തമ്പുരാൻ അതു വകവെക്കാതെ യാത്രയ്ക്കൊരുമ്പെട്ടു. ആ സാദ്ധ്വീരത്നമാകട്ടെ, പ്രണയകോപകലുഷിതയും ബാഷ്പാകുലേക്ഷണയുമായി അദ്ദേഹത്തിൻ മുമ്പിൽ വന്നു നില്പായി. ഭർത്തൃപ്രണയിനിയായ ആ പ്രിയതമയെ വ്യസനിപ്പിക്കുന്നതു ശരിയല്ലെന്നു തോന്നുകയാൽ അദ്ദേഹം അന്നത്തെ യാത്ര മുടക്കി. അന്നു വൈകുന്നേരം തിരുമനസ്സിലെ ചെന്നു കണ്ടപ്പോൾ "എ

ന്താ കരീന്ദ്രൻ കിളിമാനൂർക്കു പോയില്ലേ?'' എന്നു സസ്മേര വദനനായ മഹാരാജാവു കല്പിച്ചു ചോദിച്ചതിനു കോയിത്തമ്പുരാൻ പറഞ്ഞ മറുപടി താഴെകാണിക്കുന്ന പദ്യമായിരുന്നു:—

> ''ഗമനാഭിമുഖേ മയി ക്ഷപായാം
> ഗളദശ്രുപ്രസരാൻ വിസാരയന്തി
> ദരമുഗ്ധ ഗതിമാനനമമ്പുഖേന്ദുഃ
> സ്ഥലചന്ദ്രഭ്രമമാകലയ്യ ബാലാ''

''ഞാൻ യാത്രയ്ക്കൊരുങ്ങിനിന്നപ്പോൾ എന്റെ ബാലയായ പ്രിയതമ ചന്ദ്രസമാനമായ മുഖം താഴ്ത്തി ധാരയായി കണ്ണുനീരൊഴുക്കിക്കൊണ്ട് (അതിൽ പ്രതിബിംബിച്ച മുഖചന്ദ്രനാൽ) എനിക്കു സ്ഥലചന്ദ്രഭ്രമത്തെ ജനിപ്പിച്ചു എന്റെ യാത്രയെ മുടക്കി'' എന്നാണു ഇതിന്റെ അൎത്ഥം. ''യാത്രയ്ക്കു സ്ഥലചന്ദ്രൻ തീരെ നന്നല്ല'' എന്നുള്ള ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രസിദ്ധാന്തത്തെക്കൂടി കവി ഈ പദ്യത്തിൽ സരസമായി ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതു നോക്കുക.

മഹാരാജാവിനു കോയിത്തമ്പുരാന്റെ നേരെ അനന്യസാധാരണമായ വിധത്തിൽ വൎദ്ധിച്ചുവന്ന സ്നേഹപ്രാചുൎയ്യം മററുചില രാജസേവന്മാരിൽ അസൂയാഗ്നിയെ ജ്വലിപ്പിച്ചു. ഇവരിൽ പ്രധാനി ''മാച്ചിപ്പുറം നമ്പി പ്പോററി'' എന്നൊരാളായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ എന്തോ ചില കൃത്രിമോപായങ്ങൾ പ്രയോഗിച്ച് ''കോയിത്തമ്പുരാൻ കിളിമാനൂർ പോയി താമസിക്കാൻ മഹാരാജാവു കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു'' എന്നു ഒരു വൎത്തമാനം ആ പോററി പരത്തിവിട്ടു. ശുദ്ധഹൃദയനായ കോയിത്തമ്പുരാൻ അതു ''അപ്പാടേ'' വിശ്വസിക്കയും ചെയ്തു. ഏതോ തിരുവുള്ളക്കേടു തോന്നിയിരിക്കാം എന്നു വിചാരിച്ചു യാത്രചോദിക്കപോ

ല്പം ചെയ്യാതെ അദ്ദേഹം കിളിമാനൂർക്കു പുറപ്പെട്ടു പോകയും ചെയ്തു. എന്തോ അത്യാവശ്യം പ്രമാണിച്ച് പെട്ടെന്നു പോയതായിരിക്കാം എന്നു മഹാരാജാവും വിചാരിച്ചു. കിളിമാനൂർ എത്തി കുറെദിവസം താമസിച്ചതിന്റെശേഷം കോയിത്തമ്പുരാൻ ഏതാനും പദ്യങ്ങളുണ്ടാക്കി തിരുവനന്തപുരത്തേക്കയച്ചു. അവയിലെ പദ്യം താഴെ ചേർക്കാം:—

''ഇതോരാമദ്ധ്യത്തും ശിവ ശിവ
ചിരാദപ്യപഹിതാ
തടസ്ഥാന്നോ ശക്താസ്സരഭ്ഭമതയോ
ഹന്തസുഹൃദഃ''
അയേ ! ഭൂമിനാഥ ! പ്രചുരതര
കാരുണ്യജലധേ !
''കരീന്ദ്ര'' കാരുണ്യം കലയിതുമയം
ഖലപവസരഃ
യാനേ വാ ശയനേ കഥാപ്രഹസനേ
ഗാനേപി വായന്മയാ
ദീനേനാകൃതബുദ്ധിനാ കൃതമഘം
സർവ്വം സഹസ്വപ്രഭോ
ജ്ഞാനേനൈവ പരാംഗതി തദഖിലം
ജ്ഞാനാസി സർവ്വം സഹാ-
ജ്ഞാനേ ! കിംബഹുനാ ദയാപരവതാം
ദീനാവനം വോധനം''

ഈ പദ്യങ്ങൾ കിട്ടിയഉടനെ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു രഹസ്യമായി അന്വേഷണംനടത്തി കാര്യത്തിന്റെ വാസ്തവം മനസ്സിലാക്കുകയും നിചമനസ്സനായ നമ്പിപ്പോററിയെ ബഹിഷ്കരിച്ച് കോയിത്തമ്പുരാനെ ആളയച്ചുവ

രുത്തി ''ഉള്ളുകള്ളി''കൾ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി സമാശ്വസിപ്പിക്കയും ചെയ്തു.

ആമ്പല്ലൂർ ഇളയടത്തുഭട്ടതിരി അക്കാലത്തെ വിദ്വാന്മാരിൽ അതിപ്രസിദ്ധനായ ഒരാളായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരിക്കൽ കോയിത്തമ്പുരാന്റെ ഏതോ ഒരു പ്രയോഗത്തെപ്പററി കുററംപറയുകയും അതിനെസംബന്ധിച്ച് കോയിത്തമ്പുരാനും അദ്ദേഹവും തമ്മിൽ ദീർഘമായ ഒരു വാദപ്രതിവാദം നടക്കയും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ഈ വാദപ്രതിവാദം മുഴുവൻ പദ്യരൂപത്തിലുള്ള കത്തുകൾമുഖേനയായിരുന്നു. പ്രഥമദൃഷ്ടിയിൽ വാദപ്രതിവാദത്തെസംബന്ധിച്ച ഒരർത്ഥവും സൂക്ഷിച്ചുനോക്കുന്നപക്ഷം, ഭട്ടതിരിയുടെ വാദലൌല്യത്തെ കളിയാക്കുന്ന മറെറാരർത്ഥവും ഉള്ള ചില പദ്യങ്ങളും ഇക്കൂട്ടത്തിലുണ്ട്. പദ്യങ്ങളെല്ലാം സംസ്കൃതഭാഷയിലുള്ളവയാകയാലും സംസ്കൃതപദ്യോദ്ധാരണം വായനക്കാരുടെ ക്ഷമയെ പരിക്ഷിച്ചേക്കുമോ എന്നു ഭയപ്പെടുന്നതിനാലും ആവക പദ്യങ്ങളൊന്നും ഇവിടെ എടുത്തുകാണിക്കണമെന്നു വിചാരിക്കുന്നില്ല.

൧൦൧൪-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു അദ്ദേഹം ''രാവണവിജയം'' എന്ന പ്രസിദ്ധമായ ആട്ടക്കഥയുണ്ടാക്കി. ഇതു ഒന്നാംകിടയിലുള്ള ആട്ടക്കഥകളിൽപെട്ട ഒന്നാണെന്നാണു സഹൃദയമതം. കഥകളികളെപ്പററി ഒരു രസികൻ പറയുന്ന,

> ''കോട്ടംവിട്ടൊരു കോട്ടയം കഥകൾ നാ-
> ലു,ഞ്ചാതെ വഞ്ചിശപ്ര-
> ശ്രേഷ്ഠൻതന്നുടെ നാലു, തമ്പിയുടെ മൂ-
> ന്നൊ, ന്ന''ക്കരീന്ദ്ര''ന്റെയും

എന്ന പദ്യം നോക്കുക. ''കരീന്ദ്രൻ'' നമ്മുടെ കോയിത്തമ്പുരാൻതന്നെയാണെന്നു പ്രത്യേകിച്ചു പറയേണ്ടതില്ല

ല്ലോ. "നിത്യം ശ്രീനിലകണ്ഠാർച്ചന നിപുണമതിഃ" എന്നു തുടങ്ങുന്ന കഥകളിയിലെ ആദ്യപദ്യത്തിനു നാലത്ഥം വരെ കല്പിക്കാമെന്നാണു വിദ്വാന്മാർ പറയുന്നതു്. "ആശേശേശപി നിശാചരേശപരശരാഭവശാവശെ." എന്നും "ആജ്ഞാജ്ഞിതപാജ്ഞവേനജ്ഞപലിതനിജ്ഞഭൂജ്ഞാതേജ്ഞസം രാജ്ഞരാജ്ഞം" എന്നുമുള്ള പദ്യങ്ങളിൽ കാണുന്ന അലക്ഷ്യമായ പ്രാസപ്രയോഗം ആരെയാണു ആശ്ചര്യപരതന്ത്രനാക്കിത്തീക്കാത്തതു്? സംഗീതരസികന്മാക്കു മധുരമായ രീതിയിൽ പാടാവുന്ന ഒന്നാംതരം പദങ്ങളും രാവണവിജയത്തിലുണ്ടു്.

"കലിതപുണ്യജനൈകസമാഗമാം
പൃഥുനിതംബവതീമളകാഞ്ചിതാം
അലഘുപീനപയോധരമണ്ഡിതാ
മചലഭൂമിമസൗ സമുപാവിശൽ"

എന്ന പദ്യത്തിന്റെ വ്യംഗ്യഭംഗി ആലോചനാമൃതമത്രേ.

രാവണൻ ഒടുവിൽ, "ചന്ദ്രചൂഡപദമഞ്ജീരരജഃ പുഞ്ജമാർജ്ജിതലലാടദുർലിപി" യായി സുഖിച്ചുവെന്നു കവി പറയുന്ന ഭാഗം എത്ര സരസമായിരിക്കുന്നു. കഥകളിയിലെ ശ്ലോകങ്ങളെല്ലാം സംസ്കൃതത്തിലായിരിക്കണമെന്നുള്ള ഒരു തെററിദ്ധാരണ കേരളവമ്മവലിയകോയിത്തമ്പുരാന്റെ കാലംവരെ ഏകദേശം നിലനിന്നിരുന്നു. ഈ ധാരണയുടെ ഫലമായിത്തന്നെയായിരിക്കാം, രാവണവിജയത്തിലെ ശ്ലോകങ്ങളും സംസ്കൃതമയങ്ങളായിത്തീന്നതു്. അല്ലാതെ രാവണവിജയകത്താവു ഭാഷാകവിതയിൽ അസമത്ഥനായിരുന്നുവെന്നു ഒരിക്കലും വിചാരിക്കാൻ ന്യായമില്ല. "ഏണാങ്കചൂഡസഖി ബാണങ്ങളേററുടലിൽ വ്രണാശ്രു സംയതി തളർന്നു, പരിജ്ഞനമുഴന്നു, പരവശമിയന്നു, നന്ദിയൊടു നവനിധികൾ ചെന്നുടനെടുത്തവനെ ന

ന്ദനവനത്തിനു നടന്നു” എന്നിത്യാദിയായ ദണ്ഡകം എഴുതാൻ യാതൊരു ക്ലേശവുമില്ലാത്ത ഒരാൾ ഭാഷാകവിയല്ലെന്നു എങ്ങിനെ പറയും ?

൧൦൨൦-ാമാണ്ടു ഒടുവിൽ കോയിത്തമ്പുരാനു പ്രമേഹരോഗത്തിന്റെ ചിഹ്നങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. ൧൦൨൧ ധനുമാസത്തിൽ തിരുമനസ്സിലെ അനുവാദത്തോടുകൂടി ചികിത്സയ്ക്കായി കിളിമാനൂർ വന്നു താമസംതുടങ്ങി. മുറപ്രകാരം ചികിത്സയും തുടങ്ങി. ഇക്കാലത്തു സ്വകുലദേവതയായ കിരാതരുദ്രനെ സ്തുതിച്ച് ഒരു വിംശതിയും ശബരിമല അയ്യപ്പനെക്കുറിച്ചുംമറ്റും ചില കീർത്തനങ്ങളും ഉണ്ടാക്കിട്ടുണ്ട്. എല്ലാം സംസ്കൃതപ്രചുരംതന്നെ. ഒരു കീർത്തനം ഇവിടെ പകർത്താം.

ആരഭി – ആദി.

പല്ലവി

പരവശമിഹ മാം പാലയ മായേ !
പാർവ്വതി ! ഭവജായേ !

അനുപല്ലവി

പരിണതജനപരിപാലനഹൃദയേ
പരമേശചരിതവ പദമനുകലയേ !

ചരണം

൧. കനകമയ കിരീടാഞ്ചിതമൗലേ
കചഭരജിത നീലോല്പലജാലേ
മാനസമോദകരാളകമാലേ
മലയജയുതനിടിലേ
സൂനശരശരാസ ഭ്രൂലോലേ
സുലളിതലോചനവിജിതകമലേ

അനുപമനാസാത്ഭുതമണിശകലേ
അതുലിത കുണ്ഡലലസിതകപോലേ (പര)
൨ സുന്ദരതരബിംബാധരദശനേ
സുരുചിരപൂൎണ്ണൻ സുധാകരവദനേ
സുന്ദരിഹാസാനന്ദിത ഭുവനേ
സുലളിത മൃദുവചനേ
ചന്ദന രസ ഭൂഷിതഗളകമനേ
ചാരുസുധാമണ്ഡിത കരനളിനേ
മന്ദരസദൃശകുചാഞ്ചിത നവനേ
മഞ്ജുളതരവിദ്യുൽ പ്രതിമാനേ (പര)
൩ കമലദളസ്ഫുരദുദരാദാരേ
കാത്യായനീശരാമാവലിമധുരേ
കോമള ശുഭനാഭീഗംഭീരേ
കൌതുകജഘനഭരേ
നിൎമ്മലതരചിത്രാംബരരുചിരേ
നിരുപമ കാഞ്ചി വരമണിനികരേ
വികചഘനോരു വിജിതകളഭകരേ
വിലസിതജാനു വിനിന്ദിതമുകുരേ (പര)

ഈ കീൎത്തനം ഭക്തിരസത്തെ പ്രകടമായി പ്രദ്യോതിപ്പിക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ളതു സഹൃദയന്മാരോടു പ്രത്യേകിച്ചു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

കിളിമാനൂർ താമസിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനിടയ്ക്കു ജഗന്നാഥന്റെ ആജ്ഞപ്രകാരം കോയിത്തമ്പുരാൻ സന്താനഗോപാലംതുള്ളൽകഥ എഴുതിത്തുടങ്ങി. അൎജ്ജുനനാരദസംവാദഘട്ടംവരെ മാത്രമേ എഴുതിത്തീൎന്നുള്ളൂ പെട്ടെന്നു ആലസ്യം വൎദ്ധിപ്പിക്കയാൽ അതു എഴുതി മുഴുപ്പിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിനു സാധിച്ചില്ല എഴുതിയേടത്തോളം

കൊണ്ടുനോക്കിയാൽ അതു ഒന്നാംതരം തുള്ളലുകളുടെ കൂ ത്തിൽ ചേൎക്കത്തക്കതാണെന്നു തെളിയുന്നുണ്ട്.

''മായാമനുജനായ് വന്നുപിറന്നു ഭ-
വായാസഖേദം കളവാൻ ജഗത്തിന-
മേയാനുഭാവനാകുന്ന മുകുന്ദൻ ക-
ളായാതികോമളശ്യാമളാകാരനായ് ''
''വാരാളും മുകിലോടു പോരാളും തിരുമേനി
നീരാളം തുകിൽ ചാൎത്തിപ്പാരോളം മനംതന്നിൽ''
''കട്ടുനടക്കുന്ന കള്ളനെക്കൊണ്ടന്നു
പട്ടവും കെട്ടിപ്പദവിയിൽ വാഴിച്ചു ''

ഇത്യാദി ഘട്ടങ്ങളിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു കാണുന്ന വാസനാ വൈഭവം ഇദ്ദേഹത്തെ കുഞ്ചൻനമ്പ്യാരുടെ ഒരു പ്രതിപ ക്ഷിയാക്കിത്തീൎത്തിട്ടില്ലേ എന്നുപോലും സംശയിക്കേണ്ടി യിരിക്കുന്നു. കണ്ടിയൂർകുഞ്ഞൻവാരിയർ ഈ സാന്താന ഗോപാലത്തെ പിന്നീടു പൂരിപ്പിച്ചതായി കേൾക്കുന്നു.

മഹാന്മാർ മിക്കപ്പോഴും അല്പായുസ്സുകളായിട്ടാണ് കാണപ്പെടുന്നത്. ഈ ദുൎവ്വിധി കോയിത്തമ്പുരാനേയും ബാധിക്കാതിരുന്നില്ല. ൧0൨൧-ാമാണ്ടു കുംഭമാസത്തിലെ ചതയം നക്ഷത്രത്തിൽ—൩൪-ാമത്തെ വയസ്സിൽ—ഈ മ ഹാൻ ഇഹലോകത്തെ വെടിയുകയാണുണ്ടായത്. അഥ വാ ഇത്ര പരിമിതമായ കാലാവധിക്കുള്ളിൽ അദ്ദേഹം സമ്പാദിച്ച സൽകീൎത്തിസമ്പത്തിനെപ്പററി ആലോചി ച്ചാൽ, അദ്ദേഹത്തെ അല്പായുസ്സായി നാം എന്തിനു ഗ ണിക്കുന്നു ? ഒരാളുടെ ജീവിതദൈൎഘ്യത്തെ കണക്കാക്കേണ്ട തു അയാൾ ചെയ്തുതീൎത്തിട്ടുള്ള പ്രവൃത്തികളെ അടിസ്ഥാ നപ്പെടുത്തിട്ടാണല്ലോ.

തൻെറ നൎമ്മസചിവനായിരുന്ന കരിന്ദ്രൻെറ ഈ ആത്യന്തികമായ വിയോഗം മഹാരാജാവിനെ മാത്രമല്ല,

അവിടത്തെ വിദ്വത്സദസ്സിനേയും ഉന്മേഷശൂന്യമാക്കിത്തീൎത്തു കോയിത്തമ്പുരാന്റെ ചരമത്തിനുശേഷം, തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ഒരൊററ ദിവസം മാത്രമേ തന്റെ സാന്നിദ്ധ്യംകൊണ്ടു സദസ്സിനെ അലങ്കരിച്ചിട്ടുള്ളു. അന്നു ആ രാജഹംസം കല്പിച്ചതു ‘‘നമ്മുടെ സദസ്സിന്റെ ജീവൻ പൊയ്പ്പോയിരിക്കുന്നു’’ എന്നാണ്. കോയിത്തമ്പുരാന്റെ അവസാനകൃതിയായ സന്താനഗോപാലപത്തുകൾ അന്നു സദസ്സിൽവെച്ചു വായിപ്പിക്കയും അതിനെ പൂരിപ്പിക്കാമോ എന്നു സദസ്യരോടു കല്പിച്ചു ചോദിക്കയും ചെയ്തു. പക്ഷെ, അങ്ങിനെയുള്ള ഒരു സാഹസത്തിനു ചാടിപ്പുറപ്പെടുന്നതിനു അവരിൽ ആരും തയ്യാറായില്ല.

കിളിമാനൂർ വിദ്വാൻകോയിത്തമ്പുരാന്റെ വൈദുഷ്യപരിമളം ഇത്രമേൽ ലോകപ്രസിദ്ധമായിത്തീൎന്നതു് സാഹിത്യമൎമ്മജ്ഞനും രസികശിരോമണിയും കവികല്പതരുവുമായിരുന്ന സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ കാരുണ്യാതിരേകംകൊണ്ടാണെന്നുള്ളതു ശരിയാണ്. കാളിദാസനും ഭോജരാജാവിനും തമ്മിലുണ്ടായിരുന്നുവെന്നു ഐതിഹ്യകാരന്മാർ പറഞ്ഞുവരുന്ന ആ സ്പൃഹണീയമായ സംബന്ധം തന്നെയാണ്, സ്വാതിതിരുനാളിനും കോയിത്തമ്പുരാനും തമ്മിലുണ്ടായിരുന്നതു്. കേരളത്തിലെ രാജാക്കന്മാർ കവികളേയും വിദ്വാന്മാരേയും ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി ‘‘ചെല്ലുംചെലവും കൊടുത്തു കൊട്ടാരത്തിൽ താമസിപ്പിച്ചിരുന്ന ആ കാലമെവിടെ? കവിതയുംകൊണ്ടു ‘‘മുഖംകാണിക്കാൻ’’ പുറപ്പെട്ടാൽ ദ്വാരപാലന്മാരുടെ ശകാരവും ശാപവാക്കും—ചിലപ്പോൾ ഉന്തുംതള്ളും—കൊണ്ടു നാണിച്ചു മടങ്ങേണ്ടി വരുന്ന ഈ കാലമെവിടെ?

C. M. S. PRESS, KOTTAYAM.—1930